

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Diplomová práce

2023

Bc. Nina Bučková

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra pomocných věd historických a archivnictví

Epigrafické památky Mikroregionu

Telčsko (kromě Telče)

Diplomová práce

Autor: Bc. Nina Bučková

Studijní program: Historické vědy

Obor: Archivnictví

Modul: Archivnictví a pomocné vědy historické

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Martina Bolom Kotari, Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání diplomové práce

Autor:	Bc. Nina Bučková
Studium:	F18NK0004
Studijní program:	N7105 Historické vědy
Studijní obor:	Archivnictví
Název diplomové práce:	Epigrafické památky jednotlivých obcí Mikroregionu Telčsko (kromě Telče)
Název diplomové práce AJ:	Epigraphic Monuments of Microregion Telčsko (without Telč)

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Město Telč ze své práce vyjímám z toho důvodu, že epigrafické památky Telče byly již zpracovány v bakalářské práci Ivety Fabešové, kterou obhájila v roce 2014 na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Rozsah zpracovávaných památek časově vymezím vznikem památky do roku 1900. Jednotlivé epigrafické památky uvedu v katalogové podobě, kde budou rozdělené do kapitol podle obcí a v rámci obcí budou památky řazeny chronologicky. Katalog bude doplněn historií obcí. Při zpracování katalogu budu vycházet z publikace Jiřího Roháčka Epigrafika v památkové péči. Každý katalogový záznam bude obsahovat lokalizaci památky, dataci, popis památky, stav dochování, popřípadě dřívější umístění, rozměry nositele nápisu, u zvonů také průměr, výšku a váhu zvonu, techniku zpracování, použitý materiál, rozměry písma, druh písma, přepis textu a odkazy na literaturu nebo prameny. Budu se snažit uvést i nedochované památky, pokud k nim bude možné najít dostatek informací.

DUŠEK, Milan. Nová Říše. Nová Říše: Novoříšský kulturní spolek, 2007. 286 s. Edice Vysočiny. ISBN 978-80-239-8946-5. FLODR, Miroslav: Zásady popisu středověkých a novověkých epigrafických památek. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity. Řada historická. Brno: Universita Jana Evangelisty Purkyně. 1975, C 21-22, s. 167-174. JAROŠ, Zdeněk. Pamětní kameny na Jihlavsku. 1. vyd. Jihlava: Magistrát města Jihlavy, 2003. 146 s. ISBN 80-239-1760-9. KESSLER, Jan. Pamětihodnosti Třeště a okolí: katalog duchovní správy v Třešti: katalog kněží - rodáků z Třeště a okolí. Třešť: Římskokatolická farnost, [1999]. 150 s. ROHÁČEK, Jiří. Epigrafika v památkové péči. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007. ISBN 978-80-87104-11-8. SAMEK, Bohumil. Umělecké památky Moravy a Slezska. 1, A-I. Vyd. 1. Praha: Academia, 1994. 651 s. ISBN 80-200-0474-2. SAMEK, Bohumil. Umělecké památky Moravy a Slezska. 2, J-N. 1. vyd. Praha: Academia, 1999. 780 s. ISBN 80-200-0695-8. SVOBODA, Josef František: Památné kameny na moravském Horácku. Věstník Československého zemědělského musea. Praha: Zemědělské muzeum. 1937, 10(2), s. 67-80. TIRAY, Jan. Vlastivěda moravská. II, Místopis Moravy. Díl IV. místopisu, Jihlavský kraj. Telecký okres. V nakl. GARN 1. vyd. Brno: GARN, 2008. 456 s. ISBN 978-80-86347-98-1. WIESER, Stanislav. Kamenné kříže Čech a Moravy. Vyd. 1. Praha: Argo, 1997. 391 s. ISBN 80-7203-157-0. WIESER, Stanislav. Kamenné kříže Čech a Moravy. 2., dopl. vyd. Praha: Argo, 2001. 475 s. ISBN 80-7203-370-0. ZEJDA, Radovan. Mrákotín. Vyd. 1. Třebíč: Akcent, 2010. 445 s. ISBN 978-80-7268-747-3. kol. Dačicko, Slavonicko, Telčsko. Vyd. 1. V Brně: Muzejní a vlastivědná společnost, 2005. 1070 s. Edice Vysočiny. Vlastivěda moravská. Řada topografická; sv. 70. Vlastivěda moravská. Nová řada; sv. 2. ISBN 80-7275-059-3.

Zadávatel: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
pracoviště: Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martina Bolom Kotari, Ph.D.

Oponent: Mgr. Lenka Horáková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 28.2.2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Jihlavě dne 16. 7. 2023

Poděkování:

Děkuji Mgr. Martině Bolom Kotari, Ph.D. za vedení práce. Za pomoc při hledání památek a bádání v terénu děkuji kronikáři Staré Říše Františku Kozákovi, bývalému starostovi Olšan Františku Kučerovi, kastelánce hradu Roštejna Kateřině Rozinkové, Rostislavu Pospíchalovi, Jiřímu Šmrhovi, Iloně Dohnalové i ostatním, které jmenovitě neuvádím. Dále děkuji svým rodičům a svému přítelovi za trpělivost.

Anotace

Nina BUČKOVÁ, *Epigrafické památky Mikroregionu Telčsko (kromě Telče)*, Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2023, 127 s., diplomová práce.

Tato závěrečná diplomová práce *Epigrafické památky Mikroregionu Telčsko (kromě Telče)* zpracovává formou katalogu epigrafické památky Mikroregionu Telčsko do roku 1900. Katalog obsahuje 66 epigrafických památek, které jsou řazeny abecedně podle názvu obce a následně jsou seřazeny v chronologickém pořadí.

Klíčová slova

epigrafika, epigrafická památka, nápis, boží muka, kříž, náhrobek

Annotation

Nina BUČKOVÁ, *Epigraphic Monuments of Mircoregion Telčsko (without Telč)*, Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2023, 127 pp., Master Thesis.

This master thesis *Epigraphic Monuments of Mircoregion Telčsko (without Telč)* deals with epigraphic monuments of Mircoregion Telčsko until year 1900 in form of the catalog. The catalog includes 66 epigraphic monuments, which are arranged alphabetically according to names of villages. inscriptions and then they are in chronological order.

Keywords

epigraphy, epigraphic monument, inscription, wayside shrine, cross, gravestone

Obsah

Anotace	7
Klíčová slova	7
Annotation	8
Keywords	8
Obsah	9
Seznam použitých zkratek.....	11
Úvod.....	12
Zpracování katalogu	14
Katalog	17
Bezděkov (místní část Pavlova)	17
Bohuslavice	19
Bohusoudov (místní část Knínic)	21
Borovná.....	21
Částkovice (místní část Hostětic)	22
Černíč	22
Dobrá Voda (místní část Mrákotína)	23
Dolní Vilímeč.....	24
Dolní Dvorce (místní část Dyjice)	26
Doupě	27
Dyjice	30
Dyjička (místní část Dyjice)	32
Hodice	36
Horní Myslová	38
Hostětice	38
Jindřichovice	40
Klatovec	41
Knínice	44
Kostelní Myslová	50
Krahulčí.....	53
Krasonice	56
Lhotka	56
Markvartice.....	57
Mrákotín	57
Mysletice	58
Mysliboř.....	58
Myslůvka (místní část Černíče)	59

Nepomuky (místní část Staré Říše).....	59
Nevcehle	64
Nová Říše	64
Olšany	65
Olší.....	68
Ořechov.....	71
Panenská Rozsídka.....	71
Panské Dubenky	72
Pavlov	80
Praskolesy (místní část Mrákotína).....	81
Radkov	81
Rozseč	85
Růžená.....	89
Řásná.....	94
Řídelov	97
Sedlatice	99
Sedlejev	99
Slaviboř (místní část Černíče)	103
Stará Říše	103
Stajiště (místní část Pavlova)	106
Strachoňovice	106
Stranná (místní část Dyjice).....	106
Studnice (místní část Telče)	107
Svojkovice	111
Třeštice	111
Urbanov	112
Vanov	115
Vanůvek	121
Vápovice	121
Volevčice.....	121
Vystrčenovice	122
Zadní Vydří.....	125
Zdeňkov	125
Zvolenovice	127
Žatec	130
Závěr	132
Seznam použité literatury a pramenů	133

Seznam použitých zkratk

<i>NPÚ</i>	– Národní památkový ústav
<i>rejstř. č. v ÚSKP</i>	– rejstříkové číslo v Ústředním seznamu kulturních památek
<i>ÚOP</i>	– územní odborné pracoviště

Úvod

Zaměřila jsem se na epigrafické památky Mikroregionu Telčsko vzniklé do roku 1900. Mikroregion Telčsko je dobrovolný svazek obcí, který byl založen roku 2000. V současné době sdružuje 50 obcí a 13 jejich místních částí. Jmenovitě jde o následující obce a jejich místní části: Bohuslavice, Borovná, Černíč (místní části Slaviboř a Myslůvka), Dolní Vilímeč, Doupeň, Dyjice (místní části Dolní Dvorce, Dyjička a Stranná), Hodice, Horní Myslová, Hostětice (místní část Částkovic), Jindřichovice, Knínice (místní část Bohusoudov), Kostelní Myslová, Klatovec, Krahulčí, Krasovice, Lhotka, Markvartice, Mrákotín (místní části Dobrá Voda a Praskolesy), Mysletice, Mysliboř, Nevcehle, Nová Říše, Olšany, Olší, Ořechov, Panenská Rozsíčka, Panské Dubenky, Pavlov (místní části Bezděkov a Stajiště), Radkov, Rozseč, Růžená, Řásná, Řídelov, Sedlatice, Sedlejov, Stará Říše (místní část Nepomuky), Strachonovice, Svojkovice, Telč (místní část Studnice), Třeštice, Urbanov, Vanov, Vanůvek, Vápovice, Volevčice, Vystrčenovice, Zadní Vydří, Zdeňkov, Zvolenovice a Žatec. Poslední změnou v členství bylo vystoupení obce Kaliště (a jeho místní části Býkovec) v roce 2019.¹ Mapku daného území uvádím v příloze (obr. č. 1).

Město Telč jsem vynechala vzhledem k tomu, že epigrafickým památkám v Telči se ve své bakalářské práci věnovala Iveta Fabešová.²

Z důvodu velkého množství zachovaných křížů z druhé poloviny 19. století vzhledem k zamýšlenému rozsahu této práce a skutečnosti, že texty se často opakují a některé z nápisů nemají přímý vztah k danému místu (jsou ovšem dokladem zbožnosti místních obyvatel), jsem dala přednost epigrafickým památkám z doby před polovinou 19. století, z doby druhé poloviny 19. století přináším dokumentaci jen některých nápisů. Opomím tedy některé epigrafické památky z období druhé poloviny 19. století.

Vytyčenou horní hranici přesto překračuji v ojedinělých případech, kdy je na jedné památce více nápisů, z nichž některé patří do období před rokem 1900. V těchto případech pro úplnost uvádím i nápisy vzniklé po roce 1900.

---

¹ Mikroregion Telčsko, <https://www.mikroregiontelcsko.cz/o-nas/>, dohledáno 17. 6. 2023.

² Iveta FABEŠOVÁ, *Epigrafické památky v Telči*, Brno 2013, bakalářská práce, Masarykova univerzita v Brně, Fakulta filozofická, vedoucí práce Helena Krmíčková. Dostupné na: https://is.muni.cz/th/ujf4g/Epigraficke_pamatky_v_Telci.pdf, dohledáno 17. 6. 2023.

Během objíždění památek jsem si uvědomila problematiku dokumentace nápisů na zvonech. Zvoničky – obvykle sloupové, několik zděných nebo také zvonička v podobě zvonku umístěného na stromě mezi dvěma silnými větvemi (v Jindřichovicích) – se objevují v dané oblasti ve většině obcí, kde se nenachází kostel ani kaple. To souvisí s nařízením Marie Terezie z roku 1751 postavit v každé obci zvoničku pro rychlé svolání obyvatel v případě požáru.³

Je ovšem problematické, vzhledem k umístění zvonů ve výšce, nápisy na nich provedené přečíst a ještě těžší by bylo změřit rozměry zvonů a písma. Stejný problém vyvstává se zvony umístěnými ve věžičkách kaplí a ve věžích kostelů, neboť jsou velice špatně přístupné. Muzeum Vysočiny v Jihlavě vydalo v roce 2022 katalog *Zvony na Vysočině: 1. díl – Okres Jihlava*,⁴ ve kterém se autoři zabývali touto specifickou tematikou a zvony nacházející se v Mikroregionu Telčsko, který je součástí okresu Jihlava, podrobně zpracovali. Z tohoto důvodu zvony ve své práci neuvádím.

Pro sepsání stručných historií jednotlivých obcí jsem využila především práci *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, ve které jednotlivé obce na Telečsku zpracoval Bohumír Smutný, a práci Jana Tiraye *Telecký okres* z roku 1913, která byla znovu vydána v roce 2008.⁵ Obě tyto práce vznikly v rámci *Vlastivědy moravské*. Dále jsem využila práce Ladislava Hosáka *Historický místopis země Moravskoslezské* z roku 1938, která byla opětovně vydána roku 2004, a knihu *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*.⁶

---

³ Radovan ZEJDA, *Mrákotín*, Třebíč 2010, s. 157.

⁴ Radek LUNGA – Radim GONDA – Karel MALÝ – Petr VÁCHA, *Zvony na Vysočině: 1. díl – Okres Jihlava*, Jihlava 2022.

⁵ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008.

⁶ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha² 2004; Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009.

Zpracování katalogu

Při zpracování katalogu jsem vycházela z publikace Jiřího Roháčka *Epigrafika v památkové péči*⁷ a zásad Miroslava Flodra.⁸ Epigrafické památky jsem rozdělila do kapitol podle obcí nebo místních částí, v nichž se nacházejí. Jsou seřazeny v abecedním pořadí. V rámci obcí jsou památky uvedeny v chronologickém pořadí. Památky, které nelze vůbec časově zařadit, jsou umístěny na konci dané kapitoly.

Záhlaví katalogu uvádí:

1. v levé části *katalogové číslo památky*. V případě, že památka již fyzicky neexistuje, následuje za číslem křížek (†).⁹
2. *číslo fotografie v obrazové příloze*.
3. uprostřed *lokalizaci památky*, tedy obec nebo místní část, a případně bližší určení místa, kde se památka nachází.
4. v pravé části *dataci vzniku nápisu*, nikoliv nositele nápisu. Běžně se ovšem tato data shodují, výjimkou jsou různé záznamy o opravách apod.

Souvislý text obsahuje:

- *nositele nápisu*, který je zvýrazněn tučným písmem.
- *přesnější lokalizaci památky*.
- *podrobnější popis památky*.¹⁰
- *rozměry nositele nápisu*, pokud je bylo možné změřit.
- *techniku zhotovení nápisu*.
- *případné dřívější umístění*.

---

⁷ Jiří ROHÁČEK, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007.

⁸ Miroslav FLODR, *Zásady popisu středověkých a novověkých epigrafických památek*, In: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, rok 1974–1975, číslo C 21–22, s. 167–174.

⁹ V případě, že nositel nápisu existuje, ale nápis je již zcela neznatelný, uvádím bez křížku.

¹⁰ Pod pojmem *tesaný nápis* rozumím negativně provedený, pokud je text vytvořen pozitivně, upozorňuji na tuto skutečnost, např. označením *reliéfni*.

- *stav dochování*, pokud je možné ho nějak charakterizovat, a případné *opravy*.

Na samostatných řádcích určuji:

- *souřadnice* (u památek, které se nacházejí mimo budovy nebo na fasádě budov).

- *použitý materiál nositele nápisu*.

- *druh písma*.

- *velikost písma*.

Následuje **přepis textu** (transliterace), který je uveden tučným písmem. Pokud památka obsahuje několik nápisů, jsou označeny velkými písmeny abecedy. Text jsem se snažila přepsat tak, aby co nejvíce odpovídal originálu.

Při přepisu jsem použila následující znaky:

ab   ligatura.

•   routa

—   všeobecné zkracovací znaménko

/   konec řádku (použito u příliš dlouhých řádků, kde to bylo možné, ponechala jsem řádky tak, jak jsou v originále).

ǻ   čtení je nejisté.

[...]   tečky označují počet nečitelných znaků.

[±3]   počet nečitelných znaků je znám jen přibližně.

[---]   nečitelný nebo chybějící text, u kterého nelze odhadnout počet chybějících písmen.

[abc]   text převzat z literatury.

Pod přepisem jsou umístěny případné **doplňující informace**. Dále uvádím **literaturu uvádějící přepis nápisu** (případně, která nápis zmiňuje). Zde je ovšem třeba podotknout, že pro tuto oblast neexistuje epigrafická literatura. Uvádím tedy takové zdroje, které citují text nápisu. Na konci katalogového záznamu se nachází poznámkový aparát oddělený čarou. **Poznámky** vztahující se k památce obecně, odkazy na literaturu apod. jsou značeny arabskými číslicemi. **Vysvětlivky** týkající se přímo přepisu textu (objasňující podobu písmen apod.) jsou označeny římskými číslicemi.

Katalog je doplněn **obrazovou přílohou**, která je umístěna na konci práce. Pokud není v popiscích u jednotlivých katalogových čísel uveden zdroj, jedná se o mou fotografii.

Katalog

Bezděkov (místní část Pavlova)

Místní část Pavlova Bezděkov se rozprostírá na severovýchodním okraji Mikroregionu Telčsko. Německé označení pro vesnici bylo Steinkeller. První písemná zmínka o Bezděkově pochází z roku 1352. Roku 1411 patřila ves Janu z Hodic, který ji zastavil Erasmovi z Pelhřimova. Následovalo časté střídání majitelů, Hodičtí se ovšem objevují opět ve druhé polovině 15. století. Na začátku 16. století získal Bezděkov majitel Třeště Matouš Vencelík z Vrchovišť. Součástí třešťského panství zůstal Bezděkov až do roku 1849.¹¹

1	Bezděkov	1780
obr. č. 2, 3	intravilán	

Boží muka se nalézají na jižním okraji obce (u poslední stodoly) při polní cestě do Pavlova. Kamenný hranolový sokl je z části zahloben v zemi, na výšku v nadzemní části měří 62 cm, na šířku 37 cm. Přední strana soklu nese v tesaném lineárním rámečku ozdobného tvaru tesaný letopočet, který je stříbrně kolorován. Ostatní strany soklu jsou bez výzdoby. Na sokl je postaven sloup s hlavicí. Na hlavicí je sekundárně umístěn žulový podstavec a kovový krucifix. Sloup je na dvou místech prasklý.

<i>Souřadnice:</i>	49° 14,968' severní zeměpisné šířky 15° 31,802' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	7 cm

1780

Zdroj uvádějící přepis nápisu:

---

¹¹ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2 2008, s. 421, 423.

Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 23060/7-4708*.¹²

---

¹² Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=945243, dohledáno 29. 6. 2023.

Bohuslavice

Bohuslavice jsou obec rozkládající se v jihovýchodní části Mikroregionu Telčsko, při silnici ze Staré Říše do Nové Říše. Jsou situovány 1,5 km severovýchodně od městyse Nová Říše. Ve vsi se nacházel svobodný dvůr. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1353, kdy se zmiňuje Ota z Bohuslavic. Na počátku 15. století koupil dvůr Mikuláš Rulant z Holoubku. Roku 1415 prodala vdova po Mikuláši Rulantovi bohuslavický dvůr rychtáři z Nové Říše Hanušovi a jeho ženě Kateřině. Ze záznamů z následujícího roku vyplývá, že se zde nacházely dvory dva. V polovině 16. století se v Bohuslavicích objevují Bulové z Bořitova. V roce 1597 prodala Justina Bulovna z Bořitova celé Bohuslavice Volfovi Koňasovi z Vydří. Roku 1607 byl majitelem Jan Zahrádecký ze Zahrádek, který Bohuslavice prodal Janu Čejkovi z Olbramovic. Od něj získal Bohuslavice v roce 1618 výměnou klášter v Nové Říši, od této doby byly Bohuslavice natrvalo součástí novoříšského klášterního panství. Před třicetiletou válkou bylo v Bohuslavicích patnáct usedlostí, z nichž dvě během třicetileté války zpustly.¹³ Na návsi stojí zvonička z roku 1987 se zvonem z roku 1726, na okraji obce při silnici do Nové Říše je poklona z druhé poloviny 18. století.¹⁴

2	Bohuslavice	kolem roku 1800
obr. č. 4	u domu č. p. 39	

Památník se nachází na zahradě u domu č. p. 39 severozápadně od obce. Na kamenném empírovém trojbokém obelisku jsou na jednotlivých stranách trojbokého ořímsovaného soklu v tesaných rámech s ujmутými rohy vytesány tři nápisy ve třech jazycích (v němčině, latině a češtině). Na soklu stojí trojboký pylon. Památník byl přemístěn, původně stál před domem č. p. 29 po pravé straně silnice z Bohuslavic do Nové Říše, původní umístění je dobře patrné na fotografii z roku 1910 (viz obr. č. 4). Vzhledem k tomu, že památník stojí na soukromém pozemku, přebírám popis z Dědictví Vysočiny¹⁵. Přepis textu jsem převzala od Národního památkového ústavu.

---

¹³ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 823–824; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 159–160; Radovan ZEJDA, *Bohuslavice: Kronika kraje a domopis*, Třebíč 2019, s. 107, 110, 113, 114, 119, 121, 125, 126.

¹⁴ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 1. díl (A–I)*, Praha 1994, s. 82.

¹⁵ Kraj Vysočina, Dědictví Vysočiny, *Památník, Bohuslavice*. Dostupné na: http://www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/sepulkralni_socharska_a_drobna_architektura-8/?id=1531, dohledáno 25. 7. 2019.

<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A)	kámen
<i>Druh psma:</i>	A)	humanistická minuskula
	B)	
<i>Velikost písma:</i>		nezměřeno

A)

**POSVIT
IOS. ERN.
MILOTA**

B)

**ALTERI PATRI
In seinen
Thaten mahlt
sich der
Mensch**

C)

**Dukaz
Wdecznosti
Dem][
Nepo. Pelikan
Abten des Stifts
Neureisch und
Prlat. des M.
Mhren**

Literatura a zdroje uvádějící přepis nápisu:

- Radovan ZEJDA, *Bohuslavice: Kronika kraje a domopis*, Třebíč 2019, s. 137, 255. Přepisuje pouze text A).
- Národní pamtkov stav, *Evidenční list nemovte kulturní památky rejstř. . v ÚSKP 41598/7-4713*.¹⁶
- Kraj Vysočina, Dědictví Vysočiny, *Pamtnk, Bohuslavice*.¹⁷

¹⁶ Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=942197, dohledáno 11. 7. 2023.

¹⁷ Dostupné na: http://www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/sepulkralni_socharska_a_drobna_architektura-8/?id=1531, dohledáno 25. 7. 2019.

Bohusoudov (místní část Knínic)

Bohusoudov, dříve nazývaný též Osoudov, Vosoudov, Bohosudov či Bosudov, který je místní částí Knínic, se nachází v jihovýchodním výběžku vytyčené oblasti. Poprvé je připomínána roku 1371. Roku 1512 je ves uváděna jako pustá. Jezuité zde později vybudovali hospodářský dvůr, který byl po zrušení řádu roku 1773 v roce 1786 rozparcelován a na jeho místě vznikla v roce 1788 nová ves nesoucí jméno Endmannsdorf (podle úředníka, který měl na starosti rozparcelování) nebo také Osoudov. Zásluhou filantropických snah manželky tehdejšího majitele budečského panství, jehož byl Bohusoudov součástí, hraběnky Anny Wallisové byla ves osídlena romskými rodinami. Romské obyvatelstvo bylo za druhé světové války deportováno do koncentračního tábora, z něhož se po válce vrátil pouze jediný z bohusoudovských obyvatel.¹⁸

Borovná

Borovná je malou obcí, která se rozprostírá v jihozápadní části Mikroregionu Telčsko. V 60. až 80. letech 14. století je v Borovné doložen svobodný dvůr, jehož majiteli byli Bartoň a Jindřich z Borovné. První písmenná zmínka se vztahuje k roku 1365.¹⁹ V roce 1415 získal dvůr Ondřej z Radčic. K roku 1446 máme doložen prodej poloviny vsi bratry Držkem, Rynešem, Mikulášem a Jankem z Borovné bratrovi Jinochovi z Borovné. Roku 1482 přijal Burian z Borovné na spolek Jana Koňase z Vydří a roku 1517 ještě Heřmana z Vojslavic. Burianovy dcery Dorota a Kateřina prodaly Borovnou s tvrzí v roce 1531 Hynku Koňasovi z Vydří. V polovině 17. století přešla Borovná z Magdaleny rozené Koňasové z Vydří na jejího syna Viléma Salavu z Lípy. Roku 1697 byl statek prodán Janu Rudolfovi Schönovitzovi z Ungerswerthu. Na začátku 18. století se stal majitelem Jindřich Butz (Putz) z Rolsberga, který byl majitelem Kostelního Vydří, jeho synovec Matyáš ve 20. letech 18.

---

¹⁸ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 17; Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 166–167; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 639–640; Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 147.

¹⁹ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 826; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 163. Beringer a Janoušek uvádějí už rok 1360 (Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno ² 2016, s. 111.).

století prodal Borovnou hraběti Františku Antonínovi Lichtenstein-Castelcornovi. Od této doby patřila Borovná až do roku 1849 k Telči, ale byla samostatně daněným statkem.²⁰ V obci se nachází kaple zasvěcená Panně Marii postavená roku 2001.²¹

Částkovice (místní část Hostětic)

Částkovice jsou místní částí Hostětic, rozkládají se v západní části Mikroregionu Telčsko. Nalézají se v blízkosti Mrákotína, jsou vzdáleny 5 km západně od Telče. První zmínka o obci pochází z roku 1580, ve kterém jsou Částkovice zaneseny v urbáři jako součást telčského panství. V této době bylo ve vsi osm usedlých. K telčskému panství patřila až do roku 1849. Na návsi se nachází zděná zvonička se šindelovou střechou z druhé poloviny 18. století.²²

Černíč

Obec Černíč je situována na jižním okraji Mikroregionu Telčsko při hranici s Jihočeským krajem. Nachází se přibližně v polovině cesty mezi Dačicemi a Telčí, od Telče je vzdálena 7 km. K Černíči patří místní části Myslůvka a Slaviboř. Obec je poprvé zmiňována v roce 1350, kdy se uvádí Bohuněk z Černíče a Volfířova, ten roku 1353 prodal tvrz v Černíči Peškovi z Milenovic. V polovině 60. let 14. století už je ves doložena jako součást telčského panství. V roce 1385 byla získána ke hradu Šternberku.²³ Po husitských válkách a poboření hradu byla Černíč Annou z Hradce opět připojena k panství Telč, jehož součástí byla až do roku 1849.²⁴

Západně od obce, u Černíčského rybníka, stojí dvorec s mlýnem z druhé poloviny 16. století nebo z doby kolem roku 1600, mlýn je doložen roku 1620. Jeho hranolová věž byla dříve

---

²⁰ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno ² 2016, s. 111; Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22–23, 947; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 826–827; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 163–166.

²¹ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 18.

²² Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 831, 833; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 167.

²³ Dnes zřícenina označovaná jako Štamberk (viz Lhotka).

²⁴ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 20; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 833–834.

považována za pozůstatek tvrze ze 14. století. V obci se nachází zděná zvonička pravděpodobně z počátku 19. století se zvonem z roku 1816.²⁵

Dobrá Voda (místní část Mrákotína)

Dobrá Voda, která je místní částí Mrákotína, se rozkládá západně od Telče. V okolí Dobré Vody probíhalo v 16. století dolování stříbra. V roce 1541 v těchto místech doloval stříbro Volf Krajíř z Krajku, který ovšem nebyl majitelem, vykonával pouze funkci správce dolů.²⁶ Oblast patřila pánům z Hradce. Po smrti Adama I. z Hradce v roce 1531 byli jeho nezletilým synům Jáchymovi a Zachariášovi z Hradce ustanoveni poručníci, kterými byli jejich matka Anna z Rožmitálu, Petr Vok z Rožmberka a Volf Krajíř z Krajku. Král Ferdinand I. povolil poručníkům těžbu zlata a stříbra v dolech u Telče a Slavonic s podmínkou, že veškeré vytěžené zlato a stříbro bude odevzdáno královské komoře nebo do mincovny. Po nabytí plnoletosti se Jáchym a Zachariáš v roce 1549 opět obrátili na Ferdinanda I. s žádostí o povolení dolování. Na 15 let jim bylo odpuštěno placení desátků z dolů, vytěžené kovy nadále odváděli do královské mincovny.²⁷ Obnovení a pokusy o obnovení důlní činnosti v Dobré Vodě se uskutečnily v 18. století, poté koncem 19. století a opět na začátku 20. století.²⁸

V 17. století (v době před rokem 1682) byly na tomto místě založeny lázně, které byly po nějaký čas nazývány Jáchymovy, měly být založeny hrabětem Janem Jáchymem Slavatou.²⁹ Ves Dobrá Voda vznikla až po založení lázní.³⁰ Ve starší literatuře se uvádí jako první písemná zmínka už rok 1353.³¹ Jde o tradovaný omyl.³² Zřejmě došlo k záměně s jinou Dobrou Vodou.³³ Lázně zde fungovaly ještě v době první republiky.³⁴ Na kopci severozápadně od obce stojí kaple zasvěcená sv. Jáchymovi, který je patronem horníků a

---

²⁵ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 1. díl (A–I)*, Praha 1994, s. 353; Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 33.

²⁶ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2 2004, s. 22; kol., *Dobrá Voda*, (bez uvedení místa) 2004, s. 9.

²⁷ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno 2 2016, s. 16, 113; *Dobrá Voda*, (bez uvedení místa) 2004, s. 9.

²⁸ Radovan ZEJDA, *Mrákotín*, Třebíč 2010, s. 140–143.

²⁹ kol., *Dobrá Voda*, (bez uvedení místa) 2004, s. 14. V literatuře nepanuje shoda v době vzniku lázní, často se uvádí rok 1645 (např. Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno 2 2016, s. 113.).

³⁰ kol., *Dobrá Voda*, (bez uvedení místa) 2004, s. 14.

³¹ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno 2 2016, s. 112.

³² kol., *Dobrá Voda*, (bez uvedení místa) 2004, s. 7.

³³ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2 2008, s. 391.

³⁴ Radovan ZEJDA, *Mrákotín*, Třebíč 2010, s. 144–145.

zároveň patronem jejího zakladatele. Postavit ji nechal hrabě Jan Jiří Jáchym Slavata roku 1682.³⁵

Dolní Vilímeč

Dolní Vilímeč se nachází na jižním okraji Mikroregionu Telčsko západně od Nové Říše, tato malá obec sousedí s Jihočeským krajem. První písemná zpráva se váže k roku 1349, kdy se uvádí Luneta z Vilímče. Ve vsi se nacházel svobodný dvůr, který je zapsán v zemských deskách. Eufemie z Vilímče roku 1354 dala několik lánů klášteru v Nové Říši a své sestře a zbytek majetku svému manželovi Kunešovi Makovci. K roku 1369 máme zprávu, že Eufemie z Vilímče nechala zapsat do zemských desek vše, co ve Vilímči měla, Benediktovi z Olšan. Ten svobodný dvůr prodal v roce 1373 markraběti Janu Jindřichovi. Odúmrťí připadl markraběti sousední Červený Hrádek, který markrabě Jošt prodal roku 1410 spolu s dílem Vilímče Petrovi Šturmovi z Kamenice a jeho pastorku Václavovi. V roce 1447 převedl Jiří Horký z Budče svůj dvůr ve Vilímči na Mikuláše ze Starého Hobzí a současně zde získal šest lánů Oldřich z Maříže. Koncem 15. století se Vilímeč stala majetkem ženského kláštera v Nové Říši. V roce 1528 získala Vilímeč obec Nová Říše, která roku 1536 Vilímeč prodala klášteru a ponechala si pouze tamější dvůr, ten obec roku 1583 prodala Bartošovi. Dolní Vilímeč patřila klášteru v Nové Říši až do roku 1849.³⁶ Na návsi se nachází kaple sv. Cyrila a Metoděje z roku 1728, která byla opravována a upravována v letech 1883 a 1907.³⁷

3	Dolní Vilímeč	1730
obr. č. 5, 6	jižní část obce	

Boží muka jsou umístěna v jižní části obce, u obecního úřadu. Boží muka „v podobě kamenného tosk. sloupu nesoucího plnou hranol. kaplici s projmutým stanem, završeným koulí s kovaným křížem“³⁸ nesou v kaplici ve vtesaném obdélníkovém rámečku tesaný čtyřřádkový nápis, který byl kolorován tmavou barvou. Boží muka nebyla dlouho restaurátorsky ošetřena, kaplice a nápis jsou

³⁵ kol., *Dobrá Voda*, (bez uvedení místa) 2004, s. 14; Radovan ZEJDA, *Mrákotín*, Třebíč 2010, s. 148.

³⁶ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 840–841; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 386–388.

³⁷ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 1. díl (A–I)*, Praha 1994, s. 403; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 386.

³⁸ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 1. díl (A–I)*, Praha 1994, s. 403.

hojně pokryty lišejníky.

Souřadnice: 49° 13,306' severní zeměpisné šířky
15° 51,884' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: žula

Druh písma: kapitála

Velikost písma: pro nedostupnost nezměřeno

[KE C]T[I]^I
A C[HVA]L[E]^{II}
BOZI
1730

Obecní kronika Dolní Vilímče a Josef František Svoboda datují boží muka do roku 1736.³⁹ Přepis textu neuvádějí.

Zdroj uvádějící přepis nápisu:

Národní památkový ústav, *Památkový katalog*, boží muka v Dolní Vilímči, nemovitá kulturní památka rejstř. č. v ÚSKP 19253/7-4809.⁴⁰

---

^I Text je vlivem lišejníků špatně čitelný. Přepis doplňuji v hranatých závorkách dle *Památkového katalogu* NPÚ (viz pozn. č. 40).

^{II} Písmeno E je umístěno na rámu.

---

³⁹ Státní okresní archiv Jihlava, fond Místní národní výbor Dolní Vilímeč (nezpracováno), *Pamětní kniha Dolní Vilímče*, kniha I., s. 9; Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: Věstník Československého zemědělského musea, ročník X, rok 1937, č. 3, s. 124.

⁴⁰ Dostupné na: <https://pamatkovykatalog.cz/bozi-muka-677642>, dohledáno 12. 6. 2023.

kaple sv. Cyrila a Metoděje

Obraz Panny Marie Sedmibolestné se nachází v kapli sv. Cyrila a Metoděje na návsi. Malba byla provedena na dřevěná dvířka nad vchodem, která slouží jako vstup na půdu. V levém dolním rohu (nápis A) a v pravém dolním rohu (nápis B) jsou malované nápisy, obecní kronika uvádí, že „*jest uměle švabachem napsáno*“.⁴¹ Obraz je nepřístupný, přepis nápisu uvádím podle obecní kroniky.⁴²

Materiál nositele nápisu: dřevo

Velikost písma: není známo

A)

Šimon Šebesta rychtář 1808

B)

Martin Šťasný hospodář

Pramen uvádějící přepis nápisu:

Státní okresní archiv Jihlava, fond Místní národní výbor Dolní Vilímeč (nezpracováno), *Pamětní kniha Dolní Vilímče*, kniha I., s. 36.

Dolní Dvorce (místní část Dyjice)

Dolní Dvorce, umístěné východně od Telče, jsou místní částí obce Dyjice. Nachází se poblíž silnice z Telče do Staré Říše. K Dolním Dvorcům neexistuje příliš písemných zpráv. Poprvé se zmiňují v roce 1580 v urbáři, kdy už příslušely k telčskému panství, což trvalo až do poloviny 19. století. Nacházel se zde mlýn. V roce 1580 byli v Dolních Dvorcích pouze dva celolánici a mlynář. Roku 1840 zde žilo 19 obyvatel.⁴³ V Dolních Dvorcích je umístěna zvonička a kříž z roku 1880 postavený Janem a Marií Burianovými.

⁴¹ Státní okresní archiv Jihlava, fond Místní národní výbor Dolní Vilímeč (nezpracováno), *Pamětní kniha Dolní Vilímče*, kniha I., s. 36–37.

⁴² Kaple byla ve 20. letech 20. století zasvěcena Panně Marii.

⁴³ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno 2016, s. 114; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 849; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 190.

Doupě

Obec Doupě je situována v severozápadní části Mikroregionu Telčsko, je vzdálena přibližně 7 km od Telče. Ves Doupě je poprvé zmiňována roku 1580, kdy je uvedena v urbáři telčského panství, k panství Telč patřila až do roku 1849. Severně od obce stojí hrad Roštejn, který byl založen po roce 1339 pány z Hradce. V tomto roce dostal Oldřich III. z Hradce výměnou od Jana Lucemburského původně královské město Telč a okolí. Název hradu, původně Rosenstein, odkazuje k růži v erbu pánů z Hradce. K roku 1353 je doložen purkrabí Martin z Mutic.⁴⁴ Hrad byl na počátku 15. století prodán Feyfarům z Malíkova, kteří ho v roce 1536 prodali Volfovi staršímu Krajířovi z Krajku, který byl poručníkem nezletilého Jáchyma a Zachariáše z Hradce. Telč s Roštejnem připadla Zachariášovi, který ho nechal přestavět a kolem zřídil oboru.⁴⁵ Roku 1604 vymřel po meči rod pánů z Hradce a telčské panství přešlo roku 1645 na Slavaty z Chlumu a Košumberka, neboť Lucie Otýlie z Hradce si vzala za manžela Viléma Slavatu z Chlumu a Košumberka. V roce 1691 se majiteli stali Lichtensteinové-Castelcornové. Posledním rodem vlastním panství Telč byli od roku 1761 Podstatzští-Lichtensteinové.⁴⁶

5	Doupě	1584
obr. č. 7	Roštejn	

Omítka v Biskupském sále na hradě Roštejně je v horní části místnosti zdobena dvěma pásy erbů s biskupskou mitrou a berlou. Spodní řada erbů je umístěna ve střídavě bílých a černých čtvercových polích. V severní části místnosti se nachází letopočet a dva ze zbylých nápisů v polích nad erby. Nad erbem v bílém poli přímo nad krbem se dochoval jediný čitelný popis erbu (nápis A), odkazuje na Pasov. Je proveden černou barvou. Napravo od něj v černém poli je fragment nečitelného nápisu (B), opět malovaný černou barvou. Napravo od něj je v bílém poli v místě v rohu nad krbem černě namalován letopočet (nápis C). Výmalba sálu byla poškozena požárem v roce 1915, který se šířil po zásahu bleskem z věže, která je umístěna vedle této místnosti.⁴⁷

---

⁴⁴ František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 131; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 845–846.

⁴⁵ František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 133–134; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 845–846, Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 182.

⁴⁶ František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 133–134.

⁴⁷ Tamtéž, s. 136.

Materiál nositele nápisu: omítka
Druh písma: A), B) fraktura
 C) arabské číslice
Velikost písma: pro nedostupnost nezměřeno

A)

Pass^law

B)

[.]esz[...]

C)

• 1 • 5 •

8 4•

V literatuře není zpracováno.

---

¹ Písmena s jsou psána v podobě dlouhého s.

6

Doupě

1879

obr. č. 8, 9

u Doupského rybníka

Boží muka se nachází na okraji obce na návrší nad Doupským rybníkem. Na plintu je umístěn žulový sokl o rozměrech 81 × 40 cm s plastickým motivem psaníčka. Na jedné ze stran soklu je v horní části psaníčka vytesán letopočet. Ze soklu vyrůstá hranolový žulový pilíř zakončený kaplicí se třemi mělkými nikami, vrcholovou koulí a kovovým patriarším křížem.

Souřadnice: 49° 14,138' severní zeměpisné šířky
 15° 26,000' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: žula

Výška písma: 1: 5 cm
 8 a 7: 5,5 cm
 9: 7,5 cm

1879

Letopočet pravděpodobně odkazuje k roku, kdy byla boží muka opravena. Boží muka spadají svým vznikem do 18. století.⁴⁸

Zdroj uvádějící přepis:

Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 45812/7-4811.*⁴⁸

---

⁴⁸ Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 45812/7-4811.* Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=945159, dohledáno 22. 8. 2021.

Kámen nepravidelných tvarů se nachází na okraji vsi, na vyvýšenině po levé straně silnice do Vanůvka poblíž hráze Doupského rybníka. V sousedství stojí boží muka (katalog. č. 6). Neopracovaný žulový kámen nese vtesané nápisové pole obdélníkového tvaru o rozměrech 41 × 53 cm. Pole je vodorovnou tesanou čarou rozděleno na dvě části, do nichž je vepsán tesaný text. Patrné jsou zbytky nepůvodního pigmentu naoranžovělé barvy.

<i>Souřadnice:</i>	49° 14,143' severní zeměpisné šířky 15° 26,014' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála
<i>Výška písma:</i>	písmena: 14–15 cm číslice: 9–9,5 cm

S. v^l T.

1890.

V literatuře není zpracováno.

¹ Mezi písmeny *S.* a *T.* je umístěna značka v podobě obráceného (uzavřeného) trojúhelníku o výšce 8 cm.

Dyjice

Dyjice je obec nacházející se východně od Telče, která je umístěna v údolí při řece Moravské Dyji poblíž silnice vedoucí z Telče do Nové Říše. Jejimi místními částmi jsou Dyjička, Dolní Dvorce a Stranná. Dyjice, v minulosti také nazývána jako Dejc nebo Velká Dejc (pro odlišení od Dyjičky), se poprvé zmiňuje v pramenech roku 1350, kdy se uvádí Bohobud z Dyjice a jeho manželka Anežka. Jejich syn Vojtěch převedl ves roku 1361 na Jindřicha z Hradce, od té

doby byla ves součástí panství Telč.⁴⁹ Kaplička Panny Marie na návsi byla postavena roku 1883.⁵⁰

8	Dyjice	1693
obr. č. 12, 13	intravilán	

Boží muka se nacházejí v severní části Dyjice při silnici do Dyjičky. Na plintu je umístěn žulový hranolový dřík zdobený plastickým motivem psaníčka s toskánským sloupem. Hranolová kaplice, zakončená kamennou koulí a patriarším křížem, má ze třech stran v mělkých nikách umístěné obrázky – na přední straně je zobrazen ukřižovaný Kristus s Pannou Marií a Máří Magdalenou, na bočních stranách kaplice je vyobrazen napravo sv. Ambrož a nalevo sv. Valentin. Na zadní straně kaplice je vytesán špatně čitelný nápis (nápisová plocha měří na šířku zhruba 30 cm).

<i>Souřadnice:</i>	49° 10,505' severní zeměpisné šířky 15° 29,585' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála
<i>Velikost písma:</i>	pro nepřístupnost nezměřeno

[TITO B]OZI MVKI
[POST]A[WE]NI SAV
NA PA[MATKV VMV]
[CZENI] PANIE NA
KLADEM AMBRO
[Z]E BESEDI [A] WA
L[EN]T[INA NOWOT]
[NIHO Z] DEICE 16[93]

Literatura uvádějící přepis nápisu:

- Helena BENEŠOVÁ, *Pověsti z Telče a okolí*, České Budějovice 2009, s. 17.
- Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: *Věstník Československého zemědělského musea*,

---

⁴⁹ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno ² 2016, s. 114; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 170–171.

⁵⁰ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 170.

---

¹ V tomto místě písmo chybí, levý horní roh zadní strany kaplice je zatmelen, přepis zde a na dalších nečitelných místech doplňuji podle Svobody (viz *Literatura uvádějící přepis nápisu*).

Dyjička (místní část Dyjice)

Dyjička je místní částí obce Dyjice, nachází se mimo hlavní komunikace východně od Telče. V minulosti byla označována také jako Dejčka či Malá Dejc. První písemná zpráva pochází pravděpodobně z roku 1364, kdy se uvádí, že bratři Petr, Jošt, Oldřich a Jan z Rožmberka vyměnili ves Dyjičku za dvůr Filipa Kaplíře u Telče. V urbáři z roku 1580 se už Dyjička uvádí jako součást telčského panství (až do roku 1849). Před třicetiletou válkou byly ve vsi tři usedlosti.⁵¹

K Dyjičce patří katastrální území Rozsíčky u Telče. Pravděpodobně jsou prvně zmiňovány roku 1447, kdy Jan z Rozsíček prodal dvůr v Rozsíčkách Ondrušovi ze Zvolenovic. Roku 1579 sem byli Zachariášem z Hradce přestěhováni sedláci z Žatce (více viz s. 131). Ves pravděpodobně za třicetileté války zpustla. Roku 1717 nechal majitel panství hrabě František Antonín Lichtenstein-Castelcorn ve zpustlých Rozsíčkách postavit nové budovy dvora. Dodnes se zde nachází barokní myslivna s mansardovou střechou. Josef II. zde plánoval zřídit ves, ale k tomu nakonec nedošlo.⁵²

---

⁵¹ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 20; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 849.

⁵² Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno ² 2016, s. 114; Martina INDROVÁ – Irena TOBIÁŠKOVÁ – kol., *Procházka panstvím Telč*, Telč 2016, s. 83; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 173.

Pamětní kámen se nachází uprostřed lesů rozkládajících se u hájovny Kozinec. Žulová deska o tloušťce zhruba 14 cm ukončená obloukem je vzadu pouze hrubě opracována. Na výšku měří v nadzemní části 61 cm, na šířku 37 cm. Deska je v přední části obroubena jednoduchým rámečkem, v horní třetině je vyobrazen reliéfní křížek s rozšířenou patou, pod ním je tesaný černě kolorovaný nápis. Deska je nahoře na levé straně olámaná.

<i>Souřadnice:</i>	49° 11,134' severní zeměpisné šířky 15° 31,716' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 2–2,7 cm velká písmena: 3,3–3,6 cm číslice: 3–3,5 cm

**N^á tomto místě
byl Hajni Matěj
PAZDERA 57 let
stari dne 12 Břez-
na 1878 ráno o 10 ho
dináh od vejvratě
zabiti.**

V matrice zemřelých farnosti Telč se uvádí, že „*Mathias Pazdera*“ zemřel náhle ve věku 58 let. Příčinou úmrtí byl otřes mozku („*Gehirnerschütterung*“).⁵³

Literatura uvádějící přepis nápisu:

- Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 33.
- kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha 1997, s. 133.

⁵³ Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6999 (matrika zemřelých, farnost Telč, 1862–1894), oddíl Rozsíčky, folio 11 (původní číslování). Je přístupné na: <https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/8465?image=21600010-000253-003373-000000-006999-000000-00-B05056-01780.jp2>, snímek č. 178, dohledáno 28. 10. 2020.

René BĚLOHRADSKÝ, Natálie BELISOVÁ, Petr BOŘIL, *Kamenné kříže Čech, Moravy a Slezska*, Liberec 2013, s. 7.

¹ Písmeno N je zrcadlově obráceno.

10	Dyjička (místní část Dyjice)	1881
obr. č. 15, 16, 17	intravilián	

Kříž se nachází v západní části Dyjičky na vyvýšeném místě u silnice. Na čtvercovém plintu je umístěn sokl nesoucí tesané jméno kameníka (B), z něj vyrůstá hranolový ořímsováný dřík, který nese ve vpadlém nápisovém poli o rozměrech 37,5 × 38,5 cm tesaný nápis (A), z nějž jsou první čtyři řádky kolorovány černě. Pata kamenného kříže je bohatě reliéfně zdobena zubovým orámováním, volutami a rostlinnými motivy, v horní části je reliéfně zobrazen kalich s hostií, který je stříbrně kolorován, v dolní části reliéfně srdce s monogramem IHS, které je rovněž stříbrně kolorováno. Pisánský kříž je zdoben litinovými plastikami Panny Marie, Ježíše Krista a tabulkou INRI. Součástí kříže je kovová prosklená lucernička uchycená na římse. Kříž byl ohrazen čtyřmi osmibokými sloupky, zachovaly se pouze dva.

<i>Souřadnice:</i>	49° 11,266' severní zeměpisné šířky
	15° 30,042' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A), B) žula
<i>Druh písma:</i>	A), B) humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	A) 1.–4. řádek: malá písmena: 3 cm
	1.–4. řádek: velká písmena: 4,5–5 cm
	5.–7. řádek: malá písmena: 2 cm
	5.–7. řádek: velká písmena: 3–3,5 cm
	5.–7. řádek: zmenšená písmena: 1 cm
	5.–7. řádek: číslice: 3 cm
	B) malá písmena: 2–2,5 cm
	velká písmena: 3–3,5 cm
	zmenšená písmeno: 1 cm

A)

**Každý křest'an oko-¹
lo jdoucí patř na Spa-¹
sitele který nás od věč-¹**

né smrti vykoupil.
Nákladem manželu
Vojtěcha a Markéty Kříž z Malé
*Dejice.*⁵⁴ *R. 1881.*

B)

V. Příbyl
*z Časkovic.*⁵⁵

V literatuře není zpracováno.

---

¹ Spojovník má podobu =.

---

⁵⁴ Dnešní Dyjička.

⁵⁵ Mělo by jít o dnešní Částkovice, místní část Hostětice, nacházejí se u Mrákotína.

Hodice

Součást severní hranice Mikroregionu Telčsko tvoří katastrální území obce Hodice. Nacházejí se 3 km jižně od města Třešť. Od Telče, která se nachází na jih od Hodic, jsou Hodice vzdálené přibližně 10 km. První písemná zmínka o Hodicích pochází z roku 1303, kdy je v listině uváděna proboštka kláštera v Nové Říši Jitka z Hodic. Roku 1377 získal většinu Hodic příbuzný členů rodu z Hodic Mareš z Ustašina, který byl purkrabím na Roštejně. Po jeho smrti došlo v roce 1381 k rozdělení majetku mezi jeho syny, kteří se psali z Hodic.⁵⁶ V roce 1493 získal Hodice s tvrzí Václav Vencelík z Vrchovišť. Od roku 1538 byly Hodice plně součástí třešťského panství, které v této době Vencelíkové z Vrchovišť vlastnili.⁵⁷ Vencelíkové z Vrchovišť vymřeli roku 1626 a Hodice získali Herbersteinové. Od roku 1843 byl majitelem Hodic a celého třešťského panství Ferdinand Wenzl ze Sternbachu, vnuk Marie Josefy z Herbersteina.⁵⁸

11	Hodice	1804
obr. č. 18	při silnici do Panenské Rozsícčky	

Pamětní kámen se nachází na jihovýchodním okraji obce po pravé straně silnice vedoucí do Panenské Rozsícčky. Stojí kousek za železničním přejezdem, před posledním domem v obci. Kamenná deska ukončená segmentem měří v opracované části 51 cm na výšku a na šířku 36 cm. Je na ní reliéfně vyobrazen tlapatý kříž v orámovaném poli, v jehož horních rozích jsou umístěna tesaná písmena a po stranách dolní části kůlu kříže jsou vytesány číslice (letopočet). Na kameni se vyskytují lišejníky, v horní části je deska olámaná. Pamětní kámen se nenachází na svém původním místě, byl přesunut v roce 1995 při stavbě domu.⁵⁹

Souřadnice: 49° 16,052' severní zeměpisné šířky
15° 29,090' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: žula

---

⁵⁶ Petr JIRÍČEK, *Hodice: Historie obce a šlechtického rodu*, Havlíčkův Brod 2020, s. 21–22.

⁵⁷ Alois Josef PÁTEK, *Jihlavský okres*, Brno 2008, s. 163; Petr JIRÍČEK, *Hodice: Historie obce a šlechtického rodu*, Havlíčkův Brod 2020, s. 41.

⁵⁸ Petr JIRÍČEK, *Hodice: Historie obce a šlechtického rodu*, Havlíčkův Brod 2020, s. 43, 57.

⁵⁹ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003 s. 34.

Druh písma: kapitála, arabské číslice
Velikost písma: písmena: 6,5–7 cm
čísllice: 4,5–6 cm

M. ¹ S

18 ¹ 04

Za monogramem by se mohl skrývat chalupník „*Matthäus Smrtschka*“ z Hodic (z domu č. p. 25), který dle matriky zemřelých zesnul 11. června roku 1804 ve věku 80 let bez zaopatření. Byl zastižen mrtvicí („*Schlag getroffen*“). Pohřben byl 13. června.⁶⁰

Literatura uvádějící přepis nápisu:

- Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 33.
- kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha 1997, s. 133.
- kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha² 2001, s. 165.
- Karel BRÁZDA, Ladislav VILÍMEK, *Pamětní kameny Třeště a okolí*, in: Vlastivědný sborník Třeště a okolí, rok 2010, č. 1, s. 24.

---

¹ V tomto místě rozděljuje nápis reliéfní kříž.

---

⁶⁰ Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 7037 (matrika zemřelých, farnost Třešť, 1780–1806), oddíl Hodice, s. 31 (původní číslování). Je přístupné na:
<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/8486?image=216000010-000253-003373-000000-007037-000000-00-B05064-01480.jp2>, snímek č. 148, dohledáno 13. 7. 2023.

Horní Myslová

Horní Myslová je malá obec v jihozápadní části Mikroregionu Telčsko vzdálená přibližně 3 km od Telče. Poprvé je zmiňována roku 1385, kdy patřila ke hradu Šternberku, jeho majitelem byl Jindřich z Hradce. Následně přešla Horní Myslová na krátkou dobu na pány z Kravař a vrátila se opět do rukou pánů z Hradce, kde setrvala až do roku 1849.⁶¹ Na návsi u rybníka se nachází zděná zvonička se šindelovou střechou z 19. století.⁶²

Hostětice

Hostětice jsou obec nalézající v západní části Mikroregionu Telčsko. Rozkládají se přibližně v polovině cesty z Mrákotína do Telče. Patří k nim místní část Částkovice. „*Od nepaměti patří Hostětice k panství Teleckému, u kterého se k roku 1366 uvádějí.*“⁶³ Před třicetiletou válkou se zde nacházelo devět usedlostí, žádná z nich během války nezpustla. K telčskému panství náležela ves až do konce patrimoniální správy.⁶⁴ V centru obce stojí dvě kapličky. Mladší pochází z 50. let 20. století. Druhou, zasvěcenou sv. Janu Nepomuckému, nechal na začátku 20. století postavit telčský právník Jan Pohl.⁶⁵

12

Hostětice

obr. č. 19

před domem č. p. 1

Pamětní kámen se nachází na návsi v Hostěticích před domem č. p. 1 (u silnice vedoucí do Telče). Kamennou desku o rozměrech 61 (v nadzemní části) × 56 × 21 cm pokrývá po celé ploše pozitivní kříž, nad jehož břevnem jsou vytesány čtyři číslice, které jsou červeně kolorovány. Hrany kamenné desky jsou olámané, konce ramen kříže jsou již nezřetelné.

Souřadnice: 49° 11,473' severní zeměpisné šířky
15° 24,891' východní zeměpisné délky

---

⁶¹ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 862.

⁶² Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 27.

⁶³ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 199.

⁶⁴ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 877;

⁶⁵ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 75.

<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	9–11,5 cm

1¹431^{II}

Vzhledem k použití arabských číslic předpokládám, že nápis pravděpodobně nevznikl v 15. století ale až později. „V epigrafické oblasti se nesporně autentické arabské číslice ojediněle objevovaly prakticky až od cca 80. let 14. století, k výraznějšímu průniku došlo až po polovině 15. století. I ve druhé polovině 15. století ovšem stále ještě silně převažovaly číslice římské a jen zřídka můžeme výskyt arabských číslic v nějakém městě či regionu označit za výrazný.“⁶⁶

Pokud by byl tento letopočet vytesán v 15. století, číslice 4 by měla jinou podobu (ve tvaru smyčky).⁶⁷

Letopočet 1743 uváděný Jarošem, byť s nejistotou čtení, se jeví jistě jako pravděpodobnější. Číslice 7 (mezi číslicí 1 a 4) by v tomto případě musela být vytesána v horní části kůlu kříže. Dnes po ní ovšem nejsou žádné stopy. V tomto případě by ovšem pojetí nápisu jako letopočtu odporovala poslední číslice, která by nyní byla jakoby navíc.

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 35.

¹ Zde jsou číslice odděleny svislým ramenem kříže.

^{II} Jaroš letopočet přepisuje jako „I(7)43“, ovšem na připojené kresbě v publikaci za číslicí 4 následuje ještě číslice 1. (Viz Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 35.) Nutno podotknout, že nákres v dané publikaci neodpovídá realitě, kámen zde vyobrazený má úplně jiný tvar. Kříž není na kresbě ani naznačen, přestože se jedná o ústřední motiv, není uveden ani v popisu. Rovněž rozměry jsou uvedeny značně odlišně.

⁶⁶ Jiří ROHÁČEK, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007, s. 42.

⁶⁷ Tamtéž, s. 43.

Jindřichovice

Jindřichovice se nacházejí na jihovýchodním okraji Mikroregionu Telčsko, touto malou obcí prochází silnice z Nové Říše do Želetavy. Ve směru na východ jsou poslední obcí okresu Jihlava, sousední Želetava už patří pod okres Třebíč. První písemná zmínka o obci se vztahuje k roku 1354, kdy bylo v Jindřichovicích určeno věno manželce Žibřida ze Zbraslavi. Tato část vsi přešla roku 1358 na Oldřicha ze Želetavy, druhou část koupil roku 1359 od Radslava a Oldřicha z Heraltic. Následně však Oldřich ze Želetavy prodal Želetavu s přílehlými vesnicemi, včetně Jindřichovic, mezi několik nových majitelů. Později se majiteli panství stali páni z Hradce, od roku 1458 až do roku 1828 bylo želetavské panství součástí telčského panství. Jindřichovice byly v 16. století sídlem rychty, k roku 1579 je doložen rychtář Valentin. Roku 1828 bylo želetavské panství odděleno od telčského pro mladší větev rodu Podstatzkých-Lichtenštejnů. Jindřichovice zůstaly součástí želetavského panství až do roku 1849. Na návsi se nachází kaple Panny Marie Růžencové, která byla postavena v roce 1897.⁶⁸

13	Jindřichovice	1852
obr. č. 20, 21	extravilán, při silnici do Zdeňkova	

Kříž se nachází za obcí při pravé straně silnice do Zdeňkova. Na profilovaném ořímsovaném žulovém soklu nepravidelného tvaru je nápis provedený tesáním. Sokl na výšku měří 73 cm, šířka soklu v nejužším místě je 52 cm. Na soklu je umístěn žulový kříž, v jehož horní části je připevněna kovová plastika Krista natřená bílou barvou. Plastika je pravděpodobně novější, na kříži jsou patrné otvory po předcházející výzdobě.

<i>Souřadnice:</i>	49° 8,248' severní zeměpisné šířky 15° 38,029' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	humanistická kurzíva
<i>Výška písma:</i>	malá písmena: 4 cm velká písmena: 8 cm

---

⁶⁸ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 882 a 1025–1026; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 201–203.

číslice: 5-5,5 cm

3. řádek: 2 cm

**Postaveno
na památku
ke cti^I
a chvale B^{II}oží
1852.**

V literatuře není popsáno.

---

^I Písmo třetího řádku je výrazně menší. Text působí dojmem, jako by byl tento řádek zpočátku zapomenut a vměstnán mezi řádky nakonec.

^{II} Nad *B* je nadepsán háček.

Klatovec

Obec, nacházející se západně od Javořice, nejvyššího vrchu Českomoravské vrchoviny, je v pramenech poprvé zmiňována roku 1386, kdy „*Anka, vdova po Vítkovi z Klatovce, a Klement z Klatovce vložili ... Klatovec Ješku Kančíkovi z Klatovce*“⁶⁹. Od roku 1482, kdy Machna ze Zhoře vzala na spolek svého manžela Jana Koňase z Vydří, do roku 1536 patřil Klatovec Koňasům z Vydří. Po smrti nejvyššího kancléře Království českého Adama I. z Hradce (roku 1531) poručníci Jáchyma a Zachariáše z Hradce, nezletilých dědiců panství pánů z Hradce, koupili Klatovec spolu s částí Jihlávky roku 1536 od Hynka Koňase z Vydří. Následně byla ves součástí telčského a později odděleného studenského panství, a to až do roku 1849.⁷⁰ Od roku 1787 patří Klatovec do farnosti Panské Dubenky. Roku 1891 obec postihl velký požár.⁷¹

14

Klatovec

1868; 20. století

obr. č. 22, 23, 24,

u domu č. p. 46

25

---

⁶⁹ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ²2004, s. 25.

⁷⁰ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno ²2016, s. 16; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 887; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ²2008, s. 207.

⁷¹ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ²2008, s. 185, 207.

Kříž se nachází při polní cestě do Panských Dubenek u vzrostlého javoru naproti poslednímu domu ve vsi (č. p. 46, bývalá škola⁷²). Kovový kříž je umístěn na starším kamenném soklu. Litinový kříž je natřen černou barvou. Tělo Krista, reliéf anděla u paty kříže a ozdobné okraje kruhové nápisové tabulky jsou zvýrazněny stříbrně. Nad hlavou Krista je reliéfně vytvořen nápis INRI. Nápisová tabulka, orámovaná stříbrnými rostlinnými motivy, nese malovaný stříbrný nápis na černém podkladu z 20. století (B). Rozměry nápisové plochy uvnitř rámu jsou 18,5 × 19 cm. Kamenný podstavec o šířce 42 cm je zúžením rozdělen na dvě části. Horní část se směrem nahoru zužuje (v nejširší části šířka dosahuje 42 cm), na výšku měří 52 cm a nese jednořádkový nápis (A). Spodní nápisové pole, obsahující jeden řádek textu (A), má rozměry 24 × 42 cm. Oba řádky jsou tesané. Ze dvou otvorů ve spodní části zadní strany soklu je dobře patrné, že na kamenném podstavci byl původně umístěn jiný kříž. Současný byl vytvořen pravděpodobně v 2. polovině 19. století, nebo v 1. polovině 20. století. Horní část soklu je porostlá lišejníky i mechem.

Souřadnice: 49° 13,322' severní zeměpisné šířky
15° 17,551' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: A) žula
B) kov

Druh písma: A), B) humanistická minuskula

Velikost písma: A) malá písmena: 4 cm
velká písmena: 7,5–8 cm
číslice: 8–11,5 cm
B) malá písmena: 1 cm
velká písmena: 2,5 cm

A)

Ján Bu'čka.

1868.

B)

Pochválen

bud'

Pán Ježíš Kristus

---

⁷² Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 120.

Podle matriky zemřelých by se mohlo jednat o (pozdějšího) výměnkáře z Klatovce, který zemřel v roce 1892 ve věku 75 let v č. p. 4. Jan Bučka pocházel z Nevcehle.⁷³ V roce 1868 měla svatbu jeho dcera Marianna (z č. p. 3), z matriky oddaných se dozvídáme, že Jan Bučka byl pololáníkem.⁷⁴ Domy č. p. 3 a 4 se nacházejí v těsné blízkosti kříže.

V literatuře není zpracováno.

---

¹ Nad *u* je umístěn oblouček používaný k ujasnění, že jde o písmeno *u*.

---

⁷³ Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6735 (matrika zemřelých, farnost Panské Dubenky, 1864–1911), oddíl Klatovec, s. 18 (původní číslování). Je přístupné na: <https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/537?image=216000010-000253-003373-000000-006735-000000-00-B01110-00430.jp2>, snímek č. 43, dohledáno 11. 3. 2022.

⁷⁴ Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6732 (matrika oddaných, farnost Panské Dubenky, 1856–1901), oddíl Klatovec, s. 9 (původní číslování). Je přístupné na: <https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/7656?image=216000010-000253-003373-000000-006732-000000-00-B04839-00370.jp2>, snímek č. 37, dohledáno 11. 3. 2022.

Knínice

Nejnižnější obec Mikroregionu Telčsko, rozkládající se v jihovýchodním výběžku daného mikroregionu, tvoří částí svého katastrálního území hranici mezi Krajem Vysočina a Jihočeským krajem. První písemný doklad o Knínicích, v minulosti označovaných také jako Kynice (německy Kinitz), pochází z roku 1262, kdy je zmiňován Jaroš z Knínic.⁷⁵ Rod sídlil na zdejší tvrzi, která je poprvé doložena roku 1364. Během 14. století se zde vystřídaly rody z Knínic, z Jakubova, z Kravař, z Bítova a Koňasové z Vydří.⁷⁶ Koňasové z Vydří drželi Knínice od roku 1385 až do roku 1623, kdy došlo k pobělohorské konfiskaci jejich majetku z důvodu účasti na stavovském povstání proti Habsburkům.⁷⁷

Knínické panství bylo roku 1624 svěřeno do správy jihlavské jezuitské koleje, která ho po vzniku jezuitské koleje v Telči nejprve roku 1654 pronajala a následně roku 1667 prodala telčským jezuitům.⁷⁸ Původní dřevěná kaple byla jezuiti v roce 1669 opravena a následně v letech 1715–1717 přestavěna na zděný jednolodní kostel s věží zasvěcený Povýšení sv. Kříže a sv. Františku Xaverskému. Knínice se staly regionálně významným poutním místem. K roku 1693 je doložena existence křížové cesty s deseti zastaveními odkazujícími k deseti letům, které strávil sv. František Xaverský misijní činností v Asii. Křížová cesta, tvořená deseti kapličkami v okolí obce, vznikla dle ústní tradice na popud místního sládka, který si měl přinést z Říma ostatek sv. Františka Xaverského. V roce 1694 byla v Praze vydána poutní kniha sloužící pro potřeby místních náboženských slavností, která popisuje jednotlivá zastavení.⁷⁹ Po zrušení jezuitského řádu v roce 1773 připadl statek studijnímu fondu,

---

⁷⁵ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 122; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 639.

⁷⁶ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 122; Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 167.

⁷⁷ Klára ZÁŘECKÁ – Ondřej HNILICA – Anna HAMRLOVÁ, *Regionální poutní místo Knínice jako duchovní a krajinotvorné ohnisko panství telčských jezuitů*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 9; Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 122.

⁷⁸ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 640; Klára ZÁŘECKÁ – Ondřej HNILICA – Anna HAMRLOVÁ, *Regionální poutní místo Knínice jako duchovní a krajinotvorné ohnisko panství telčských jezuitů*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 9.

⁷⁹ Anna HAMRLOVÁ, *Jezuitský mobiliář kaple Povýšení sv. Kříže v Knínicích v kontextu novodobých pramenů a restaurátorských prací*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 31; Klára ZÁŘECKÁ – Ondřej HNILICA – Anna HAMRLOVÁ, *Regionální poutní místo Knínice jako duchovní a krajinotvorné ohnisko panství telčských jezuitů*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 10–11, 15–16.

od kterého ho v roce 1789 koupil hrabě Josef Wallis. Knínice do roku 1849 náležely k panství Budeč.⁸⁰

15	Knínice	1717
obr. č. 26, 27, 28	kostel Povýšení sv. Kříže	

Portál hlavního vstupu do kostela je umístěn na hlavním průčelí, na severní straně kostela. Bočnice členěného žulového portálu jsou doplněny pilastry nesoucími segmentový fronton. Portál v místě mezi nadedveřním překladem a římsou – v nadedveřím vlysu – nese letopočet psaný římskými číslicemi. Tesaný letopočet byl kolorován černou barvou, která se však již místy odlupuje. Na portále jsou patrné stopy mírného poškození, výraznější jsou především v horní části frontonu.

<i>Souřadnice:</i>	49° 5,621´ severní zeměpisné šířky 15° 36,242´ východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	římské číslice
<i>Velikost písma:</i>	7–8 cm

M • DCC • XVII.¹

Letopočet 1717 odkazuje k roku, kdy byla dokončena přestavba dřevěné kaple na dnešní zděný kostel.⁸¹

Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu:

- Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 147.
- Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 29913/7-4941*.⁸²

---

¹ Tečka má podobu nahoru otevřeného obloučku (přibližně v podobě ∪).

---

⁸⁰ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 167, 971; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 640–641.

⁸¹ Viz historie obce Knínice.

⁸² Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=939215, dohledáno 11. 6. 2023.

Kartuše se štukovým nápisem na fasádě hlavního (severního) průčelí kostela je umístěna nad oknem v hlavní ose průčelí. Kartuše bílé barvy se zvlněným orámováním nese jednoduchý tmavě růžový rámeček, uvnitř něhož je štukově proveden dvouřádkový nápis zvýrazněný tmavě růžovou barvou.

<i>Souřadnice:</i>	49° 5,621' severní zeměpisné šířky 15° 36,242' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	štuk
<i>Druh písma:</i>	kapitála, arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	pro nedostupnost nezměřeno

A. M. D. G.

1717.

Zkratka A. M. D. G. odkazuje k jezuitskému heslu „*Ad Maiorem Dei Gloriam*“, tedy „*K větší slávě Boží*“. Letopočet je rokem, kdy byla jezuity dokončena přestavba původní dřevěné kaple na současný kostel.⁸³

Zdroj uvádějící přepis nápisu a literatura zmiňující nápis:

- Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 29913/7-4941*.⁸⁴
- Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 147.
- Anna HAMRLOVÁ, *Jezuitský mobiliár kaple Povýšení sv. Kříže v Knínicích v kontextu novodobých pramenů a restaurátorských prací*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 31.
- Klára ZÁŘECKÁ – Ondřej HNILICA – Anna HAMRLOVÁ, *Regionální poutní místo*

⁸³ Anna HAMRLOVÁ, *Jezuitský mobiliár kaple Povýšení sv. Kříže v Knínicích v kontextu novodobých pramenů a restaurátorských prací*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 31; Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 14; Klára ZÁŘECKÁ – Ondřej HNILICA – Anna HAMRLOVÁ, *Regionální poutní místo Knínice jako duchovní a krajinotvorné ohnisko panství telčských jezuitů*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 11.

⁸⁴ Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky*, https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=939215, dohledáno 11. 6. 2023.

místo Knínice jako duchovní a krajinotvorné ohnisko panství telčských jezuitů, in:
Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 11.

17	Knínice	1841
obr. č. 30, 31	náves	

Kříž se nachází uprostřed křižovatky u kostela Povýšení sv. Kříže. Na osmibokém plintu je položen čtyřboký bohatě členěný a ořímsovaný kamenný sokl, z něhož vyrůstá žulový jetelový kříž s kovovým tělem Krista a kovovou tabulkou INRI. Kříž je ohrazen čtyřmi hranolovými kamennými sloupky spojenými při čelní straně kovovým zábradlíčkem a po dalších stranách řetězy. Uprostřed soklu na směrem dolu se rozšiřující ploše, měřící na výšku 25 cm a na šířku v horní části 50,5 cm a v dolní 81,5 cm, je vytesán letopočet, který je stříbrně kolorován.

<i>Souřadnice:</i>	49° 5,643' severní zeměpisné šířky 15° 36,227' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	8 cm

1841

V literatuře není zpracováno.

18	Knínice	1860
obr. č. 32, 33, 34, 35, 36	extravilián	

Kříž se nachází severovýchodně od obce uprostřed polí. Je umístěn po pravé straně při silnici z Knínice do Krasonic, na dohled od kapličky představující první zastavení křížové cesty. Černý litinový kříž s korpusem Krista a nápisovou tabulkou INRI stříbrné barvy je vsazen do staršího žulového podstavce, který je dole tvořen hranolovým soklem, jež se v horní části konkávně zužuje a vytváří prostor pro tesaný nápis. Rozměry tohoto nápisového pole jsou na šířku v nejužším místě 42,5 cm a v nejširším 55 cm. Na výšku tato část soklu měří 30 cm. Na hranolový sokl nasedá jednoduchá římsa, z níž vyrůstá nahoru se zužující čtverhranný dřík bez ukončení římsou, do nějž je

zasazen litinový kříž. Kámen je silně obrostlý lišejníky, nápis začíná být nezřetelný. Kříž je umístěn přímo uprostřed pole, obděláváním orné půdy postupně dochází k narušování podloží a základny. Kamenný podstavec je vychýlený dopředu i do boku a hrozí mu zřícení.

<i>Souřadnice:</i>	49° 5,863' severní zeměpisné šířky 15° 36,672' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	čísllice: 7–11 cm

1860.

Kříž v minulosti stál u dnes již zaniklé křižovatky polních cest. Vzhledem k tomu, že na daném místě je zachycen kříž už na mapě II. vojenského mapování, které na Moravě probíhalo v letech 1836–1852, dá se předpokládat, že na tomto místě stával dříve jiný kříž, který byl v roce 1860 nahrazen současným kamenným podstavcem.⁸⁵

V literatuře není zpracováno.

---

⁸⁵ II. vojenské mapování, Morava, mapový list W_10_IV, dostupné na: oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=mo&map_list=W_10_IV, dohledáno 6. 6. 2023.

Kříž se nachází při pravé straně silnice směrem na Budeč (přibližně v polovině cesty), v místě, kde se na silnici napojují dvě polní cesty. Přímo naproti v tomto místě (na levé straně silnice) stojí zděná boží muka. Několik metrů od kříže se již rozprostírá Jihočeský kraj. Hranolový žulový podstavec s obdélným jednoduchým tesaným rámečkem na přední straně se směrem nahoru mírně zužuje, na podstavci je umístěn hranolový dřík s římsou, který se směrem nahoru nepravidelně zužuje, dřík má na přední straně ozdobné orámování nápisového pole o výšce přibližně 56 cm a šířce v nejširším místě 38,5 cm a 21,5 cm v nejužším místě. Ve vtesaném nápisovém poli dříku je tesaný letopočet (A) s tesanými ornamenty v horní i dolní části nápisového pole. Tesaný letopočet (A) je kolorován tmavě šedou barvou. V orámované ploše podstavce, o rozměrech 23,5 × 42,5 cm, je vytesán dvouřádkový text (B), byl také kolorován tmavě šedě, patrné jsou však již jen zbytky. Na litinovém kříži, patrně z doby pozdější, je pod tělem Krista uchycena kruhová nápisová tabulka orámovaná motivem ve tvaru lístků, která nese zbytky stříbrně malovaného textu (C). U paty kříže stojí anděl se sepjatýma rukama. Kamenná část je hojně porostlá lišejníky.

<i>Souřadnice:</i>	49° 5,473' severní zeměpisné šířky 15° 35,937' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A), B) žula C) litina
<i>Druh písma:</i>	A) arabské číslice B), C) humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	A) 10 cm B) malá písmena: 2,5 cm velká písmena: 4–4,5 cm C) malá písmena: 1 cm velká písmena: 2,5 cm

A)

1888.

B)

J. Sachuj.

kameník z Hoskovic.

C)

Doko[±4]¹

[±3] bozi

V literatuře není zpracováno.

---

¹ První řádek je psán do oblouku.

Kostelní Myslová

Kostelní Myslová se rozkládá v jihozápadní části Mikroregionu Telčsko, je vzdálena necelých 5 km od Telče. V pramenech se poprvé objevuje v roce 1253, kdy markrabě Přemysl věnoval patronátní právo ke zdejšímu kostelu premonstrátskému klášteru v Gerasu v Rakousku. Fara ovšem později zanikla a obnovena byla roku 1785. Kostelní Myslová patřila ve 14. století k panství hradu Šternberk⁸⁶ a byla majetkem pánů z Hradce. Na počátku 15. století ji páni z Hradce připojili k telčskému panství, k němuž náležela až do roku 1849. K roku 1580 je v Kostelní Myslové doložena rychta.⁸⁷ V obci se nachází farní kostel sv. Václava s pozdně románským jádrem, který byl postaven před rokem 1253. Na konci 15. století byl dostaven nově presbytář, v první polovině 16. století byla přistavěna věž a sakristie. V roce 1795 proběhla další přestavba.⁸⁸

20	Kostelní Myslová	1785
obr. č. 39	u kostela sv. Václava	

Náhrobek je umístěn uvnitř ohradní zdi bývalého hřbitova kolem kostela sv. Václava. Obdélníková deska, měřící v nadzemní části na výšku 127 cm a na šířku 70 cm, je opřena o zeď přímo u vstupní brány. Nápisové pole je orámováno dvojitým reliéfním rámem. Text byl vytvořen tesáním, dříve býval kolorovaný (v roce 2013 ještě byly rozpoznatelné poslední zbytky barvy, nyní již patrné nejsou). Pravý horní roh náhrobku je uštípnutý.

Souřadnice: 49° 8,892' severní zeměpisné šířky

---

⁸⁶ Dnes zřícenina označovaná jako Štamberk (viz Lhotka).

⁸⁷ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 890; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 246.

⁸⁸ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 181.

	15° 25,723' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála
<i>Velikost písma:</i>	písmena: 4–5 cm číslice: 4–5 cm

**ZDE ODPOCZIVA^I V PANV
WACLAV NECHVATAL
MLADENEC V 26 LETE
WE^{II}KU SWEHO ON
BIL PRWNI BERANEK
KTERIHO PRVNI PASTIRZ
A CIRKEVNI NOVODAVI
MISLOVSKI FARARZ
W P FRANC NEDOROST
RODILI Z TELCZE
RZIMSKOKATOLICKIM
RZADEM POHRZBIL
15 CZERVNA. L P 1785
ON MEL DEDICZ BITI
OTCOWSKEHO MNENI
BUH HO RACZIL VZITI
KDE SE NIC NEMNENI**

V 16. století bylo v této oblasti velké množství českých bratrů a katoličtí kněží zde chyběli, proto byla fara v roce 1595 přenesena do Telče. Kostelní Myslová byla po celé 17. století a až do roku 1785 spravována z Telče. Roku 1785 došlo k obnově zdejší fary, spadaly pod ní vsi Horní Myslová, Olší, Mysletice, Zadní Vydří, Myslůvka a Černíč. František Nedorost zde jako farář působil v letech 1785–1795.⁸⁹

V literatuře není zpracováno.

---

^I Všechna A mají břevno ve tvaru v.

^{II} Nad E je tečka.

---

⁸⁹ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 245.

Kříž je umístěn před vchodem na bývalý hřbitov kolem kostela sv. Václava. Z plintu vyrůstá profilovaný ořímsováný směrem nahoru se zužující sokl (přibližně o výšce 93 cm) nesoucí na přední straně tesaný černě a červeně kolorovaný nápis A s chronogramem, na pravé straně tesaný černě kolorovaný nápis B, na levé straně tesaný černě kolorovaný nápis C a na zadní straně tesaný nápis D. Nápis B a C je umístěn ve spodní části v ořímsováném poli o výšce 26–28 cm a šířce v nejširší části 50 cm, na římse je na každé straně plasticky zpodobená lebka. Na římse soklu je postaven žulový jetelový kříž s rozšířenou patou zdobenou malými volutami a kamenným reliéfem Panny Marie. Tělo Krista je namalováno na plechu, stejně tak nápisová tabulka INRI.

<i>Souřadnice:</i>	49° 8,894' severní zeměpisné šířky 15° 25,723' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A), B), C), D) žula
<i>Druh písma:</i>	A) fraktura chronogram: kapitála B), C) kapitála D) arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	A) malá písmena: 3,5–4 cm velká písmena: 7–15 cm římské číslice: 6 cm B), C) 4 cm D) 5 cm

A)

KDIz^I BV^h
po WeLke Draho^I
z pa^{II}Vhe s^{IV}We Dobrot^{IJ}
PoLe hog^{III}ne^I poz^Iehna^L
k VCten^I tento Kr^IIz^I WIJs^{IV}taWen
ges^{IV}t.

B)

SUB CURA

**DOMINI
ANTONII
RUZICZKA
ADMINISTRATORIS**

C)

**SUB
IMPERIO
FRANCISCI
I. AUSTRIACI
IMPERATORIS**

D)

1812.

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 246. Přepisuje pouze nápis A.

---

^I Nad písmenem je tečka.

^{II} Tiray (viz *Literatura uvádějící přepis nápisu*) přepisuje jako *o*.

^{III} Tiray přepisuje jako *j*.

^{IV} V podobě dlouhého *s*.

Krahulčí

Krahulčí se nachází západně od Telče, je vzdáleno přibližně 3 km. Obec je poprvé připomínána v roce 1366, kdy Jindřich a Henzlín, synové Jindřicha z Hradce, získali Telč s okolními vesnicemi od Menharta z Hradce. Krahulčí patřilo k telčskému panství až do roku 1849.⁹⁰

U silnice mezi Krahulčím a Telčí stojí jednolodní kostel zasvěcený sv. Janu Nepomuckému, který byl postaven v letech 1726–1728, vysvěcen byl v roce 1729. V roce 1830 poničil kostel požár způsobený bleskem, byly zničeny střechy a musela být snesena kupole. Kostel znovu vyhořel v roce 1934. Údajně bylo úmyslem při kostele zřídit klášter františkánů, z něhož byla

---

⁹⁰ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 892.

postavena pouze jednopatrová budova přiléhající ke kostelu.⁹¹ Zajímavostí je, že kostel byl zasvěcen sv. Janovi Nepomuckému ještě před jeho svatořečením.⁹²

22	Krahulčí	1728
obr. č. 4545	kostel sv. Jana Nepomuckého	

Portál hlavního vstupu do kostela sv. Jana Nepomuckého je tvořen žulovými profilovanými bočnicemi, nadedveřním překladem, na kterém je vytesán nápis, a supraportou se zvlněnou římsou a reliéfním aliančními erby završenými korunkou.

<i>Souřadnice:</i>	49° 10,935' severní zeměpisné šířky 15° 25,832' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála, arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	pro nedostupnost nezměřeno

A. I D.: 172^{II}8

Erby patří zakladatelům kostela hraběti Františku Antonínu Lichtenstein-Castelkornovi (erb umístěný vlevo) a jeho manželce Marii Anně z Hallweilu (erb vpravo se dvěma orlími křídly). Rok 1728 byl rokem, kdy byla stavba dokončena.⁹³

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 187.

---

^I Břevno je v podobě v.

^{II} Číslice má podobu Z.

---

⁹¹ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 186–187; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 209–211.

⁹² Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 271; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 210–211.

⁹³ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 187; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 210.

Kříž se nachází při silnici vedoucí z Krahulčí do Telče v místě, kde se odbočuje ke kostelu sv. Jana Nepomuckého. Žulový jetelový kříž je postaven na ořímsované základně s tesaným monogramem IHS s křížkem, velikost písmen je 6,5 cm. Tělo Krista chybí, bylo malované na plechu.⁹⁴ Zůstala pouze na plechu malovaná tabulka INRI (černý nápis na bílé ploše). Ořímsovaný hranolový dolu se rozšiřující, na přední straně na tři části členěný, sokl nese ve střední části tesaný nápis, který je ve spodních řádcích málo zřetelný. Nápisové pole je vysoké 52 cm, na šířku měří v nejužším místě – nahoře – 29 cm, v nejširším místě – dole – 52 cm. Památka je místy porostlá lišejníky.

<i>Souřadnice:</i>	49° 10,986' severní zeměpisné šířky 15° 25,791' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 3 cm velká písmena: 5 cm číslice: 5 cm

**Ke cti a
umuc^Ienj Pane^I
pos^{II}tawil
Frantiss^{II}ek Zelezny
z Krahulc^Ij
LP 184^{III}2.**

Zdroj uvádějící přepis nápisu:

Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 68722/7-4961.*⁹⁵

^I Nad písmenem je tečka.

^{II} Písmena *s* jsou psána v podobě dlouhého *s*.

^{III} Číslici *4* je možné číst také jako *1*. Přiklonila jsem se k přepisu Národního památkového ústavu z roku 1967, kdy byl text zřetelnější, který uvádí v přepisu rok 1842 (viz *Zdroj uvádějící přepis nápisu*).

⁹⁴ Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 68722/7-4961*. Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=942650, dohledáno 8. 7. 2023.

⁹⁵ Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=942650, dohledáno 8. 7. 2023.

Krasonice

Obec Krasonice se nachází v jihovýchodním výběžku Mikroregionu Telčsko, je doložena roku 1286, kdy se jako majitel uvádí Crha z Krasonic z rodu pánů z Bílkova. V 15. století vlastnili ves páni z Lomnice. Ve 20. letech 16. století prodali Meziříčští z Lomnice Krasonice Koňasům z Vydří. Eufrozína Koňasová, vdova po Janovi Mitrovském z Nemyšle, odkázala Krasonice s Bítovánkami a okolními pustými vesnicemi v roce 1615 Štěpánovi a Vilémovi Kusým z Mukoděl, kterým byl majetek za účast na stavovském povstání konfiskován.⁹⁶ Po roce 1620 následovaly časté změny majitelů.⁹⁷ V roce 1630 byla tvrz přestavěna na pozdně renesanční zámek.⁹⁸

Zdeněk Matyášovský z Matyášovic, majitel panství Budeč, vlastnil Krasonice v letech 1639–1650. Od krasonického statku odloučil pusté vsi Martinice a Budějovičky, které připojil k novému panství se sídlem ve Zdeňkově, a Krasonice prodal roku 1650 hraběnce Maxmiliáně z Thurnu, která od něj v roce 1659 nakonec koupila i Zdeňkov. V roce 1748 získal zadlužený statek koupí František Antonín Lichtenstein-Castelcorn a Krasonice se tak staly součástí telčského panství, a to až do roku 1828, kdy se panství Telč rozdělilo na část telčskou a část želetavskou. Krasonice připadly k panství Želetava.⁹⁹ Před rokem 1946 patřily Krasonice hraběnce Anně Attemsové.¹⁰⁰

Lhotka

Obec Lhotka se rozkládá severozápadně od Telče. Severozápadně od obce se tyčí zřícenina hradu Štamberk. Ves je poprvé zmiňována roku 1385 jako „*Lhota pod hradem*“, kdy se uvádí jako součást zboží hradu Šternberka (později zvaného Štamberk). Toto zboží mělo být v roce 1399 převedeno Heřmanem z Hradce na Jana z Kravař, ovšem roku 1404 prodala vdova Eliška z Hradce a Benešek z Kravař hrad Šternberk s příslušenstvím Oldřichovi z Hradce, ten

---

⁹⁶ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 36–37; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 895–896; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 216.

⁹⁷ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 217.

⁹⁸ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 133.

⁹⁹ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 896; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 217.

¹⁰⁰ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 133; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 217.

jej roku 1415 prodal Janovi z Hradce. Za husitských válek, kdy ho držela Anna z Hradce, byl hrad roku 1423 poničen Janem Hvězdou z Vícemilic. Hrad se následně i se vsí Lhotkou dostal k telčskému panství, u kterého Lhotka zůstala až do roku 1849.¹⁰¹

Markvartice

Obec Markvartice je umístěna na východním okraji Mikroregionu Telčsko poblíž Staré Říše, od které je vzdálena 2 km. Nachází se při silnici spojující Telč a Třebíč. Ves je poprvé uváděna v roce 1257, kdy probíhal spor mezi klášterem v Nové Říši na jedné straně a Markvartem z Hrádku a jeho matkou Ludmilou z Hrádku na straně druhé. Markvartice tedy byly majetkem pánů z Hrádku.¹⁰² Kdy došlo k jejich prodeji není známo, ale pravděpodobně od poloviny 14. století náležely k želetavskému panství.¹⁰³ Roku 1350 byl majitelem Oldřich ze Želetavy, k tomuto roku je v Markvarticích doložena rychta. Následovala změna majitelů ve druhé polovině 14. a znovu v polovině 15. století.¹⁰⁴ Od roku 1486 do roku 1590 patřily Markvartice špitálu v Telči, získal je darem od Václava z Maříže.¹⁰⁵ V roce 1590 byla ves ve prospěch špitálu prodána Hynkovi Brtnickému z Valdštejna.¹⁰⁶ Roku 1613 už byly součástí telčského panství, ke kterému patřily až do oddělení panství Želetava od panství Telč v roce 1828. Pripadly k želetavskému panství.¹⁰⁷ V roce 1836 vyhořelas téměř celá obec, další velký požár postihl místní v roce 1906.¹⁰⁸ Kaple Nanebevzetí Panny Marie na návsi pochází údajně z roku 1726, je ovšem možné, že v této době byla zvětšena. V roce 1842 byla poškozena požárem a následně opravena. Další oprava proběhla v roce 1897.¹⁰⁹

Mrákotín

---

¹⁰¹ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 902.

¹⁰² Jde o dnešní Červený Hrádek.

¹⁰³ Radovan ZEJDA, *Markvartice: Dějiny a domopis*, Třebíč 2012, s. 10, 14–15.

¹⁰⁴ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 904; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 225.

¹⁰⁵ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 904; Radovan ZEJDA, *Markvartice: Dějiny a domopis*, Třebíč 2012, s. 19.

¹⁰⁶ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno 2016, s. 92.

¹⁰⁷ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 904; Radovan ZEJDA, *Markvartice: Dějiny a domopis*, Třebíč 2012, s. 19.

¹⁰⁸ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 226.

¹⁰⁹ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 459; Radovan ZEJDA, *Markvartice: Dějiny a domopis*, Třebíč 2012, s. 102–103.

Městys Mrákotín se nachází v západní části Mikroregionu Telčsko. Rozprostírá se při silnici vedoucí z Jindřichova Hradce do Telče, od níž je vzdálen 7 km. Náleží k němu místní části Dobrá Voda a Praskolesy. Poprvé se uvádí v roce 1358, kdy patřil ke hradu Šternberku. K roku 1398 je v Mrákotíně doložen farní kostel. Po husitských válkách došlo k jeho začlenění do panství Telč. V roce 1580 zde byla rychta, pod kterou spadaly Praskolesy, Řásná, Lhotka a Světlá. Roku 1684 získaly od Leopolda I. právo na dva jarmarky a roku 1793 na další dva a dobytčí trhy od Františka II. Mrákotín patřil k telčskému panství až do roku 1849.¹¹⁰

V Mrákotíně se nacházel pozdně gotický kostel z konce 15. století¹¹¹ sv. Jiljí, který byl v letech 1806–1807 výrazně přestavěn podle projektu Johanna Zeißla. Nový kostel byl postaven kolmo k ose původního, proto je orientován na sever. Loď starého kostela byla zbořena a presbytář byl přeměněn na kapli.¹¹²

Mysletice

Mysletice se nachází na okraji jihozápadní části Mikroregionu Telčsko. Sousedí s Jihočeským krajem. První písemná zmínka o Mysleticích se váže k roku 1378, kdy je doložen Jindřich z Mysletic. Roku 1385 byla ves prodána Mikšovi z Krchleb a roku 1416 Onšovi z Litkvic. Následovalo další střídání majitelů. V roce 1610, po smrti Jana Vencelíka z Vrchovišť, se Mysletice dostaly koupí ke statku v Kostelním Vydří. V letech 1682–1694 byly Mysletice přičleněny k panství Telč. Statek v Kostelním Vydří byl spolu s Mysleticemi prodán roku 1825 panství Dačice, jehož součástí byly Mysletice do roku 1849.¹¹³

Mysliboř

Mysliboř se nalézá v severovýchodní části Mikroregionu Telčsko, obcí vede železniční trať z Jihlavy do Telče, ta je odtud vzdálena 5 km. První písemná zmínka se váže k roku 1366, kdy byla ves prodána synům Jindřicha z Hradce, Jindřichovi a Henzlínovi. Mysliboř byla od té

---

¹¹⁰ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 19; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 909.

¹¹¹ Farní kostel je ovšem v Mrákotíně doložen už roku 1398.

¹¹² Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999, s. 610; Radovan ZEJDA, *Mrákotín, Třebíč* 2010, s. 115.

¹¹³ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 32; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 913.

chvíle součástí telčského panství až do roku 1849. Před třicetiletou válkou se zde nacházelo 30 usedlostí.¹¹⁴ V roce 1865 zachvátil Mysliboř obrovský požár. Shořela polovina domů a také písemnosti zachované z dob, kdy se v Mysliboři nacházela rychta.¹¹⁵

Myslůvka (místní část Černíče)

Myslůvka, místní část Černíče, se nalézá v jižní části Mikroregionu Telčsko. V minulosti byla označována také jako Malá Myslová a Dolní Myslovka. Ves patřila už ve 14. století pánům z Hradce, ti Myslůvku udělili jako léno Tomáši Věrduňkovi. První písemná zmínka pochází z roku 1351 v souvislosti s Tomášem Věrduňkem, který ji měl propůjčenu. V roce 1385 patřila hradu Šternberk¹¹⁶, s nímž se stala počátkem 15. století součástí panství Telč, což trvalo až do roku 1849. V roce 1884 zachvátil ves obrovský požár.¹¹⁷

V obci, na místě zvaném Hradiště, se nacházela tvrz. Na návsi se nachází novější dřevěná zvonička se zvonem z roku 1726. Na jižním okraji obce jsou sekundárně umístěné sochy sv. Antonína Paduánského a sv. Jana Nepomuckého od Štěpána Pagana z 20. až 30. let 18. století, které se původně nacházely na kamenném mostě přes říčku Myslůvku.¹¹⁸

Nepomuky (místní část Staré Říše)

Nepomuky jsou skryty uprostřed lesů severozápadně od Staré Říše, poblíž Veselského vrchu. Na jejich místě stávala původně ves Veselí, která spolu se sousedním Římovem a Lupolcem (Lipolcem) zanikla v 15. století. První písemná zmínka se váže k roku 1257 Roku 1448 je ves zmiňována jako pustá. V roce 1481 získal pustou ves Veselí Hynek Brtnický z Valdštejna.¹¹⁹

---

¹¹⁴ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 915.

¹¹⁵ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 241–242.

¹¹⁶ Dnes zřícenina označovaná jako Štamberk (viz Lhotka).

¹¹⁷ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 918; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 249–250.

¹¹⁸ Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. I. díl (A–I)*, Praha 1994, s. 353; Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 176; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 919.

¹¹⁹ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 250–252. *Velká turistická encyklopedie* uvádí chybně rok 1267 jako první zmínku o vsi. Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 181.

Veselí přešlo v 17. století spolu s celým brtnickým panstvím na rod Collaltů poté, co bylo panství zkonfiskováno Zdeňkovi z Valdštejna a za zásluhy uděleno Rombaldovi XIII., hraběti z Collalto. Roku 1756 byla na tomto místě založena nová osada jménem Nepomuky.¹²⁰ K jejímu vzniku se vztahuje pověst, že hrabě Vinciguerra VI. Collalto se během lovu od posla dozvěděl, že se mu narodil dlouho očekávaný syn. Nechal na daném místě postavit kapli, kterou zasvětil sv. Janu Nepomuckému, neboť den, kdy se událost odehrála, byl jeho svátkem, a také narozený syn byl po něm pokřtěn. Následně vznikla u kaple osada zvaná podle tohoto světce Nepomuky.¹²¹ Kaple byla přestavěna roku 1859.¹²²

24†	Nepomuky	1779
obr. č. 108	extravilán	

Pamětní kámen se nacházel v lesích poblíž Veselského vrchu. Kamenná deska se zaobleným horním okrajem byla zdobena reliéfním klínovým křížem, umístěným uprostřed desky, a reliéfním kruhem (uvnitř prázdným), nejasného významu, v prostoru nad křížem. Nápis na desce byl vytvořen tesáním. Vycházím z publikace od Zdeňka Jaroše a z původního evidenčního listu Národního památkového ústavu.¹²³ Součástí evidenčního listu je fotografie památky (pravděpodobně z roku 1969), kterou uvádím v obrazové příloze.

Materiál nositele nápisu: kámen
Druh písma: kapitála
Velikost písma: není známo

N^I O^{II}
17   I   **76**
B^I L^{II}
PP   III   **RS**

¹²⁰ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha² 2004, s. 41 a 43; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 251.

¹²¹ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 251–252; Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 136.

¹²² Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 181.

¹²³ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 80–81; Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky č. 5222*, https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=943857, dohledáno 30. 3. 2022.

W   ^{III}   **A**
ZM   ^{III}   **.A^{IV}.**
^{III} **A**
Z 1779 B^V

Během lesnických prací došlo k vyvrácení a poškození, následně ležel kámen opřený o strom, nebo o pařez. Zdeněk Jaroš navštívil místo, během psaní své publikace, v červnu roku 1996 (tuto památku má zařazenu v oddíle existujících pamětních kamenů). Kámen jsem se opakovaně neúspěšně pokoušela najít, to, že se na místě již nenachází, mi potvrdil pan František Kozák, kronikář ze Staré Říše a pan Josef Kučera, bývalý starosta Olšan. Kámen není k nalezení už od druhé poloviny roku 1996.¹²⁴

Literatura a evidenční list uvádějící přepis nápisu:

- Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 80–81.
- Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky č. 5222*.¹²⁵

---

^I V tomto místě se nachází kruhový obrazec.

^{II} První a třetí řádek je psán menším písmem, jejich jednotlivá písmena těsně přiléhají k obvodu kruhu.

^{III} Těmito místy prochází klínový kříž.

^{IV} Zde se v přepisu odchyluji od Jaroše i evidenčního listu. Oba zdroje uvádějí písmena vpravo od kříže na tomto řádku jako nečitelná, z fotografie je však dobře patrné, že prostřední z písmen je A.

^V Vzhledem k tomu, že nápis nedává smysl, domnívám se, že je možné, že se text původně nacházel i na reliéfní výzdobě.

---

¹²⁴ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 81. Ústní sdělení pana Františka Kozáka z 8. 9. 2018. Ústní sdělení pana Josefa Kučery z 22. 4. 2019.

¹²⁵ https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=943857, dohledáno 30. 3. 2022.

Hraniční kámen je umístěn v severovýchodním výběžku katastrálního území Nepomuky. Stojí mezi nižšími stromky u cesty vedoucí kolem vzrostlého lesa. Toto místo je hranicí katastrálních území Nepomuky, Hladov a Dlouhá Brtnice. Od toho hraničního kamene, zvaného Troják, vede směrem na jih (až k lesní silnici a stejným směrem za silnicí) hraniční čára naznačená mírným příkopem a patníky. Hraniční kámen je trojboký se zaoblenými hranami, jednotlivé strany nesou tesané nápisy (A, B, C). Kámen je značně nakloněn k jedné straně, objevují se na něm praskliny, je porostlý mechem a místy špatně čitelný.

Souřadnice: 49° 12,567' severní zeměpisné šířky
15° 35,953' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: žula

Druh písma: kapitála

Velikost písma: písmena: 14–17 cm

číslice: 8–9 cm

A)

S. 86I.

B)

CN

.18.¹

C)

HP

Vzhledem k tomu, že hraniční kámen (i s patníky) je vyznačen v indikační skice z roku 1835, přikláním se u datace k první polovině 30. let 19. století, přestože na hraničníku je čtení nejasné.¹²⁶ Hraniční kámen vyznačuje hranici mezi jednotlivými panstvími. Severně od kamene se nachází Dlouhá Brtnice, která patřila od 16. století městu Jihlava.¹²⁷ *SI* je tedy možno interpretovat jako *Stadt Iglau*. Na východ od hraničního kamene se rozkládá vesnice Hladov, jež byla majetkem

¹²⁶ Moravský zemský archiv v Brně, fond D9 (Indikační skici), signatura č. 1672 (Nepomuky, okres Jihlava, 1835). Dostupné na: <https://www.mza.cz/indikacniskici/skica/detail/2423>, dohledáno 2. 4. 2022.

¹²⁷ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha² 2004, s. 10–11.

kláštera v Nové Říši.¹²⁸ *CN* je možné číst jako *Canonía Neorisensis*, případně *Kanonie Neureisch*. Nepomuky byly součástí brtnického panství, jehož majiteli byli Collaltové (viz s. 56). Odtud tedy *HP* jako *Herrschaft Pírnitz* (panství Brtnice). Patníky směřující od hraničního kamene na jih nesou na straně natočené k Hladovu písmeno *N*, na opačné straně, ve směru na Nepomuky, je vytesáno *P*.¹²⁹ Hraniční patníky se dále nacházejí při lesní cestě z Nepomuk do Pavlova a v jejím okolí. Na obou stranách je umístěno jedno písmeno (*T*, *B*), tyto patníky jsou navíc číslovány.¹³⁰ Patníky jsou obvykle završeny obloukem a na horní plošce je vytesán malý křížek.

V literatuře není zpracováno.

---

¹ Z číslice je čitelná pouze spodní část, může jít o 3, nebo 5.

---

¹²⁸ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 851.

¹²⁹ *N* odkazuje ke klášternímu panství *Neureisch* (Nová Říše), *P* k panství *Pírnitz* (Brtnice).

¹³⁰ Zde *B* znamená brtnické panství a *T* telčské, jehož součástí byl Pavlov již od 15. století (viz s. 12). Několik je jich ovšem natočeno obráceně.

Nevcehle

Obec Nevcehle se nachází severovýchodně od Telče. Název pochází z německého Neuziehen, (ve významu místo, kam se někdo nově přestěhoval) a byl postupně zkomolen na Nevcehle. Počátky obce jsou spojeny s dolováním stříbra ve 13. století, kdy zde jihlavští horníci založili štoly a při nich vznikla osada.¹³¹ Nevcehle je poprvé písemně zmiňována roku 1355, kdy byl Urbanov, Nevcehle a Ořechov prodán Štěpánem z Březnice Bohuňkovi z Volfířova. Během druhé poloviny 14. století a 15. století se zde vystřídalo velké množství majitelů. Po roce 1501 koupilo Nevcehli město Jihlava, Jihlava ves prodala v roce 1560 Zachariášovi z Hradce a od té doby byla Nevcehle až do roku 1849 součástí panství Telč.¹³²

Nová Říše

Městys Nová Říše se rozkládá v jihovýchodní části Mikroregionu Telčsko při silnici z Telče do Želetavy. Nová Říše je od Telče vzdálena 10 km. Premonstrátský klášter v Nové Říši měl být podle tradice založen v roce 1211 Markvartem a Vojslavou z Hrádku.¹³³ Písemný doklad ovšem pochází až z roku 1605, kdy tuto legendu uvedl ve svém spise novoříšský probošt Adam Skotnický. První doložená písemná zpráva pochází z roku 1248, kdy je v listině uveden probošt novoříšského kláštera Heřman.¹³⁴ Existují ještě dvě listiny dokládající existenci Říše z tohoto období, ze kterých ale není zřejmé, zda se jedná o Novou, či Starou Říši. Listina z roku 1234 uvádí svědka Vrše z Říše („*Werso de Hrus*“), druhá listina, opět z roku 1248, se týká Ludmily z Říše.¹³⁵

Roku 1257 řešil klášter spor s Ludmilou z Říše a jejím synem Markvartem z Hrádku o patronátní právo ke kostelu ve Staré Říši, desátky z přífařených vsí a dva lány ve Staré Říši. Spor rozhodl olomoucký biskup Bruno listinou z roku 1258 (viz s. 104).¹³⁶ V roce 1363 byla

---

¹³¹ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 182; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 920.

¹³² Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 920–921; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 253–254.

¹³³ Jedná se o dnešní Červený Hrádek.

¹³⁴ Milan DUŠEK, *Nová Říše*, Nová Říše 2007, s. 21; Jan STOKLASA – Petr POLEHLA, *Klášter premonstrátů v Nové Říši a jeho význam pro region v období 1918–1938*, Červený Kostelec 2016, s. 27.

¹³⁵ Milan DUŠEK, *Nová Říše*, Nová Říše 2007, s. 21.

¹³⁶ Tamtéž, s. 21–22, 49.

ves povýšena na městečko.¹³⁷ Klášter byl původně ženský. Období husitských válek vedlo k jeho zániku. Klášter byl vypleněn v roce 1423 a 1424, v roce 1430 byl dokonce úplně zničen. Řeholnice se uchýlily do Telče. Majetek se ale dlouho nedařilo získat zpět, neboť ho zcizila okolní šlechta. Od roku 1580 byla v novoříšském klášteře pouze jediná řeholnice Anna Černická z Kácova, která se odstěhovala do jiného kláštera v roce 1596. V této době došlo k rozhodnutí přeměnit klášter na mužský.¹³⁸

Prvním proboštem mužského kláštera se roku 1605 stal Adam Skotnický, který začal s obnovou kláštera, nechal postavit kapli sv. Anny v areálu kláštera. Vzhledem k tomu, že obyvatelstvo Nové Říše bylo v tomto období převážně protestantské a klášter usiloval o rekatolizaci, docházelo ke sporům. V roce 1619 došlo dokonce k vyrabování kláštera. Postupně obnovovaný klášter byl poničen znovu v roce 1645 v souvislosti s třicetiletou válkou.¹³⁹

Barokní jednolodní kostel sv. Petra a Pavla byl postaven na místě staršího kostela, s jeho stavbou bylo započato roku 1676. Brněnský stavitel Pavel Weinberger, zde vycházel ze vzoru, kterým byl klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie v Zábrdovicích, ten byl postaven podle projektu Giovaniho Pietra Tencally. Stavební práce ještě nebyly hotovy, když byl kostel poničen požárem roku 1683. Oprava byla započata až roku 1688, bylo nutné kostel znovu zaklenout. Stavba byla dokončena roku 1707 dostavbou dvou věží v západním průčelí.¹⁴⁰

V roce 1733 bylo probošství povýšeno na opatství. V roce 1813 byl klášter a kostel poničen požárem, nejvíce byla asi zasažena knihovna, shořelo přibližně 6000 knih. V roce 1942 byli členové řádu zatčeni gestapem, pět z nich zemřelo v Osvětimi.¹⁴¹

Olšany

Olšany se rozkládají východně od Telče, poblíž Staré Říše. Stejně jako okolní obce jsou poprvé zmiňovány roku 1257 (viz s. 104). Tato ves náležela po celou dobu novoříšskému

---

¹³⁷ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 924.

¹³⁸ Jan STOKLASA – Petr POLEHLA, *Klášter premonstrátů v Nové Říši a jeho význam pro region v období 1918–1938*, Červený Kostelec 2016, s. 28.

¹³⁹ Jan STOKLASA – Petr POLEHLA, *Klášter premonstrátů v Nové Říši a jeho význam pro region v období 1918–1938*, Červený Kostelec 2016, s. 29–30.

¹⁴⁰ Milan DUŠEK, *Nová Říše*, Nová Říše 2007, s. 161–162.

¹⁴¹ Jan STOKLASA – Petr POLEHLA, *Klášter premonstrátů v Nové Říši a jeho význam pro region v období 1918–1938*, Červený Kostelec 2016, s. 31, 33–35.

klášteru. Na katastru obce stávala ves Římov, která zanikla v 15. století.¹⁴² Roku 1836 zničil požár celou vesnici.¹⁴³ V Olšanech se kromě dvou výklenkových kapliček z roku 1752 (jedna stojí při silnici západně od obce, druhá u jižního okraje katastru, poblíž přírodní rezervace Jechovec) nachází uprostřed obce klasicistní kaple Nejsvětějšího srdce Páně z první poloviny 19. století.¹⁴⁴

26

Olšany

1824

u Reminského vrchu

Pamětní kámen se nachází uprostřed, donedávna hlubokých, lesů severozápadně od Olšan, v blízkosti Reminského vrchu (přibližně západně od vrcholu). Žulová deska, o rozměrech 82 × 49 × 9,5 cm, je zakončena půlkruhovým obloukem. Deska nese v reliéfně orámovaném poli tesaný nápis, který je nahoře doplněn reliéfně provedeným křížem umístěným v reliéfním věnečku z lístků.

Souřadnice: 49° 12,362' severní zeměpisné šířky
15° 32,733' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: žula

Druh písma: humanistická minuskula

Velikost písma: malá písmena: 3,5–4 cm
velká písmena: 6,5–9 cm
číslice: 5–6 cm

**Zde^I by^{II}
za^{III}by^{II}ti od r^{IV}ew
Fra^{III}nc Wiby^{II}ra^{III}
z Ba^{III}u s^{VI}la^{III}wic^{VII}:
w: R: 1^{VIII}824:
we^{IX}ku^V s^{VI}weho: 32 · let.**

---

¹⁴² Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 930–932; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 250–251.

¹⁴³ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 265.

¹⁴⁴ Evidenční listy nemovitých kulturních památek a Památkový katalog NPÚ,

https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=945031;

https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=945039; <https://pamatkovykatalog.cz/poklona-691010>, dohledáno 27. 3. 2022.

deg mu^v Bu^h we^{IX}cnu^v

Ra^{III}dos^{VI}t.^X

Dle sdělení pana Františka Kozáka, kronikáře Staré Říše, se tento pamětní kámen nachází v lesích, které patřily novoříšskému klášteru, čemuž odpovídá indikační skica z roku 1835.¹⁴⁵ Přibližně místem, kde kámen stojí, procházela cesta vedoucí z Olšan do Nevcehle, která dnes již není na všech místech jasně patrná.

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 62–63.

---

^I V tomto místě je vyobrazen věnec s křížem.

^{II} Písmeno *y* je v celém textu psáno s dvěma nadepsanými prodlouženými tečkami (*y̆*).

^{III} Písmena *a* jsou psána jako jednobříšková (*a*).

^{IV} Nad *r* je tečka.

^V Písmena *u* jsou psána s obloučkem pro zdůraznění, že jde skutečně o *u* (*ũ*).

^{VI} Psáno jako dlouhé *s* (*ſ*).

^{VII} Bouslavice je lidové označení Bohuslavic.

^{VIII} Číslice je zdobena smyčkou.

^{IX} Nad *e* je nadepsána tečka.

^X Jaroš (s. 63) uvádí: „*WECINE RADOSTI*“ (minuskulní text přepisuje majuskulně).

---

¹⁴⁵ Moravský zemský archiv v Brně, fond D9 (Indikační skici), signatura č. 1833 (Olšany, okres Jihlava, 1835). Dostupné na: <https://www.mza.cz/indikacniskici/skica/detail/2611>, dohledáno 29. 3. 2022.

Olší

Olší je malá obec nacházející se na jihozápadním okraji Mikroregionu Telčsko. První písemná zmínka o obci pochází až z roku 1580, kdy je uváděna v telčském urbáři. V této době bylo v Olší deset osedlých. Součástí telčského panství byla ves až do roku 1849. Na katastrálním území obce, západně od Olší, stála zaniklá ves Nová Královna, která se uvádí v urbáři z roku 1580. Roku 1599 v ní žili dva chalupníci.¹⁴⁶ V obci se nachází kaple Panny Marie z roku 1950.¹⁴⁷

27	Olší	1882
obr. č. 49	extravilán	

Pamětní kámen je umístěn u kříže (katalog. č. 28) při polní cestě na západ od obce. Žulová deska o výšce nadzemní části 65 cm a šířce 28,5 cm je završena obloukem, v dolní části se rozšiřuje do podoby soklu. V horní části je vytesán křížek na čtvercové patě, pod ním je v tesaném čtvercovém rámečku o rozměrech 18 × 18 cm tesaný dvouřádkový nápis.

<i>Souřadnice:</i>	49° 9,237' severní zeměpisné šířky 15° 22,105' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála, arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	písmena: 4–4,5 cm číslice: 4,5 cm

**J. Č.
1882.**

Zdeněk Jaroš uvádí, že zde měl údajně být smrtelně raněn Josef Čurda z Olší.¹⁴⁸ Na kříži (katalog. č. 28) stojícím přímo u pamětního kamene se píše o zemřelém Jiříkovi, manželovi Marie Čurdové.

---

¹⁴⁶ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno² 2016, s. 120–121; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 933–934.

¹⁴⁷ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 198.

¹⁴⁸ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 63.

Matrika zemřelých k danému období není přístupná, v rejstříku se však uvádí k roku 1882 „*Čurda Jiří z Volšů*“. K tomuto roku už není zapsán jiný Čurda ani nikdo s příjmením začínajícím na písmeno Č, stejně tak k roku 1884.¹⁴⁹

Velká turistická encyklopedie zmiňuje legendu o zemřelém vojákově při přesunu vojska, uvádí, že pamětní kámen byl ukraden.¹⁵⁰ Kámen se stále nachází na svém místě.

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 63.

---

¹⁴⁹ Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6647 (rejstřík zemřelých, farnost Kostelní Myslová, 1784–1892), nečíslováno. Je přístupné na:
<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/7608?image=216000010-000253-003373-000000-006647-000000-00-B05220-00180.jp2>, snímek č. 19, dohledáno 6. 7. 2023.

¹⁵⁰ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 198.

Kříž stojí u polní cesty vedoucí západně od Olší směrem do lesů (nachází se poblíž modré turistické stezky). Ozdobně provedený litinový kříž nese tělo Krista, pod nímž je v kruhovém poli malovaný nápis A stříbrné barvy. Pata kříže je bohatě členěna ve formě novogotické architektury, uprostřed stojí postava s křížem. Kamenný sokl se směrem dolů rozšiřuje, ve vpadlém orámovaném poli nepravidelného tvaru, dole s ujmутými rohy, je umístěn tesaný černě kolorovaný nápis B. Sokl je umístěn na plintu o rozměrech 13,5 × 51 cm, který nese tesaný nápis C (bez kolorování). Kolem kříže jsou usazeny čtyři žulové sloupky.

<i>Souřadnice:</i>	49° 9,237' severní zeměpisné šířky 15° 22,105' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A) kov B), C) žula
<i>Druh písma:</i>	A), B) humanistická minuskula C) arabské číslice, kapitála
<i>Velikost písma:</i>	A) malá písmena: 1,5 cm velká písmena: 2,5 cm B) malá písmena: 2,5 cm velká písmena: 3,5–4 cm C) číslice: 5–5,5 cm písmena: 4–4,5 cm

A)

Bud' Pochválen**Pan****Ježíš Kristus**

B)

Ke cti a**chvále Boží****věnován od****Marie Čurdy****za zemřelého****manžela Jiříka.**

C)

1884 T. L.¹

Viz katalog. č. 27.

V literatuře není zpracováno.

---

¹ Je možné, že jde o monogram kameníka, monogram je oproti letopočtu velmi nezřetelný.

Ořechov

Malá obec Ořechov se nachází na severovýchod od Telče, dříve byla také označována jako Ořechová. První písemná zmínka o obci se váže k roku 1355, kdy byl Urbanov, Nevcehle a Ořechov prodán Štěpánem z Březnice Bohuňkovi z Volfířova. Urbanov i Ořechov koupil od Mareše z Volfířova v roce 1419, nebo v roce 1420 Jan z Hradce a od té doby náležela ves až do roku 1849 k telčskému panství.¹⁵¹

Panenská Rozsíčka

Panenská Rozsíčka se nachází na severovýchodním okraji Mikroregionu Telčsko, na silnici z Pavlova do Hodic. Je vzdálena asi 5 km od Třeště. Na katastrálním území obce se nachází pramen Moravské Dyje. Tato ves je poprvé zmiňována k roku 1351, kdy přešla z Tomáše Věrdunka z Myslové na Mareše z Ustrašína, který byl purkrabím na hradě Roštejně. Celou historií Panenské Rozsíčky se prolíná časté střídání majitelů zároveň s dělením vsi na díly mezi různé majitele. Na začátku 70. let 14. století patřila část vsi i markraběti Janu Jindřichovi. Po smrti převorky novoříšského kláštera Jitky, sestry Jana z Hodic, roku 1427 získal část vsi klášter v Nové Říši. Hodičtí z Hodic prodali část svého majetku zde v roce 1518 Vencelíkům z Vrchovišť, majitelům třešťského panství, a v roce 1538 i zbytek. Část vsi patřila až do roku 1849 k třešťskému panství a část k panství novoříšského kláštera.¹⁵²

---

¹⁵¹ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 935; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 268–269.

¹⁵² František BUKVAJ, *650 let Panenské Rozsíčky (1351–2001)*, Panenská Rozsíčka 2001, s. 9–10; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 439–441.

Panské Dubenky

Panské Dubenky jsou nejzápadnější obcí v Mikroregionu Telčsko. Nacházejí se západně od lesů kolem Javořice, mezi Počátkami a Studenou. Roku 1350 byli jejich majiteli Mikuláš z Dubenek, který vlastnil dvě třetiny, a Vilém z Březnice, kterému patřila jedna třetina.¹⁵³ Panské Dubenky byly již ve 14. století samostatným statkem, zdejší tvrz je připomínána ještě v roce 1675.¹⁵⁴ V roce 1685 prodali tehdejší majitelé bratři Vilém Felix a František Ignác Hozlauerové z Hozlau Panské Dubenky hraběti Janu Jáchymu Slavatovi z Chlumu a Košumberka, které se tímto staly součástí telčského panství. Po vymření rodu Slavatů po meči, roku 1691, připadly Dubenky hraběnce Marii Markétě z Kolovrat, rozené Slavatové. Roku 1695 je od ní koupil a k telčskému panství zpět připojil poručník nezletilého dědice hraběte Františka Antonína Lichtenstein-Castelcorna. Od začátku 19. století patřily Panské Dubenky k panství Studená.¹⁵⁵

Roku 1787 se Dubenky staly farní obcí, kostel Zjevení Páně byl dostaven následujícího roku. Po vzniku nové farnosti došlo roku 1788 také ke zřízení školy. Roku 1853 byl založen nový hřbitov.¹⁵⁶

29†	Panské Dubenky	1700
-----	-----------------------	------

Kalich vyrobený ze stříbra a zdobený emailovými obrázky se do kostela Zjevení Páně v Panských Dubenkách dostal ze zrušeného kláštera ve Žďáře nad Sázavou.¹⁵⁷ Přepis přebírám od Tiraye.¹⁵⁸

Materiál nositele nápisu: stříbro
Druh písma: není známo
Velikost písma: není známo

[Tiburcius Abbas cum convento Sorethano Ao 1700.]

---

¹⁵³ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 940; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 186.

¹⁵⁴ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 184.

¹⁵⁵ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 24, 948; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 941; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 188-189.

¹⁵⁶ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 185-186.

¹⁵⁷ Tamtéž, s.186.

¹⁵⁸ Tamtéž.

Z nápisu vyplývá, že kalich pochází z kláštera v Soreth, latinsky Sorethium, jde o dnešní jihoněmecké msto Bad Schussenried.¹⁵⁹ Kniha *Premonstráti v Čechách a na Moravě* zmiňuje k tomuto premonstrtskmu klášteru opata jménem Tiberius, konkrtn pe o letech 1698, 1701 a 1704.¹⁶⁰ Klášter ve dře nad Sázavou byl zrušen po požáru v roce 1784.¹⁶¹

Literatura uvádějící prepis nápisu:

Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s.186.

---

¹⁵⁹ Antonio Federico BSCHING, *Nuova geografia*, svazek 9, Venezia 1774, v oddílu 21 s. 42. Dostupné na: https://books.google.cz/books?id=yxoNW3auxxcC&printsec=frontcover&dq=Nuova+geografia+di+Ant.+Federico+Busching++9&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, dohledáno 20. 3. 2022.

¹⁶⁰ Dominik ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě*, Praha 1877, s. 98–99, dostupn na: https://books.google.cz/books?id=j78GAAAAQAAJ&printsec=frontcover&dq=Premonstrti+v+Čechách+a+na+Moravě&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, dohledáno 20. 3. 2022.

¹⁶¹ Dušan FOLTYN, *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*, Praha 2005, s. 809.

30	Panské Dubenky	1787
obr. č. 51	kostel Zjevení Páně	

Základní kámen se nachází po levé straně při bočním vchodu do kostela, tedy v jižní vnější zdi chrámu. Kámen o rozměrech 49,5 × 73,5 cm nese v levém horním rohu tesaný letopočet.

<i>Souřadnice:</i>	49° 13,118' severní zeměpisné šířky 15° 15,916' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	9–10 cm

1787.

Zdroje zmiňující základní kámen:

- Databáze kulturního a přírodního dědictví kraje Vysočina (*Kostel Zjevení Páně, Panské Dubenky*).¹⁶²
- web farnosti Studená (*Panské Dubenky*).¹⁶³

---

¹⁶² www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/cirkevni-3/?id=1201, dohledáno 18.3.2022.

¹⁶³ <https://www.farnoststudena.cz/clanky/historie-farnosti/panske-dubenky/>, dohledáno 18.3.2022.

Triumfální oblouk nese štukovou výzdobu s reliéfním letopočtem. Je umístěna v nejvyšším místě nad obloukem, viditelná je při pohledu z lodi do kněžiště. Letopočet je v polovině rozdělen zdobným prvkem, jednotlivé číslice jsou dále odděleny routami. Štuková výzdoba je provedena v bílé barvě.

<i>Materiál nositele nápisu:</i>	štuk
<i>Druh písma:</i>	arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	pro nedostupnost nezměřeno

1 • 7 • ¹ 8 • 8 •

Letopočet odkazuje k roku, kdy byl kostel dokončen a vysvěcen. Stavba započala roku 1787 (viz katalog. č. 30).¹⁶⁴

Zdroje zmiňující nápis:

- Databáze kulturního a přírodního dědictví kraje Vysočina (*Kostel Zjevení Páně, Panské Dubenky*).¹⁶⁵
- Národní památkový ústav (*Doplňkový list nemovité kulturní památky č. 5059a*).¹⁶⁶

---

¹ V tomto místě se nachází ornament.

---

¹⁶⁴ <https://www.farnoststudena.cz/clanky/historie-farnosti/panske-dubenky/>, dohledáno 18.3.2022.

¹⁶⁵ www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/cirkevni-3/?id=1201, dohledáno 18.3.2022.

¹⁶⁶ <https://iispp.npu.cz/mis/public/documentDetail.htm?id=942495>, dohledáno 19. 3. 2022.

32	Panské Dubenky	1788
obr. č. 53 a 54	kostel Zjevení Páně	

Nástěnné malby se nacházejí na stěnách chrámové lodi. Na severní stěně je vyobrazen sv. Petr s klíčem, na jižní sv. Pavel s mečem a knihou. Kromě svých atributů mají svatozář, plášť a jsou zachyceni s vousy. Obě polopostavy jsou umístěny v oválném rámu, jehož součástí je kartuše s malovaným nápisem černé barvy. Dobu vzniku odvozují z roku, kdy byl kostel dokončen.

<i>Materiál nositele nápisu:</i>	omítka
<i>Druh písma:</i>	kapitála
<i>Velikost písma:</i>	nezměřeno

A)

S. PETRVS

B)

S. PAVLVS

V literatuře není zpracováno.

33	Panské Dubenky	1839
obr. č. 55 a 56	před kostelem Zjevení Páně	

Kříž se nachází u západního vchodu do kostela. Kovový kříž je černě natřen a doplněn o tělo Krista zlaté barvy. Zlatě jsou provedeny také paprsky a nápis INRI (výška písmen je 3,5 cm). Kříž je umístěn na žulovém podstavci s tesaným, černě kolorovaným nápisem. Podstavec se zužuje směrem vzhůru, v nejužším místě měří 39 cm, v nejširším 56 cm. Jeho výška je přibližně 77 cm. Stav dochování je velmi dobrý.

<i>Souřadnice:</i>	49° 13,118' severní zeměpisné šířky 15° 15,916' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	humanistická polokurzíva
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 3–4 cm

velká písmena: 5,5–10,5 cm

číslice: 4–7,5 cm

**Tento kříž po-
staven gest ke
cti a chvále Bo-
žj od P. Antonj-
na Zbauč¹ka a
Kateřiny manžel-
ky geho roku
1839.**

Zdroj uvádějící přepis nápisu:

- Památkový katalog Národního památkového ústavu (soubor *Kostel Zjevení Páně s křížem, Panské Dubenky*)¹⁶⁷

---

¹ Je možné číst také jako *e*.

---

¹⁶⁷ <https://pamatkovykatalog.cz/kriz-13489967>, dohledáno 21. 3. 2022.

obr. č. **Chyba!**

na návsi

Nenalezen zdroj**odkazů., 58**

Kříž se nachází poblíž obecního úřadu, mezi stromy uprostřed návsi. Hrotový kříž je vytesán ze žuly a doplněn o kovové tělo Krista a kovovou tabulku s reliéfním nápisem INRI. Kovové části jsou natřeny zlatou barvou, která již ztratila svůj lesk a místy zčernala. Kříž i podstavec jsou bohatě členěny a nesou novogotické prvky. Sokl je rozdělen na dvě části. Horní (o rozměrech 73 × 58,5 cm) obsahuje dvouřádkový nápis (A), na spodní části (o rozměrech 37,5 × 73,5 cm) se nacházejí dva řádky uprostřed orámované plochy a letopočet v orámování (B). Nápis A i B jsou tesané a černě kolorované. Velikost horního nápisového pole je 57 × 45,5 cm, spodního 21,5 × 57,5 cm. Spodní část soklu je porostlá lišejníkem (včetně nápisu), horní část byla pravděpodobně nedávno očištěna. Kříž je oplocen kovovým zábradlím s žulovými sloupky v rozích.

Souřadnice:

49° 13,201' severní zeměpisné šířky

15° 16,000' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu:

A), B) žula

Druh písma:

A), B) kapitála

Velikost písma:

A) písmena: 5–6 cm

zvětšená písmena (P, J, K): 6,5–7 cm

B) písmena 1. řádku: 4 cm

písmena 2. řádku: 4,5 cm

zvětšená písmena (P, P, D): 5–5,5 cm

číslice: 4,5 cm

A)

POCHÁLEN BUĎ**JEŽÍŠ KRISTUS!**

B)

POSTAVILA OBEC**PANSKÉ DUBENKY****1895.**

Kříž stejného provedení, vytvořený v roce 1893, se nachází v sousedním Býkovci. Kromě plastiky Krista se liší pouze provedením a obsahem nápisů. Býkovec je místní částí Kaliště. Vzhledem k tomu, že obec Kaliště spolu s Býkovcem v roce 2019 vystoupila z Mikroregionu Telčsko, kříž v Býkovci v katalogu neuvádím.¹⁶⁸ Pouze pro srovnání jsem do přílohy zařadila fotografie této památky (obr. č. 59 a 60).

V literatuře není zpracováno.

---

¹⁶⁸ <https://www.mikroregiontelcsko.cz/o-nas/>, dohledáno 14. 3. 2022.

Pavlov

Pavlov se nachází na severovýchodním okraji Mikroregionu Telčsko. Tato obec je vzdálena přibližně 11 km od Telče. První písemná zmínka vztahující se k Pavlovu pochází z roku 1350. V tomto roce byl majitelem vsi Vojtěch ze Stonařova. Ve druhé polovině 14. století vlastnil Pavlov Jan z Meziříčí. V roce 1408 získala ves Eliška z Hradce, poručnice Jana z Hradce, do zemských desek bylo vlastnictví Pavlova pánům z Hradce zaneseno roku 1418. Od této doby byl Pavlov součástí telčského panství. V obci se nachází farní kostel sv. Víta. Původní gotický kostel ze 14. století byl barokně přestavěn v letech 1772–1775. Opraven byl roku 1819.¹⁶⁹

35	Pavlov	1689
	kostel sv. Víta	

Fasáda věže kostela sv. Víta nese dvouřádkový škrábaný nápis. Je umístěn v horní části východní strany věže. Pod nápisem jsou vyškrábané sluneční hodiny.

<i>Souřadnice:</i>	49° 24,288' severní zeměpisné šířky 15° 55,649' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	omítka
<i>Druh písma:</i>	kapitála
<i>Velikost písma:</i>	pro nedostupnost nezměřeno

**TETO WEZE ZA KNEZE MARTINA 1689 WACLAVA KLIMSCEE FARARE
W PAWLOWE/^l
[PRI]^{ll}STAWENO W[IC]Z [NE]SS NA PVLTRZETIHO SAHV OD MI[Z]JU MARTINA
IANA POSELST[W]I**

Věž byla postavena v roce 1689.¹⁷⁰

---

¹⁶⁹ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 209; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 435–436.

¹⁷⁰ Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 20998/7-5061*. Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=939120, dohledáno 29. 6. 2023.

Zdroj uvádějící přepis nápisu:

Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 20998/7-5061*.¹⁷⁰

---

¹ Nápis je rozdělen do dvou řádků.

¹¹ Z dálky špatně čitelná místa přebírám z *Evidenčního listu nemovité kulturní památky* (viz *Zdroj uvádějící přepis nápisu*).

Praskolesy (místní část Mrákotína)

Praskolesy jsou situovány jihozápadně od městyse Mrákotín, jehož jsou místní částí. Nacházejí se na západním okraji Mikroregionu Telčsko. První písemný doklad o vsi pochází z roku 1385, kdy Praskolesy patřily hradu Šternberk.¹⁷¹ Po husitských válkách byly za Jana z Hradce připojeny k panství Telč, kde setrvaly až do roku 1849. V roce 1580 měla ves pět osedlých. V Praskolesích na návsi se nachází památná dutá lípa, která je stará asi 800 let. Byla použita k zavěšení zvonu a funguje jako zvonička. Zvon byl zrekvírován v roce 1942, dnes se zde nachází zvonek nový. Vzhledem k zachovaným venkovským stavením byly Praskolesy vyhlášeny vesnickou památkovou zónou.¹⁷²

Radkov

Radkov se nachází v jižní části Mikroregionu Telčsko, je vzdálen 5 km od Telče. Poprvé je zmiňován roku 1358, kdy se uvádí Ctibor z Radkova. Roku 1481 bratři Hynek a Oldřich z Maříže prodali Radkov Jindřichovi z Hradce. součástí telčského panství byl Radkov až do roku 1849. V roce 1580 je zde doložena rychta, pod kterou spadaly Černíč, Strachoňovice a Slaviboř.¹⁷³

V Radkově stojí farní kostel sv. Bartoloměje středověkého původu. Fara je doložena již k roku 1360. K farnosti náležely Strachoňovice a Slaviboř. Kostel roku 1717 vyhořel a byl následně barokně přestavěn. Dále byl upravován v roce 1818 (viz katalog. č. 38) a po požáru

---

¹⁷¹ Jde o dnešní zříceninu hradu označovanou jako Štamberk.

¹⁷² Radovan ZEJDA, *Mrákotín*, Třebíč 2010, s. 155–157; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 947.

¹⁷³ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 952.

způsobeném bleskem roku 1871. Na kopci nad Moravskou Dyjí severně od obce, v místě zvaném Kočičí hrádek, je možno nalézt pozůstatky tvrze.¹⁷⁴

36	Radkov	1768
obr. č. 62, 63	při silnici do Zvolenovic	

Boží muka stojí za obcí při levé straně silnice vedoucí z Radkova do Zvolenovic. Žulová boží muka se skládají z hranolového soklu o výšce 71 cm a šířce 45 cm, který v rámečku s ujmutými rohy nese tesaný letopočet, toskánského sloupu a kaplice s mělkými nikami završené kamennou koulí a kovovým vrcholovým patriarším křížem. Sokl je porostlý lišejníky.

Souřadnice: 49° 14,866' severní zeměpisné šířky
15° 48,112' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: žula

Druh písma: arabské číslice

Velikost písma: číslice: 8 cm

1768

V literatuře není zpracováno.

---

¹⁷⁴ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 236; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2 2008, s. 285, 290.

Náhrobník je vsazen do vnější kostelní zdi. Je umístěn na jižní straně kostela po pravé straně (z pohledu z vnějšku) u bočního vchodu. Žulová deska obdélného tvaru s jednoduchým orámováním měří 147 × 60 cm. Nápis je tesaný a částečně černě kolorovaný. Jde o sekundární umístění.

<i>Souřadnice:</i>	49° 14,603' severní zeměpisné šířky 15° 47,417' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	fraktura
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 4 cm velká písmena: 9–10 cm číslice: 4,5–5,5 cm

**Zde w Pa^Inu odpoči-^{II}
wa nabozna Křes^{III}tian-^{II}
ka Kateřina
Wondráčkova^{IV}
beiwala Ssafařka
w Ratkowie,
wierna Manželka,
ktera dne 5 Srp: R: 1810^{IV}
w Panu zesnula,
mage Wieku sweho
35^{IV} Let. ^{IV}
Deij^{IV} gi^{IV} Buch^{IV} lechke
odpočinutj.**

V literatuře není zpracováno.

^I Všechna *a* jsou jednobříšková.

^{II} Spojovník má podobu =.

^{III} Malá *s* jsou psána v podobě dlouhého *s*.

^{IV} Černě kolorováno.

Portál hlavního vstupu do kostela je tvořen žulovým ostěním. Nad nadpražím je v orámovaném poli o šířce 155 cm vytesán nápis A, v dolní části ostění je v tesaných rámečcích s ujmутými rohy tesaný letopočet (nápis B) rozdělený do obou stran.

<i>Souřadnice:</i>	49° 14,611' severní zeměpisné šířky
	15° 47,404' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A), B) žula
<i>Druh písma:</i>	A) kapitála, římské číslice
	B) arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	A) pro nedostupnost nezměřeno
	B) 7 cm

A)

SUB IMPERA^ITORE FRANCISCO.I.
EXFUNDO RELIGIONIS AEDIFICATUM
ANNO MDCCCXVII.

B)

18^{II} 17.^{III}

V literatuře se stavební úpravy kostela uvádí k roku 1818 (viz s. 81).

Literatura neuvádí přepis.

^I Písmena A mají břevno v podobě v.

^{II} Na levé části ostění.

^{III} Na pravé části ostění.

Náhrobník je vsazen do vnější kostelní zdi. Nachází se na jižní straně kostela po levé straně (z pohledu z vnějšku) u bočního vchodu. Žulová deska o rozměrech 168 × 74 cm je zakončena nepravidelně a v horní části doplněna volutami a tesaným monogramem IHS s křížkem vyrůstajícím

z písmene H. Ve vyhloubeném nápisovém poli je umístěn tesaný třináctiřádkový text. V některých písmenech jsou patrné zbytky žluté barvy. Jedná se o sekundární umístění.

<i>Souřadnice:</i>	49° 14,603' severní zeměpisné šířky 15° 47,417' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	fraktura
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 4 cm velká písmena: 7–13 cm číslice: 6–8 cm

**Zde Sla^Iwneho
Wzkřiss^{II}enj očekawa,
Dorota Waclawa Macha
werna Manželka; starostliwa^{III}
a u^{IV}přimna Matka.
Autočisste chudých,
ktera Roku. 1749.
w Křzižanowe na tento
swet přissla a 11 Cerwna
Roku 1822. z neg powolaná
bila, deg gi Buh lechke
Odpocinuty,
Radost wěčnau.**

V literatuře není zpracováno.

---

^I Písmena *a* jsou jednobříšková.

^{II} Všechna malá *s* mají podobu dlouhého *s*.

^{III} Písmeno *a* je menší a je nadepsáno z důvodu nedostatku místa.

^{IV} Písmena *u* mají nadepsaný oblouček pro jednoznačné odlišení od písmene *n*.

Rozseč

Obec Rozseč se rozkládá v jihovýchodní části Mikroregionu Telčsko. Je vzdálena 15 km od Telče a 5 km od Nové Říše, která je situována jihozápadně od Rozseče. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1349, kdy nechal Mikuláš z Knínic zapsat vše, co v Rozseči

měl, do zemských desek své manželce Kateřině.¹⁷⁵ V roce 1372 udělil markrabě Jan Jindřich ves, v té době zvanou Frauendorf, lénem Ivánkovi z Budějoviček.¹⁷⁶ V Rozseči se předpokládá existence dvou tvrzí, tzv. Dolní tvrz je možno spíše chápat jako opevněný dvůr.¹⁷⁷ Roku 1464 se v pramenech píše o Dolní Rozseči, majitelem byl Vaněk Meloun z Hrádku.¹⁷⁸ Ze zprávy z roku 1567, kdy Jan Jindrák ze Štěpkova pohnal k soudu probošta novoříšského kláštera Kašpara kvůli tomu, že odepřel, aby jeho poddaní v Rozseči svědčili, vyplývá, že část Rozseče v této době patřila klášteru v Nové Říši.¹⁷⁹ David Udínek z Rozseče roku 1579 prodal se souhlasem svého otce Urbana část Rozseče Hynkovi Brtnickému z Valdštejna.¹⁸⁰

Následně patřila Rozseč Vencelíkům z Vrchovišť, kteří byli majiteli třešťského panství. Na začátku 17. století byla prodána Kryštofovi z Říčan, tomu byl ale majetek za účast na stavovském povstání po Bílé hoře zkonfiskován. Měl být popraven, trest mu byl nakonec zmírněn. Rozseč získal císařský generál Hanibal ze Schaumburka, záhy se novým majitelem stal Ferdinand Mohr z Lichteneggu. Od něj koupil Rozseč v roce 1627 klášter v Nové Říši, u nějž setrvala ves až do konce patrimoniální správy.¹⁸¹

V obci se nachází farní kostel z roku 1908. V obci se nacházela kaple sv. Barbory z roku 1698, která byla upravována v roce 1728 a 1781. Po polovině 19. století měla kaple poškozenou klenbu, proto musela být v roce 1865 zbourána, při čemž došlo k smrti jednoho dělníka. Následně byla postavena nová kaple, která byla vysvěcena roku 1867. Obec požádala v roce 1905 o zřízení fary, čemuž bylo vyhověno, proto byl v roce 1908 na místě kaple sv. Barbory postaven kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova.¹⁸²

---

¹⁷⁵ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 39; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 955; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 292. Zejda klade první písemnou zmínku o vsi již do roku 1339, zřejmě jde o omyl, neboť shodně jako Smutný v knize *Dačicko. Slavonicko. Telčsko* a Tiray zmiňuje Mikuláše z Knínic, který přenechal vše, co ve vsi měl, své manželce Kateřině (Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 11).

¹⁷⁶ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 39; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 955; Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 14.

¹⁷⁷ Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 27.

¹⁷⁸ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 39; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 955. Zejda k tomuto roku uvádí Davida Melouna z Hrádku (Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 27).

¹⁷⁹ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 294.

¹⁸⁰ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 39; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 955; Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 20.

¹⁸¹ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 39; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 955; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 294, Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 23–24.

¹⁸² Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 116–123.

Pamětní kámen se nachází uprostřed polí východně od obce. Kámen je umístěn u kříže z 20. století. Žulová deska zakončená zkoseným obloukem je vysoká zhruba 131 cm¹⁸³, na šířku měří 57–58 cm. V horní části se nachází pozitivně tesaný klínový kříž, u jehož paty jsou po obou stranách vytesány číslice letopočtu. Pod nimi následuje dnes již špatně čitelný tesaný nápis, text je nezřetelný především v pravé dolní části. Oblouk je olámaný. Orámování je patrné již pouze místy. V roce 2019 byl kámen vyvrácený.

<i>Souřadnice:</i>	49° 9,304' severní zeměpisné šířky 15° 37,860' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála
<i>Velikost písma:</i>	písmena: 4–5 cm (<i>O</i> : 3,5 cm) číslice: 5,5–6 cm

LETA^I
16^I81^{II}
NA^{III} TOMTO MISTIE
NESSTASNE ZĀBIT OD^{IV}
KLISETE TOMĀS SIN
CHALVPV^V Z RŔŔECZE
TV SOBOTY [PRED]^{VI} SW^{VII}A^{VIII}
TAV MAR[II STAR BYL]^{IX}
X LET [BVOH RA]^XCZ^{XI}
DVSSI MILOSTIW BITI

Klíse je starší označení pro hříbě nebo dobytče.¹⁸⁴

Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu:

- Zdeněk Jaroš, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 74–75.
- kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha 1997, s. 146.
- Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 154.

¹⁸³ Nadzemní výška změřená v roce 2013, kdy byl kámen zakotven v zemi, byla 88 cm.

¹⁸⁴ *Vokabulář webový*, heslo klíse. Přístupné na: <https://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, dohledáno 10. 7. 2023.

· Národní památkový ústav, *Památkový katalog*, pamětní kámen v Rozseči, nemovitá kulturní památka rejstř. č. v ÚSKP 16977/7-5187.¹⁸⁵

¹⁸⁵ Dostupné na: <https://www.pamatkovykatalog.cz/pametni-kamen-675225>, dohledáno 10. 7. 2023.

^I V těchto místech je umístěn klínový kříž.

^{II} Číslice *I* je již téměř nečitelná.

^{III} Písmeno má vodorovné břemeno ve tvaru *v*.

^{IV} Písmeno *D* se nachází na rámu.

^V Ostatní (viz *Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu*) přepisují jako *Y*.

^{VI} Text v tomto místě je nečitelný, přebírám ho od Jaroše (viz *Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu*).

^{VII} Jaroš, Zejda a Národní památkový ústav (viz *Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu*) přepisují jako *V*.

^{VIII} Písmeno *A* zasahuje do rámu.

^{IX} Text v tomto místě je nečitelný, přebírám ho od Jaroše (viz *Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu*).

^X Text v tomto místě je nečitelný, přebírám ho od Jaroše (viz *Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu*).

^{XI} Jaroš, Zejda a Národní památkový ústav zde uvádějí ještě „*JEHO*“. Poslední na řádku je písmeno *Z*, které je umístěno na rámu.

41	Rozseč	1893
obr. č. 73, 74	intravilán	

Kříž se nachází u zahrady mezi domy č. 79 a 66. Žulový kříž s tesanou obvodovou linkou je opatřen kovovou plastikou Krista a štítkem s nápisem INRI. Směrem dolů rozšiřující se dřík nepravidelného tvaru nese v orámovaném poli nápis A. Výška dříku je 55 cm, šířka v nejužší části měří 54 cm a v dolní části dosahuje 73,5 cm. Na spodním podstavci kvádrového tvaru o rozměrech 23 × 76 cm je v pravé horní části umístěno jméno kameníka (nápis B). Oba nápisy jsou tesané a černě kolorované.

<i>Souřadnice:</i>	49° 9,230' severní zeměpisné šířky 15° 36,895' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 2,5 cm velká písmena: 4,5 cm číslice: 3,5 cm

A)

**Křest'ane!
kteríž okolo jdeš
klaň se Kristu Spasiteli
kteríž za tebe svůj**

život obětoval.
Věnovali manželé
Bernard a Marie Doležalovi
z Rozseče r. 1893.¹

B)

J. Uhlíř
ze Sedlejova.

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009, s. 150.

---

¹ Radovan Zejda přepisuje jako 1897 (viz *Literatura uvádějící přepis nápisu*).

Růžená

Růžená, jejíž název odkazuje k blízkému hradu Roštejn (*Rosenstein*), je spolu s Hodicemi jednou ze dvou nejsevernějších obcí Mikroregionu Telčsko. Obec Růžená je odedávna centrem farnosti. Nejstarší písemná zmínka o vsi se vztahuje k roku 1483, kdy je jako zdejší administrátor zmíněn kněz Jakub. Další doklad se váže k roku 1485, kdy Jindřich z Hradce věnoval růženskému faráři rybníček. Rok vzniku kostela sv. Máří Magdaleny není znám, v sakristii je ovšem dochováno románské okénko. Zemské desky neobsahují ke vsi pro 14. a 15. století žádný záznam, až urbář Zachariáše z Hradce uvádí roku 1580 Růženou jako ves patřící panství Telč.¹⁸⁶ Během 17. a 18. století byla růženská farnost přiřčena střídavě k různým farnostem v okolí, obnovena byla roku 1785.¹⁸⁷

42

Růžená

1648

obr. č. 75 a 76

kostel sv. Máří Magdalény

---

¹⁸⁶ František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 16; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 441–443.

¹⁸⁷ František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 17; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 443.

Portál hlavního vstupu do farního kostela (ze západní strany) je tvořen kamenným ostěním, které je obíleno vápnem (k obílení došlo pravděpodobně po roce 2004¹⁸⁸). Nadpraží nese tesaný černě kolorovaný nápis.

<i>Souřadnice:</i>	49° 16,336' severní zeměpisné šířky 15° 25,790' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála, arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	písmena: 7,5–8 cm číslice: 8,5–11,5 cm

• A • D • 1¹ • 6 • 4 • 8 •

Letopočet na nadpraží pravděpodobně odkazuje k roku, kdy byla původní dřevěná věž nahrazena kamennou a kdy došlo k barokním úpravám.¹⁸⁹ Předpoklad existence dřevěné zvonice vychází dokladů, že ještě na počátku 20. století visel ve věži zvon z roku 1600 a zvon z roku 1601.¹⁹⁰

Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu:

- František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 19.
- Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky č. 5188*.¹⁹¹

---

¹ Číslice 1 je obtažena černou barvou pouze z části. Tesána byla v podobě s patkou vpravo, dřík byl nahoře trojúhelníkovitě zakončen.

---

¹⁸⁸ Vyplývá z obrazové přílohy publikace: František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, nečíslovaná obrazová příloha.

¹⁸⁹ František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 19; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 443; Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky č. 5188*, https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=944230, dohledáno 23. 4. 2022.

¹⁹⁰ Karel KUČA, *České, moravské a slezské zvonice*, Praha 2001, s. 344; František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 21–22; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 443.

¹⁹¹ Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky č. 5188*, https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=944230, dohledáno 23. 4. 2022.

Boží muka se nacházejí na jihovýchodním okraji obce. Stojí před zahradou posledního domu (č. p. 76) v obci, po levé straně při silnici vedoucí do Třeštica. Boží muka jsou vytesána ze žuly, typově odpovídají dalším v okolí. Kamenná vrcholová koule je zakončena kovovým vrcholovým dvojramenným křížem. Z fotografie ze 60. let 20. století (obr. č. 79) je zřejmé, že původní vrcholový kříž se nezachoval (nynější byl doplněn v roce 2002). Kaplice, nově vytvořená roku 2002¹⁹², je zdobena mělkými nikami. Na dříku je v dolní části patrná prasklina. Podstavec o rozměrech 66,5 × 38,5 cm nese v ozdobném orámování tesaný letopočet (A). Orámování stejného tvaru je vytesáno na všech čtyřech stranách podstavce. Základna, která je novější (z roku 2002), je vytvořena z jiného druhu žuly. Jde o vícebarevnou porfyrickou žulu. Základna nese tesaný nápis (B), který je značně porostlý lišejníky, což ho činí téměř nečitelným. Při mé návštěvě v roce 2013 bylo ještě patrné, že nápis byl původně kolorován červenou barvou. Boží muka se nenacházejí na původním místě.

<i>Souřadnice:</i>	49° 16,032' severní zeměpisné šířky 15° 25,633' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A) žula B) porfyrická žula
<i>Druh písma:</i>	A) arabské číslice B) kapitála, arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	A) 7,5–9,5 cm B) písmena: 5 cm číslice: 5 cm

A)

1780

B)

OPRAVENO**LP. 2002**

¹⁹² František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 114.

Původní evidenční list Národního památkového ústavu z roku 1967 uvádí, že boží muka jsou umístěna v zahradě na parcelním čísle 715. tedy před domem č. p. 13.¹⁹³ To odpovídá zakreslení božích muk v indikační skice z roku 1835.¹⁹⁴ Boží muka se tedy původně nacházela po druhé straně silnice o několik desítek metrů blíže k obci (dům č. p. 13 byl v roce 1835 posledním ve vsi). V roce 1985 byla boží muka poškozena větví z kaštanu, která spadla po zásahu bleskem. Boží muka následně ležela v zahradě na zemi. K jejich opravě došlo roku 2002 zásluhou starosty Františka Trojana, současně byla boží muka přemístěna před zahradu domu č. p. 76, slavnostně vysvěcena byla 5. října roku 2002.¹⁹⁵

Literatura a evidenční list uvádějící nápis (všechny zdroje, vzhledem k době svého vzniku, zmiňují pouze nápis A):

- Jan KESSLER, *Pamětihodnosti Třeště a okolí*, Třešť 1999, s. 87.
- František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 114.
- památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky č. 5190*.¹⁹³

---

¹⁹³ Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky č. 5190*, https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=944224, dohledáno 15. 4. 2022.

¹⁹⁴ Moravský zemský archiv v Brně, fond D9 (Indikační skici), signatura č. 2299 (Růžená, okres Jihlava, 1835). Dostupné na: <https://www.mza.cz/indikacniskici/skica/detail/3264>, dohledáno 15. 4. 2022.

¹⁹⁵ František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004, s. 100 a 114.

Pamětní kámen se nachází u hráze zaniklého rybníka západně od obce. Žulová deska, nesoucí v horní části kříž a v dolní části nápis, je završena obloukem. Kříž a písmo jsou malované světle modrou barvou. Postupem času došlo ke smytí barvy, v současné době je text již téměř nečitelný, proto přepis doplňuji podle Zdeňka Jaroše.¹⁹⁶

<i>Souřadnice:</i>	49° 16,323' severní zeměpisné šířky 15° 24,877' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	písmena: 2–2,5 cm číslice: 2,5–3 cm zmenšené číslice: 2–2,5 cm

Na [památku]

[zemřelé]

[F. Hybáškové]

³⁰/₆. P. 1896

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 75–76.

¹⁹⁶ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 76.

Řásná

Řásná je obec v severozápadní části Mikroregionu Telčsko, která se rozkládá východně od Javořice, která je nejvyšším vrcholem Kraje Vysočina. Ves je poprvé v pramenech připomínána v roce 1385 jako součást panství hradu Šternberka (dnešní zřícenina Štamperk). Roku 1415 koupil Řásnou spolu s panstvím hradu Šternberka Jan z Hradce, následně byla ves až do roku 1849 součástí panství Telč. V urbáři z roku 1580 se uvádí sedmnáct osedlých. Až do roku 1849 zde byl rychtář.¹⁹⁷

V obci stojí kaple sv. Metoděje z roku 1885. Na katastrálním území Řásné se nachází místo, kde stála ves Mnich, jako pustá je uváděna už v roce 1510, a v jižní části zřícenina hradu Štamperk z první poloviny 14. století, hrad zanikl pravděpodobně v souvislosti s rokem 1423, kdy se v okolí pohybovala husitská vojska pod vedením Jana Hvězdy z Vícemilic. Na katastrální území obce se dále rozkládá Velký pařezitý a Malý pařezitý rybník, Velký pařezitý rybník byl založen roku 1565 jako zdroj vody pro Telč a na chov ryb.¹⁹⁸

45	Řásná	1794
	zřícenina hradu Štamperk	

Skála nacházející se v místě, kde se rozkládal hrad původně nazývaný Šternberk, později Štamperk nese třířádkový tesaný nápis, který byl kolorovaný tmavou barvou.

<i>Souřadnice:</i>	49° 21,269' severní zeměpisné šířky 15° 37,841' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála
<i>Velikost písma:</i>	písmena: 6–6,5 cm číslice: 6–7,5 cm

H: GRA¹F LEOPOLD, UND FR: GR: TERE:

---

¹⁹⁷ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 958; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 298.

¹⁹⁸ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 903, 960; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 297–298.

VON PODSTATZKY LI^{II}CHTENSTEIN

D: 20. MAY   A: 1794

Podle letopočtu musí jít o hraběte Leopolda I. Podstatského-Lichtensteina. Žil v letech 1763 až 1813. Jeho syn Leopold II. se narodil až v roce 1801.¹⁹⁹

V literatuře není zpracováno.

---

^I Písmena A jsou psána s břevnem ve tvaru v.

^{II} Písmena I mají nadepsanou tečku.

---

¹⁹⁹ Martina INDROVÁ – Irena TOBIÁŠKOVÁ – kol., *Procházka panstvím Telč*, Telč 2016, s. 25–26.

zřícenina hradu Štamberk

Skála nacházející se v místě, kde se rozkládal hrad původně nazývaný Šternberk, později Štamberk nese tesaný nápis.

<i>Souřadnice:</i>	49° 21,269' severní zeměpisné šířky 15° 37,841' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála, arabské a římské číslice
<i>Velikost písma:</i>	písmena: 8,5–9 cm zmenšená písmena: 2,5 cm čísllice: 6–8 cm zmenšené číslice: 2 cm římské číslice: 1,5 cm

R. B. 18 $\frac{18}{III}$ 26

WIEN

V literatuře není zpracováno.

obr. č. 82, 83

u Velkého pařezitého rybníka

Kámen nepravidelných tvarů se nachází na jihovýchodním břehu Velkého pařezitého rybníka. Neopracovaný žulový kámen nese vtesané nápisové pole obdélníkového tvaru. Pole je vodorovnou tesanou čarou rozděleno na dvě části, do nichž je vepsán tesaný text. Orámování nápisového pole v důsledku povětrnostních vlivů zaniká, rovněž písmena a číslice postupně ztrácejí na zřetelnosti. Při poslední návštěvě, v roce 2023, byl nápis již v podstatě nečitelný.

<i>Souřadnice:</i>	49° 13,683' severní zeměpisné šířky 15° 22,764' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála, arabské číslice

Výška písma: písmena: 13 cm
číslice: 9 cm

S. ▼ T.

1890.

Literatura: V literatuře není zpracováno.

48	Řásná	1890
obr. č. 84, 85	u Velkého pařezitého rybníka	

Kámen nepravidelných tvarů se nachází u Velkého pařezitého rybníka. Stojí poblíž cesty vedoucí kolem jižní části rybníka. Neopracovaný žulový kámen velkých rozměrů nese vtesané nápisové pole obdélníkového tvaru o rozměrech 40,5 × 53 cm. Pole je vodorovnou tesanou čarou rozděleno na dvě části, do nichž je vepsán tesaný text. Kámen je ve velmi dobrém stavu. V roce 2021 se nacházel ve vykáceném lese, v roce 2023 je již nepřístupný, neboť rozrůstající se keře a malé stromky učinily okolí kamene neprostupným.

Souřadnice: 49° 13,623' severní zeměpisné šířky
15° 22,862' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: žula

Druh písma: kapitála, arabské číslice

Výška písma: písmena: 14,5–15 cm
číslice: 9 cm

S. ▼ T.

1890.

V literatuře není zpracováno.

Řídelov

Řídelov je malá obec, která se nachází severozápadně od Telče, od níž je vzdálena necelých 9 km. Je situována v místech, od kterých se severně a západně táhnou rozlehlé lesy tvořící souvislý pás s lesy okolo vrchu Javořice, ta se tyčí jihozápadně od Řídelova. První písemná

zmínka o vsi se řadí k roku 1355, kdy jednal Štěpán z Březnice s Jindřichem z Hradce o zboží náležejícímu ke hradu Šternberk (dnes zřícenina zvaná Štamberk).²⁰⁰ Řídelov se v této době nazýval Řitlov. Následně patřil ke hradu Roštejnu, jenž je umístěn severovýchodně od obce. K roku 1463 je doložen v Řídelově rychtář jménem Petr. Roku 1536 byl spolu s hradem Roštejnem prodán Volfem Krajířem z Krajku telčskému panství, ke kterému náležel až do konce patrimoniální správy v roce 1849. V roce 1580 bylo ve vsi šest osedlých včetně mlynáře. Mlýn se nacházel u rybníku Drdáku.²⁰¹ V obci stojí kaplička sv. Anny, která byla postavena v letech 2020–2021.

49	Řídelov	1817
obr. č. 86, 87	při silnici do Vanůvka	

Boží muka se nachází jižně od obce za křižovatkou silnic do Řásné a do Vanůvka. Stojí při levé straně silnice do Vanůvka u břízy. Žulový sokl je ze všech stran zdoben plastickým motivem psaníčka, nese sloup a kaplici, která je završena jehlanovou stříškou s žulovou koulí a kovovým patriarším křížem. Kaplice je ze všech stran zdobena reliéfními rámečky s ujmутými rohy. Tesaný nápis je umístěn na severní straně kaplice v rámečku ve vtesaném poli o rozměrech 31 × 18 cm. Boží muka jsou porostlá lišejníky, hrany soklu jsou místy olámané.

<i>Souřadnice:</i>	49° 13,806' severní zeměpisné šířky 15° 24,508' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	7 cm

1817

Zdroj uvádějící přepis nápisu:

Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 40628/7-5200*.²⁰²

²⁰⁰ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 21; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 300. Bohumír Smutný v knize *Dačicko. Slavonicko. Telčsko* uvádí rok 1356 (Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 961).

²⁰¹ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 961–962; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 300.

²⁰² Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=939405, dohledáno 8. 7. 2023.

Sedlatice

Sedlatice jsou malá obec na východním okraji Mikroregionu Telčsko, která se nachází severovýchodně od Staré Říše. První zmínka o vsi pochází z roku 1257. Tento záznam souvisí se sporem mezi klášterem v Nové Říši a majiteli Staré Říše o to, komu náleží desátky ze Sedlatice.²⁰³ Sedlatice v době husitských válek zanikly a znovu byly obnoveny roku 1709 proboštem novoříšského kláštera Petrem Pavlem Kretisem po předchozích sporech o pozemky mezi novoříšským klášterem a telčským panstvím. Obec byla rozdělena na dvě oddělené části zvané Ves a Ples, součástí obce byl hospodářský dvůr a rezidence. Roku 1836 byla na návsi postavena kaple.²⁰⁴ Až do roku 1849 patřily Sedlatice klášternímu panství Nová Říše.²⁰⁵

Sedlejev

Sedlejev se nachází v severovýchodní části Mikroregionu Telčsko při železniční trati z Jihlavy do Telče. K jeho historii neexistuje příliš zpráv. První písemná zmínka se vztahuje k roku 1366. Už v této době náležel Sedlejev k panství Telč, u kterého zůstal až do roku 1849. V roce 1580 je zde doložena rychta, pod kterou spadala také Mysliboř a Studnice. Za dob Slavatů došlo k přesunutí rychty do Mysliboře.²⁰⁶

50	Sedlejev	1648
obr. č. 88, 89	při silnici do Urbanova	

Pamětní kámen je umístěn za obcí po pravé straně silnice ze Sedlejova do Urbanova. Jde o obdélníkovou desku o rozměrech 84 (v nadzemní části) × 43 × 14 cm s reliéfním tesaným jetelovým křížem na přední straně. Na zadní straně se nacházel třířádkový nápis, po kterém ovšem dnes již nejsou patrné žádné stopy. Kámen se nenachází na svém původním místě, v 80. letech 20.

---

²⁰³ František KOZÁK, *750 let první písemné zmínky v Sedlaticích*, Sedlatice 2007. Dostupné na: <https://www.sedlatice.cz/stare-osidleni>, dohledáno 23. 3. 2022.

²⁰⁴ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 343–344; František KOZÁK, *750 let první písemné zmínky v Sedlaticích*, Sedlatice 2007. Dostupné na: <https://www.sedlatice.cz/nove-osidleni>, dohledáno 23. 3. 2022.

²⁰⁵ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 964.

²⁰⁶ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 966; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 344–346.

století byl během stavby silnice přesunut.²⁰⁷

<i>Souřadnice:</i>	49° 13,329' severní zeměpisné šířky 15° 30,099' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	není určeno
<i>Velikost písma:</i>	není známo

LETA P

ANE 16

48¹

Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu:

- Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 78.
- kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha 1997, s. 148.
- kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha² 2001, s. 180.
- Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 26021/7-5208*.²⁰⁸

---

¹ Přepis jsem převzala od Jaroše a z Evidenčního listu kulturní památky (viz *Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu*).

---

²⁰⁷ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 78.

²⁰⁸ Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=945345, dohledáno 26. 6. 2023.

Kříž se nachází za obcí po pravé straně při silnici do Urbanova. Je umístěn několik metrů od pamětního kamene z roku 1648. Žulový kříž s podstavcem je bohatě kamenicky zdoben. Na plintu je postaven nízký sokl o rozměrech 21,5 × 80 cm, který nese na zadní straně tesané a černě kolorované jméno kameníka (nápis B). Ořímsovaný hranolový dřík je na přední straně zdoben reliéfním srdcem s křížem a reliéfním nápisem IHS (v podobě „JHS“), které je ověčeno listnatými větvíčkami. Na bočních stranách je vyobrazen reliéfně stylizovaný strom. V zadní části nese dřík tesaný a černě kolorovaný nápis A, rozměry nápisového pole jsou přibližně 37 × 59 cm. Zuzující se část, ze které vyrůstá jetelový kříž, je zdobena volutami, v jejím středu je vložen stříbrně natřený reliéf Panny Marie. Pata kříže je zdobena reliéfním kalichem v přední části a svícny s hvězdou na bocích. Tělo Krista a nápisová tabulka INRI jsou natřeny stříbrnou barvou.

<i>Souřadnice:</i>	49° 13,276' severní zeměpisné šířky 15° 30,117' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A), B) žula
<i>Druh písma:</i>	A), B) humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	A) malá písmena: 3–3,5 cm velká písmena: 4,5–5 cm číslice: 4,5–5 cm B) malá písmena: 3 cm velká písmena: 4 cm

Léta Páně .1.1869.

**byl tento sv. kříž nák^{III}la-^{III}
dem Matěje a Marie man-^{III}
želu^{IV} Šafránkových ze Sedle-^{III}
jova ke cti a chvále B. postaven.**

B)

Matouš Uhlíř.

V literatuře není zpracováno.

^I Před a za číslicí *l* jsou vytesané tečky, které však nejsou kolorované.

^{II} Písmeno *k* je vytesáno jako minuskulní, ale obtaženo je do podoby majuskulní.

^{III} Spojovníky jsou pouze malované, nejsou tesané.

^{IV} Kroužek nad *u* je psán v podobě tečky.

52	Sedlejev	19. století
obr. č. 94, 95	intravilán	

Kříž stojí v západní části obce před domem č. p. 52, je situován na mírném vršku. Žulový jetelový kříž je doplněn keramickou plastikou Krista natřenou stříbrnou barvou a nápisovou tabulkou INRI, u paty kříže je umístěn menší reliéf Panny Marie rovněž stříbrné barvy. Podstavec kříže se skládá z plintu, který nese sokl s nápisem B, z něj vyrůstá hranolový ořímsovaný dřík obsahující nápis A. Sokl, z něhož vyrůstá kříž, se směrem vzhůru zužuje, je bohatě reliéfně zdobený rostlinnými motivy a zakončený volutami. V jeho spodní části je reliéfně zobrazeno srdce s křížem a reliéfními písmeny IHS, v horní části je reliéfně vyobrazen kalich s hostií. Kříž je doplněn ozdobnou prosklenou kovovou lucerničkou s motivem anděla ve spodní části, která je uchycena v soklu kříže. Okolo kříže jsou umístěny čtyři žulové tvarované sloupky. Nápis A je tesaný a černě kolorovaný, místy je barva již oloupaná (především na posledním řádku), je umístěn v rámečku s ujmutými rohy, který je plasticky rozčleněn na tři části. Orámované nápisové pole A měří na výšku 34,5 cm, na šířku ve spodní části 48 cm, v horní části 45,5 cm. Nápis B na soklu o rozměrech 23 × 79 cm je proveden tesáním, není kolorovaný.

<i>Souřadnice:</i>	49° 13,760' severní zeměpisné šířky 15° 29,646' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A), B) žula
<i>Druh písma:</i>	A), B) humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	A) malá písmena: 2,5–3,5 cm velká písmena: 4,5–5 cm číslice: 2–2,5 cm B) malá písmena: 3 cm velká písmena: 5,5 cm

A)

**Tento kříž jest ke
cti a chvále Boží posta-^{II}
ven**

**nákladem Františka
Kubíka leta Páně 18[.]^{III}0.**

B)

Matouš Uhlíř kameník.

V literatuře není zpracováno.

---

^I Nad písmenem *o* je vytesán kroužek.

^{II} Spojovník má podobu =.

^{III} Nečitelná číslice je pravděpodobně 7.

Slaviboř (místní část Černíče)

Slaviboř je místní částí obce Černíč, nachází se v jižní části Mikroregionu Telčsko. Kolem Slaviboře prochází železniční trať vedoucí do Telče, ta je vzdálena 6 km. V minulosti bývala také označována jako Slejboř. První písemná zmínka o obci se váže k roku 1355, kdy se jmenují Zdeslav ze Slaviboře a jeho syn Mikuláš. Už v roce 1366 se Slaviboř uvádí jako součást telčského panství, v tomto roce předal Menhart z Hradce Telč a několik okolních vsí, včetně Slaviboře, synům Jindřicha z Hradce Jindřichovi a Henzlínovi. Roku 1580 bylo v obci devět usedlých. Ves náležela k telčskému panství až do roku 1849.²⁰⁹

Stará Říše

Městys Stará Říše se nachází východně od Telče, k obci patří místní část Nepomuky. Nejstaršími majiteli Staré Říše byli vladykové z Hrádku. První zmínka o obci se váže k roku 1257²¹⁰, kdy byl řešen spor mezi klášterem v Nové Říši na straně jedné a Ludmilou z Říše a jejím synem Markvartem z Hrádku na straně druhé. Tato listina uvádí výčet vsí přifařených ke Staré Říši, šlo o Markvartice, Svojkovice, Olšany, Sedlatice, Hladov, Veselí²¹¹ a dnes již zaniklé vsi Velké a Malé Štítky, Římov, Lipolec. Jednalo se o patronátní právo k farnímu kostelu sv. Petra ve Staré Říši, desátky z přifařených vsí a dva lány ve Staré Říši. Spor rozhodl olomoucký biskup Bruno listinou vydanou v roce 1258, patronátní právo náleželo

---

²⁰⁹ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 970–971; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 348.

²¹⁰ Existují ovšem ještě dvě listiny (z let 1234 a 1248), ve kterých není specifikováno, zda se jedná o Starou, či Novou Říši (viz s. 63).

²¹¹ Pozdější Nepomuky.

Ludmile a Markvartovi, ale kněze staroříšského kostela měl dosazovat novoříšský klášter. Malý a velký desátek náležely fáře ve Staré Říši, desátky z přífařených vesnic dostával klášter. Jeden lán ve Staré Říši byl přiřčen klášteru, druhý staroříšskému kostelu. V roce 1301 nakonec Smil z Hrádku a jeho manželka Eva věnovali patronátní právo ve Staré Říši novoříšskému klášteru.²¹²

Roku 1392 je jako majitel doložen Jaroslav z Meziříčí, který prodal polovinu Staré Říše Bohuňkovi a Benešovi z Hořovic. Časté střídání majitelů se odehrávalo v 15. století, v roce 1481 koupil Starou Říši Hynek Brtnický z Valdštejna, který ji tímto připojil k brtnickému panství.²¹³ Roku 1589 vydal Rudolf II. Staré Říši privilegium, kterým ji povyšuje na městečko. Staré Říši bylo tímto povoleno užívat k pečetění zelený vosk a získala znak s modrým lvem držícím pěticipou hvězdu na zlatém poli. Zdeněk Brtnický z Valdštejna za účast na stavovském povstání ztratil brtnické panství, které koupil v roce 1623 hrabě Rombaldo Collalto. Stará Říše patřila k brtnickému panství až do roku 1849.²¹⁴

Ve Staré Říši se nachází pozdně barokní jednolodní kostel Všech svatých, který byl postaven v roce 1759. Původní gotický kostel sv. Petra byl zničen v roce 1758, kdy Starou Říši zachvátil obrovský požár. Z celé obce se podařilo zachránit pouze školu a dvě stavení. Věž a dvě boční kaple kostela byly postaveny až v roce 1903.²¹⁵

53	Stará Říše	1758
obr. č. 96 a 97	fara	

Portál fary (č. p. 37), která stojí naproti kostelu a základní škole, je tvořen kamenným ostěním se stlačeným obloukem a klenákem, jež nese uprostřed mariánský monogram a ve čtyřech rozích jednotlivé číslice letopočtu (B). Číslice i monogram jsou tesané a šedě kolorované. Nad portálem je v kartuši umístěn jemně kolorovaný znak kláštera v Nové Říši, jehož součástí je nápis (A) vyškrábaný ve štuku. Nad kartuši vystupuje plastika polopostavy sv. Petra, který v levé ruce drží svazek klíčů a pravou paži má přiloženu na hrudi, po jeho pravici je položena mitra.

²¹² Milan DUŠEK, *Nová Říše*, Nová Říše 2007, s. 21–22, 49; Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 37–38, 41–42; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 335.

²¹³ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha 2004, s. 42.

²¹⁴ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 973–974.

²¹⁵ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 262; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 976; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 337.

Souřadnice: 49° 10,577' severní zeměpisné šířky
15° 35,680' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: A) štuk
B) žula

Druh písma: kapitála, arabské číslice

Velikost písma: pro nedostupnost nezměřeno

A)

I. P. A. N.

B)

1 7

1

5 8

Nápis A) můžeme možno interpretovat jako iniciály Josefa Bernarda Pelikána.²¹⁶ Obdobně se iniciály novoříšského opata objevují i na dvou mešních kališích, tentokrát v provedení I. B. P. A. N.²¹⁷ Kostel ve Staré Říši byl původně zasvěcen sv. Petrovi.²¹⁸ Roku 1758 byla Stará Říše zasažena obrovským požárem, při kterém shořela také fara.²¹⁹ Opat Pelikán se zasloužil o obnovu fary i kostela.²²⁰ Nápis A) je možné rozepsat jako *Iosephus Pelikan, abbas Neorisis*.

---

¹ Monogram Panny Marie.

---

²¹⁶ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 573.

²¹⁷ Milan DUŠEK, *Nová Říše*, Nová Říše 2007, s. 168.

²¹⁸ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ²2004, s. 41–42.

²¹⁹ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ²2008, s. 337.

²²⁰ Milan DUŠEK, *Nová Říše*, Nová Říše 2007, s. 239.

Stajiště (místní část Pavlova)

Stajiště je místní částí Pavlova, která se nachází na okraji Mikroregionu Telčsko. V minulosti byla vesnice označována také jako Stejšťe nebo Stejšť. Ve 14. století existoval vladycký rod zvaný po Stajišti. K roku 1365 se dochoval doklad o prodeji Stajiště Jindřichem z Luček Volkéri z Vilímče a jeho ženě Bertě. Následovalo dělení vsi na díly mezi různé majitele. Před polovinou 15. století se zde objevil i rod z Hodic. V roce 1452 byly Stajiště a Bezděkov určeny zemským právem sirotkům po Bohuslavovi z Hodic Janovi, Maršovi a Václavovi z Hodic. Roku 1538 si nechal majitel Třeště Matěj Vencelík z Vrchovišť zapsat do zemských desek Hodice, Panenskou Rozsíčku, Bezděkov a Stajiště. Stajiště od té doby zůstalo součástí panství Třešť.²²¹

Strachoňovice

Strachoňovice jsou malá obec nacházející se v jižní části Mikroregionu Telčsko. První písemná zmínka o obci se vztahuje k roku 1353, kdy Bohuňek z Volfřova prodal polovinu Strachoňovic Martinovi z Mutic, purkrabímu na Roštejně. Od Martina z Mutic získali Strachoňovice roku 1358 bratři Oldřich a Heřman z Hradce. Během druhé poloviny 14. století následovalo časté střídání majitelů. Roku 1390 prodali telčští měšťané Mikuláš Šrámek a Jan Hrnčír celou ves Jindřichovi z Hradce. Následně byla ves až do roku 1849 součástí telčského panství.²²²

Stranná (místní část Dyjice)

Stranná, umístěná východně od Telče, je místní částí obce Dyjice. Nachází se poblíž silnice z Telče do Staré Říše. Stranná, také dříve uváděna jako Stránka nebo Mal Strana, se poprvé zmiňuje roku 1372, kdy byla jako léno udělena Štěpánovi z Borku markrabětem Janem Jindřichem. Roku 1466 patřila ves k dačickému panství. V 16. století vlastnili ves Babkové

---

²²¹ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 444, 446.

²²² Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 977; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 349.

z Meziříčka. Ondřej Babka z Meziříčka roku 1593 intabuloval Malou Stranu a Meziříčko Adamovi z Hradce a na Telči. K roku 1619 se jako vlastník uvádí Jáchym Vrochyně z Reptu, evangelík. K telčskému panství náležela Stranná až do roku 1849.²²³ Ve Stranné se nachází zvonička a kříž z roku 1903.

Studnice (místní část Telče)

Studnice, které jsou místní částí Telče, se rozkládají severně od Telče, od níž jsou vzdáleny přibližně 4 km. Stojí při silnici z Telče do Třeště. Roku 1356 jsou zmiňováni Hoch a jeho manželka Klára ze Studnic. Studnice však nejsou zachyceny v seznamech vsí telečského panství z roku 1366 ani v seznamu vsí šternberského panství z roku 1385, pravděpodobně šlo pouze o svobodný dvorec. Další zmínka se váže k roku 1463, kdy jsou Studnice uvedeny v listině řešící spor studnických sousedů Stuchlíka a Vaňka o přístup ke společné studni. V tomto roce již patřila ves k telčskému panství. V roce 1580 zde bylo čtrnáct osedlých. Studnice byly součástí panství Telč až do roku 1849.²²⁴

Odděleně od obce při levé straně silnice ze Studnic do Telče stojí kostel sv. Vojtěcha. Jeho vznik byl kladen na konec 15. století²²⁵, ale vycházelo se pouze ze zde dochovaných pozdně gotických plastik, které ovšem mohly být původně umístěny jinde. V pramenech je poprvé uváděn roku 1668. V roce 1724 byla opravena střecha a kostel byl doplněn o věžičku, úpravy financoval hrabě František Antonín Lichtenstein-Castelcorn, což je doloženo pamětní zprávou o stavbě věžičky, která se našla v makovici při opravě v roce 1897.²²⁶ Ve starší literatuře se předpokládá, že loď byla zvětšována v roce 1724 a je tedy pozdější než presbytář.²²⁷ Podle dendrochronologického datování krovů tomu nic nenasvědčuje, neboť nejstarší datované vzorky pocházejí ze dřeva skáceného v roce 1516 a byly odebrány v krovu presbytáře i lodi.²²⁸

---

²²³ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 849; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 350.

²²⁴ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 986; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 361.

²²⁵ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 987; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 363.

²²⁶ Jiří BLÁHA – Josef HRDLIČKA, *Kostel sv. Vojtěcha poblíž Studnic u Telče: K podobě pozdně středověkých krovů v okolí Telče*, in: *Průzkumy památek*, rok 1998, číslo II, s. 99–100.

²²⁷ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 363.

²²⁸ Jiří BLÁHA – Josef HRDLIČKA, *Kostel sv. Vojtěcha poblíž Studnic u Telče: K podobě pozdně středověkých krovů v okolí Telče*, in: *Průzkumy památek*, rok 1998, číslo II, s. 108.

Josef František Svoboda uvádí ve svém článku dvoje kamenná boží muka z 18. století nacházející se u Studnic.²²⁹ Starší z nich, pocházející z roku 1721, nebo 1729, jsou dnes v torzální podobě uložena na Městském úřadě v Telči. Byly postaveny nákladem Ondřeje Procházky, mlynáře z Hodic, jak hlásal nápis na soklu.²³⁰ Boží muka z roku 1763 se na místě již rovněž nenacházejí, přepis nápisu uvádím podle literatury jako katalog. č. 55.

54	Studnice	1673, 1897, 1908, 1930, 1985
obr. č. 101	kostel sv. Vojtěcha	

Fasáda lodi kostela sv. Vojtěcha nese v místě, kde se loď napojuje na presbytář letopočty oprav kostela vyryté do omítky. Jsou umístěny pod věžičkou na štítu lodi nalevo od okénka.

Souřadnice: 49° 21,374' severní zeměpisné šířky
15° 45,611' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: omítka

Druh písma: arabské číslice, kapitála

Velikost písma: pro nedostupnost nezměřeno

L. P.

1673

1897

1908

1930

1985

Východní štít lodi byl zbudován nejpozději roku 1673, průzkum krovu naznačuje, že původně bylo zamýšleno na západní straně obnovit valbovou střechu, k tomu ovšem nedošlo. Byly zbudovány zděné štíty.²³¹

---

²²⁹ Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: Věstník Československého zemědělského musea, ročník X, rok 1937, č. 3, s. 123–124.

²³⁰ Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: Věstník Československého zemědělského musea, ročník X, rok 1937, č. 3, s. 123; Národní památkový ústav, *Památkový katalog*, boží muka, Telč, nemovitá kulturní památka rejstř. č. v ÚSKP 15900/7-5242. Dostupné na: <https://pamatkovykatalog.cz/bozi-muka-674121>, dohledáno 9. 7. 2023.

²³¹ Jiří BLÁHA – Josef HRDLIČKA, *Kostel sv. Vojtěcha poblíž Studnic u Telče: K podobě pozdně středověkých krovů v okolí Telče*, in: Průzkumy památek, rok 1998, číslo II, s. 110.

Literatura a zdroj uvádějící přepis nápisu:

Jiří ČERNÝ, *Poutní místa jihozápadní Moravy*, Pelhřimov 2005, s. 203.

Národní památkový ústav, *Evidenční list nemovité kulturní památky rejstř. č. v ÚSKP 31130/7-5241*. (Přepis je z roku 1967, proto neobsahuje poslední letopočet.)²³²

---

²³² Dostupné na: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=942327, dohledáno 9. 7. 2023.

Boží muka se nacházela poblíž kostela sv. Vojtěcha, u silnice z Telče do Třeště. Skládala se ze soklu, sloupu s entazí, kaplice završené kamennou koulí a kovovým patriarším křížem (Josef František Svoboda ve svém článku otiskuje na s. 125 obrázek z roku 1894). Na soklu byl vyryt křížek a kalich s hostií. Měl zde být umístěn obraz sv. Vojtěcha na dřevě, který se na místě ovšem už v roce 1937 nenacházel.²³³ Přepis nápisů přebírám od Svobody (nápis B se vztahuje k opravě božích muk).²³⁴ Boží muka jsou v rozložené podobě uschována v obci, byla zachráněna před zloději.²³⁵

<i>Materiál nositele nápisu:</i>	A), B)	pravděpodobně žula
<i>Druh písma:</i>	A), B)	není určeno
<i>Velikost písma:</i>	A), B)	není známo

A)

L. 1763 BEYN^I RUŽIČKA DAL POSTAVIT KU PAMACE BOZI

B)

AM^{II} SM^{III} 1823

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 363.

Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: *Věstník Československého zemědělského musea*, ročník X, rok 1937, č. 3, s. 124.

^I Svoboda rozvádí jako Benedikt.

^{II} Svoboda rozvádí jako Ambrož.

^{III} Svoboda rozvádí jako Smolín.

²³³ Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: *Věstník Československého zemědělského musea*, ročník X, rok 1937, č. 3, s. 124–125.

²³⁴ Tamtéž, s. 124.

²³⁵ Dle sdělení Ilony Dohnalové.

Svojkovice

Svojkovice jsou malá obec ve východní části Mikroregionu Telčsko, nachází se poblíž hlavní silnice z Jihlavy do Znojma. Jejich katastrální území na východě sousedí s okresem Třebíč. První písemná zmínka se vztahuje k roku 1257, kdy je doloženo, že Svojkovice platily desátky klášteru v Nové Říši. Roku 1353 byl majitelem vsi Heralt z Heraltic. Po smrti Radslava a Smila z Heraltic připadly Svojkovice jako odúmrť markraběti Janu Jindřichovi, ten je roku 1366 udělil jako léno Petru Hochovi z Rosic. Ves pravděpodobně v první polovině 15. století zpustla. Roku 1466 byly darovány králem Jiřím z Poděbrad Oldřichovi z Miličina. V roce 1505 převedl Oldřich z Miličina pustou ves na Zdeňka a Buriana z Brtnice. V 16. století byly sousední Rozsečí využívány pozemky pustých Svojkovic, čímž došlo ke splynutí, a Svojkovice byly s Rozsečí koupeny roku 1627 novoříšským kláštelem.²³⁶ V roce 1708 byla poblíž dnešní vesnice při císařské silnici kláštelem postavena zájezdní hospoda U Anděla. Ves byla kláštelem obnovena roku 1709 za probošta Petra de Credis. Svojkovice byly součástí panství kláštera v Nové Říši až do roku 1849.²³⁷ Na návsi ulicového typu se nachází zvonička se zvonkem z 20. století (nápis: „ZVONÁRNA BRNO“), výklenková kaplička, která je zobrazena na mapě prvního vojenského mapování,²³⁸ a vedle ní žulový kříž z 19. století se zbytky nečitelného textu (patrný je začátek prvního řádku: „Ke cti...“).²³⁹

Třeštice

Malá obec jménem Třeštice je situována v severní části Mikroregionu Telčsko. Je vzdálena přibližně 7 km od Třeště a 7,5 km od Telče. V minulosti byla obec také označována jako Střežovice. Ves je poprvé zmiňována v roce 1385, kdy její polovina patřila pánům z Hradce. Tohoto roku Kadolt z Hradce převedl svůj díl na svého bratra Heřmana. V roce 1448 prodal malíř z Brna Jan Wildreichem lán a dvě louky Matěji Platzerovi z Rantířova. V 16. století už celá ves patřila k telčskému panství. Nacházela se zde rychta, pod kterou patřilo Doupě a Řídelov. V roce 1580 zde žilo dvacet osedlých, za třicetileté války dva statky

---

²³⁶ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 993.

²³⁷ Tamtéž, s. 993–994; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 367–368.

²³⁸ *I. vojenské mapování*, Morava, mapový list č. 73, dostupné na:

oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=1vm&map_region=mo&map_list=m073, dohledáno 10. 6. 2023.

²³⁹ Ramena kříže jsou evidentně pozdějším doplňkem.

zpustly.²⁴⁰ Na návsi stojí roubená zvonička a kostelík sv. Antonína Paduánského, který byl postaven v roce 1937.²⁴¹

Urbanov

Urbanov se nachází v severovýchodní části Mikroregionu Telčsko. Je vzdálen 6 km od Telče. První písemná zmínka o obci je spjata s rokem 1355, kdy byl Urbanov, Nevcehle a Ořechov prodán Štěpánem z Březnice Bohuňkovi z Volfířova. Dalším majitelem byl od roku 1379 Jan Kadalic, po jeho smrti prodala jeho manželka Eliška roku 1385 ves svému bratru Oldřichovi z Volfířova.²⁴² Mareš z Volfířova prodal roku 1420 (případně již roku 1419) prodal Urbanov a Ořechov Janovi z Hradce, od této doby byl Urbanov až do roku 1849 součástí telčského panství.²⁴³ V obci stojí farní kostel sv. Jana Křtitele. Předpokládá se, že v blízkosti kostela se muselo v nejstarší době nalézat panské sídlo. Kostel byl původně románský, což dokládá např. dochovaný pozdně románský portál, následně byl přestavěn do gotické podoby. V roce 1659 proběhla výstavba manýristické kaple sv. Barbory na místě starší dřevěné kaple v areálu hřbitova. V 80. letech 18. století byl kostel opět přestavěn.²⁴⁴ Na věži kostela je zavěšen zvon z první poloviny 14. století, nenese žádný nápis ani výzdobu. Za druhé světové války měl být zničen, ale podařilo se ho naštěstí zachránit.²⁴⁵ K urbanovské farnosti přináležely vsi Ořechov, Stranná, Žatec, Sedlejev, Panenská Rozsíčka a Nevcehle.²⁴⁶ V urbanovské škole byla vedena školní kronika už od roku 1788.²⁴⁷

---

²⁴⁰ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 446, 448.

²⁴¹ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 301.

²⁴² Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 998.

²⁴³ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno ² 2016, s. 128; Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 998; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 374.

²⁴⁴ Jiří ČERNÝ, *Poutní místa jihozápadní Moravy*, Pelhřimov 2005, s. 211; Václav RICHTER, *Farní kostel sv. Jana Křtitele v Urbanově*, in: *Vlastivědný sborník Vysočiny*, oddíl věd společenských, ročník VIII, 1992, s. 41–65.

²⁴⁵ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 306; Radek LUNGA – Radim GONDA – Karel MALÝ – Petr VÁCHA, *Zvony na Vysočině: 1. díl – Okres Jihlava*, Jihlava 2022, s. 193.

²⁴⁶ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno ² 2016, s. 127.

²⁴⁷ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 373.

Kříž se nachází za obcí při levé straně silnice do Sedlejova mezi dvěma akáty. Na plintu je položen směrem nahoru se zužující hranolový ořímsováný dřík, který na přední straně nese tesaný černě kolorovaný nápis A, na levé straně dříku je vytesán černě kolorovaný nápis B. Na římse je umístěn žulový jetelový kříž s rozšířenou patou s tesaným IHS s křížkem (o výšce písmen 5 cm). V dolní části kříže je připevněn reliéf Panny Marie stříbrné barvy, v horní plastika Krista opatřená stříbrným nátěrem a stříbrná nápisová tabulka INRI s černým textem. Kříž i nápisy jsou ve velmi dobrém stavu.

<i>Souřadnice:</i>	49° 12,931' severní zeměpisné šířky 15° 30,511' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	A), B) humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	A), B) malá písmena: 2,5 cm velká písmena: 5 cm číslice: 2,5–3 cm

A)

**Pa^Itr^{II}ic
na Gez^{III}jss^{IV}e
Půwodce
a Dokonawatele
Wiri**

B)

**Postaweno
Nákladem
Wogtęcha
Dwořáka
1848**

V literatuře není zpracováno.

^I Všechna *a* v nápisu A i B jsou psána jako dvoubříšková.

^{II} Nad písmenem jsou dvě tečky.

---

^{III} Nad písmenem je tečka.

^{IV} Všechna písmena s v nápise A i B jsou psána v podobě dlouhého s.

57

Urbanov

1862

obr. č. 106

u Nevcehelského potoka

Pamětní kámen se nachází na okraji pole u keřů při kraji lesíka, který leží severovýchodně od obce. Kámen je umístěn nad údolím Nevcehelského potoka. Žulová deska se zvlněnou horní hranou o nadzemní výšce 70 cm a šířce 39 cm je v horní části zdobena reliéfním srdcem s křížkem, které je umístěno uprostřed věnce. Dvojitý rám nápisové plochy je doplněn lístky vyrůstajícími z vnitřního orámování. Tesaný šestiřádkový nápis je černě kolorován. Pamětní kámen se nenachází na původním místě, byl přesunut asi o 50 m směrem na sever.²⁴⁸

Souřadnice: 49° 13,524' severní zeměpisné šířky
15° 30,498' východní zeměpisné délky

Materiál nositele nápisu: žula

Druh písma: humanistická minuskula

Velikost písma: malá písmena: 1,5–2,5 cm
velká písmena: 2,5–4,5 cm
číslice: 2,5–3 cm

**Zde zesnula v Pánu
Františka Chalupa
z Urbanova
dne 2 srpna 1862
v 17 roku stáří svého
č 23**

V matrice zemřelých farnosti Urbanov se uvádí, že Františka Chalupová byla dcerou pololánika. Byla nalezena mrtvá na pastvině, zemřela pravděpodobně na ochrnutí plic („*Lungenlähmung*“).²⁴⁹

Literatura uvádějící přepis nápisu:

---

²⁴⁸ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 92.

²⁴⁹ Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 7062 (matrika zemřelých, farnost Urbanov, 1860–1941), oddíl Urbanov, s. 2 (původní číslování). Je přístupné na: <https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/11063?image=216000010-000253-003373-000000-007062-000000-00-B00538-00020.jp2>, snímek č. 2, dohledáno 25. 6. 2023.

58	Urbanov	1874
obr. č. 107	náves	

Portál vstupu do domu č. p. 26, který dnes slouží jako základní škola, obecní úřad, obecní knihovna a pošta. Dům stojí na návsi naproti kostelu sv. Jana Křtitele. Žulový portál má na nadpraží v rámečku s ujmутými rohy vytesaný letopočet.

<i>Souřadnice:</i>	49° 12,916' severní zeměpisné šířky 15° 30,836' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	pro nedostupnost nezměřeno

1874.

V literatuře není zpracováno.

---

¹ Zde je umístěna reliéfní pěticípá hvězda v kružnici.

Vanov

Vanov se nachází v severozápadní části Mikroregionu Telčsko, je vzdálen přibližně 4 km od Telče. Ves je poprvé uváděna v roce 1366 jako Ejvanč. Následně bývala také označována jako Ejvanov, název je odvozen od jména Ivan. Roku 1366 byla ves prodána Menhartem z Hradce Jindřichovi a Henzlínovi z Hradce, synům Jindřicha z Hradce, čímž se stala součástí telčského panství. Ve Vanově se nacházela rychta, která je doložena roku 1580, pod níž spadaly vsi Vanůvek, Volevčice, Hostětice a Krahulčí. K panství Telč patřil Vanov až do konce patrimoniální správy.²⁵⁰

---

²⁵⁰ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1001; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 377–378.

Na katastrálním území Vanova, severovýchodně od obce, stála ves Šiškov, zanikla nejspíše za husitských válek. Po roce 1477 zde postupně vzniklo několik mlýnů. Dodnes stojící Šiškův mlýn je doložen už v roce 1477. Fungoval až do roku 1943.²⁵¹

Na jižním okraji vanovského katastrálního území pokračuje křížová cesta z 18. století skládající se ze zděných kapliček vedoucí z Telče ke kapli sv. Karla Boromejského. Na jejím konce se nachází sousoší Kalvárie, které nechala vytvořit hraběnka Františka Slavatová v roce 1670. Kapli sv. Karla Boromejského nechal postavit v roce 1663 hrabě Jan Karel Jáchym Slavata, syn Františky Slavatové jako poděkování za záchranu života. V roce 1662 totiž v těchto místech spadl do vlčí jámy, pasti nastražené na vlky.²⁵²

59	Vanov	1793
	Šiškův mlýn	

Pamětní deska se nachází nad portálem hlavního vstupu do mlýna. Žulová deska obdélného tvaru nese v orámování tesaný nápis.

<i>Souřadnice:</i>	49° 21,219' severní zeměpisné šířky 15° 42,286' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála
<i>Velikost písma:</i>	pro nedostupnost nezměřeno

**A¹NNO DOMI¹¹NI 1793.
HANC MOLAM FUNDITUS
AEDIFICARI CURAVIT
IOSEPHUS PROCHASKA
MOLITOR ET EJUSDEM DOMUS
POSSESSOR.**

Šiškův mlýn je doložen již v roce 1477, nápis se vztahuje ke stavbě pozdně barokní budovy.²⁵³

---

²⁵¹ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 280; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2 2008, s. 378.

²⁵² Lenka BRYCHTOVÁ, *Opomíjené sakrální památky: Kapličky na území města Telče*, in: *Památky Vysočiny*. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. V, rok 2013, s. 140–142.

²⁵³ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 280.

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 378.

^I Všechna písmena A jsou psána s břevnem v podobě v.

^{II} Nad všemi písmeny I a J je tečka.

60	Vanov	1806
obr. č. 109, 110	při silnici z Vanůvka do Telče	

Kříž je umístěn na hranici katastrálních území Vanov a Vanůvek, stojí mezi dvěma lipami po pravé straně při silnici z Vanůvka do Telče při odbočce k Šiškovu mlýnu. Kamenný jetelový kříž, jehož základna je doplněna o sošku Panny Marie na soklíku, je usazen na ořímsovaném dolu se rozšiřujícím čtyřbokým soklu. Přední strana soklu je plasticky členěna na tři části, střední nese tesaný nápis, který byl kolorován tmavou barvou. Nápisové pole je v nadzemní části vysoké 68 cm, šířka je v nejužší části 28 cm. Na kříži chybí tělo Krista. Postava Panny Marie byla kolorována, jsou patrné zbytky růžové a tmavě modré barvy na oděvu, ruce má na koncích uražené.

<i>Souřadnice:</i>	49° 21,325' severní zeměpisné šířky 15° 42,977' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	fraktura
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 3,5–4 cm velká písmena: 7–11 cm číslice: 4,5–8 cm

Pos^Ita^{II}wi^{III}

no

Naklad^{IV}em

Josefa

Prochaski

Roku 1806.

Rod Procházků žil v Šiškově mlýně poblíž (viz katalog. č. 59, kde je roku 1793 doložen mlynář Josef Procházka).

Zdroj uvádějící přepis nápisu:

Národní památkový ústav, *Památkový katalog*, kříž ve Vanově, nemovitá kulturní památka rejstř. č.
v ÚSKP 33796/7-5381.²⁵⁴

---

^I Písmena *s* jsou psána v podobě dlouhého *s*.

^{II} Písmena *a* jsou psána jako jednobříšková.

^{III} Spojovník má podobu krátkého znaku =.

^{IV} Písmeno *je* v podobě kulatého *d*.

---

²⁵⁴ Dostupné na: <https://pamatkovykatalog.cz/kriz-692210>, dohledáno 10. 7. 2023.

Kříž je situován na jižním okraji obce u plotu posledního objektu. Stojí po levé straně silnice vedoucí z Vanova do Telče mezi dvěma lipami. Žulový jetelový kříž stojí na rozšiřující se základně zdobené volutami. Na kříži je umístěno tělo Krista a nápisová tabulka INRI, obojí je provedeno malbou na plechu. Uprostřed základny je reliéfně zpracovaná lebka se zkříženými kostmi. Ořímsováný sokl je vepředu členěn na tři části, směrem dolů se nepravidelně rozšiřuje, ve střední části je vytesán nápis. Šířka nápisového pole v horní části je 33 cm, v nejširším místě měří na šířku 61,5 cm. Mezi třetím a čtvrtým řádkem je reliéfně provedený monogram IHS s křížkem vyrůstajícím z písmene H a srdíčkem pod písmeny. Písmena měří na výšku 9 cm. Kříž je začernalý a místy porostlý lišejníky (především na soklu), na dvou místech je zpevněn kovovými pásy (v horní části soklu a nad základnou kříže). V roce 2023 jsou větve lip natolik rozrostlé, že obklopují kříž, ke kterému není nyní z tohoto důvodu přístup.

<i>Souřadnice:</i>	49° 12,414' severní zeměpisné šířky 15° 25,131' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	fraktura
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 3,5 cm velká písmena – písmeno P: 6,5 cm ²⁵⁵ – písmeno K: 7 cm – písmeno A: 10 cm číslice: 6 cm

Pos^Ita^{II}wyno
Ke cty a chw^{-III}
ale boz^{IV}y
v
A 1811.^{VI}

Zdroj uvádějící přepis nápisu:

Národní památkový ústav, *Památkový katalog*, kříž ve Vanově, nemovitá kulturní památka rejstří. č.

²⁵⁵ Představuje rozměr viditelné části, písmeno je částečně kryto kovovým pásem zpevňujícím sokl.

v ÚSKP 30955/7-5377.²⁵⁶

---

^I Písmeno *s* má podobu dlouhého *s*.

^{II} Písmena *a* jsou jednobříšková.

^{III} Spojovník má podobu //.

^{IV} Nad písmenem je tečka.

^V V tomto místě je reliéfní monogram IHS.

^{VI} Poslední řádek je velmi špatně čitelný, nachází se na konvexním místě soklu a je tedy značně opršlý.

---

²⁵⁶ Dostupné na: <https://pamatkovykatolog.cz/kriz-689386>, dohledáno 10. 7. 2023.

Vanůvek

Malá obec Vanůvek je umístěna v severozápadní části Mikroregionu Telčsko. První písemná zmínka se vztahuje k roku 1447, kdy je uváděn jako malý Evanov. V této době již byl součástí telčského panství, u kterého setrval až do konce patrimoniální správy.²⁵⁷ V roce 1580 zde bylo osm osedlých.²⁵⁸

Vápovice

Vápovice jsou malá obec nacházející se v jihovýchodní části Mikroregionu Telčsko při silnici ze Staré Říše do Nové Říše. Ves je doložena k roku 1529.²⁵⁹ O obci ovšem neexistuje mnoho zpráv. V polovině 18. století je zmiňována jako součást panství novoříšského kláštera, jehož součástí byly Vápovice a do roku 1849. Na kraji obce, při silnici z Nové Říše do Staré Říše, je umístěna výklenková kaplička a na návsi se nachází před obecním úřadem zvonička.²⁶⁰

Volevčice

Volevčice jsou malá obec situovaná v severní části Mikroregionu Telčsko poblíž silnice z Telče do Jihlavy. Volevčice se poprvé připomínají v roce 1366, kdy Jindřich a Henzlín, synové Jindřicha z Hradce, získali Telč s okolními vesnicemi, včetně Volevčic, od Menharta z Hradce. V roce 1580 zde bylo třináct osedlých. Ves náležela k telčskému panství nepřetržitě

---

²⁵⁷ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1003.

²⁵⁸ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno ² 2016, s. 129.

²⁵⁹ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009, s. 309; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1005. Některé zdroje uvádí vznik vesnice po roce 1750: Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 40; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 383. To se jeví jako chyba vzhledem k tomu, že sám Tiray dále na s. 383 uvádí, jakou podobu měla obecní pečeť v 17. století. Bohumír Smutný v knize *Dačicko. Slavonicko. Telčsko* na s. 1005 zmiňuje podoby názvů obcí převzatých z pramenů k rokům 1588, 1593 a 1594, na s. 1006 píše, že Vápovice jsou zaznamenány v urbáři k roku 1608 a v lánovém rejstříku v 70. letech 17. století a dále: „Podle lánového rejstříku před třicetiletou válkou bylo ve Vápovicích 12 usedlostí, z toho zůstalo za války osazeno 11 a 1 zpusťla, ta však byla do r. 1671 opět osazena.“

²⁶⁰ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1006–1007.

od roku 1366 až do roku 1849. V obci se nachází dřevěná zvonička z druhé poloviny 18. století.²⁶¹

Vystrčenovice

Obec Vystrčenovice se rozkládá v jižní části Mikroregionu Telčsko severozápadně od Nové Říše, při silnici směřující z Telče do Nové Říše. První zmínka o vsi Vystrčenovice se vztahuje k pohnání k soudu převorkou novoříšského kláštera Anežkou.²⁶² Půhon z roku 1436 uvádí, že Zdeněk z Valdštejna drží klášteru Vystrčenovice a Rozsíčku a „na jiném zboží, že pobral jejich chudým lidem dobytek, lidí zjímá a i šacoval“.²⁶³ Není známo, kdy novoříšský klášter Vystrčenovice ztratil, zpět je koupil roku 1607.²⁶⁴ Od té doby byly až do roku 1849 součástí panství kláštera v Nové Říši.²⁶⁵

62†	Vystrčenovice	1701
	extravilán	

Pamětní kámen se nacházel na pravé straně silnice do Zvolenovic, asi 1 km od Vystrčenovic před odbočkou na polní cestu. Deska završená obloukem nesla negativní letopočet a nečitelný několikařádkový nápis, v dolní části byl zobrazen reliéfní kříž. Kámen byl zdokumentován B. Liškou v roce 1973 (existuje ve formě rukopisu), Jaroš ho uvádí v publikaci z roku 2003 již jako ztracený.²⁶⁶

<i>Materiál nositele nápisu:</i>	kámen
<i>Druh písma:</i>	není znám
<i>Velikost písma:</i>	není známa

[1701]^l

---

²⁶¹ Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno 2016, s. 129; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1011–1012.

²⁶² Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1013.

²⁶³ Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno 2008, s. 396.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1013.

²⁶⁶ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 135.

[---]^{II}

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 135.

^I Přepis letopočtu uvádím dle Jaroše (viz pozn. č. 266).

^{II} Obsah nápisu kromě letopočtu Jaroš neuvádí.

63†	Vystrčenovice	1792
	extravilán	

Pamětní kámen se nacházel při polní cestě vedoucí od Zvolenovic k Vymyšlenovu mlýnu. Na kamennou desku o výšce 45 cm a šířce 47 cm ukončenou obloukem byl zaznamenán čtyřřádkový negativní nápis. Pamětní kámen byl pravděpodobně poprvé popsán v obecní kronice Dolní Vilímče, poté Josefem Františkem SVOBODOU v článku z roku 1937, byl zdokumentován B. Liškou v roce 1973 (existuje ve formě rukopisu), Zdeněk Jaroš ho uvádí v publikaci z roku 2003 jako ztracený.²⁶⁷

Materiál nositele nápisu: žula²⁶⁸

Druh písma: neuvádí se (pravděpodobně fraktura)

Velikost písma: není známo

[Jakub barta

zabil s'e

d: 2 Listopadu

Ro 1792]^{II}

Vymyšlenův mlýn se nacházel dle starých map u rybníka, na jehož místě se dnes rozprostírá vodní nádrž Nová Říše. Na mapě III. vojenského mapování je rybník označen jako „*Vymišleny Teich*“.²⁶⁹

Obecní kronika Dolní Vilímče uvádí: „*Vypravují ve Vystrčenovicích, že byl zde zabit Bártů z*

---

²⁶⁷ Státní okresní archiv Jihlava, fond Místní národní výbor Dolní Vilímč (nezpracováno), *Pamětní kniha Dolní Vilímče*, kniha I., s. 67; Josef František SVOBODA, *Pamětné kameny na moravském Horácku: Druhý příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: Věstník Československého zemědělského musea, ročník X, rok 1937, č. 2, s. 70, 78; Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 134–135.

²⁶⁸ Josef František SVOBODA, *Pamětné kameny na moravském Horácku: Druhý příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: Věstník Československého zemědělského musea, ročník X, rok 1937, č. 2, s. 70.

²⁶⁹ III. vojenské mapování, 1 : 25 000, mapový list 4355_1, dostupné na: oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=3vm&map_region=25&map_list=4355_1, dohledáno 13. 6. 2023.

*Vilímče fůrou chvoji, která se na něj převrhla. V rodě Bártů z Vilímče se zkazka nedochovala.*²⁷⁰

Opis matriky zemřelých pro obec Dolní Vilímeč uvádí Jakuba, syna Jiřího Bártů, sedláka, nebo rolníka („*Jakob Sohn des Georg Bartu Bauers*“) z domu č. p. 22, který zemřel ve věku 15 let při nehodě („*Unglicksfall*“). Jakub Bártů byl pohřben dne 4. listopadu roku 1792.²⁷¹

Pramen a literatura uvádějící přepis nápisu:

- Státní okresní archiv Jihlava, fond Místní národní výbor Dolní Vilímeč (nezpracováno), *Pamětní kniha Dolní Vilímče*, kniha I., s. 67.
- Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 134–135.
- Josef František SVOBODA, *Památčné kameny na moravském Horácku: Druhý příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: *Věstník Československého zemědělského musea*, ročník X, rok 1937, č. 2, s. 70.

---

^I Písmeno *s* bylo psáno v podobě dlouhého *s*.

^{II} Přepis textu přebírám z obecní kroniky (viz *Pramen a literatura uvádějící přepis nápisu*).

---

²⁷⁰ Státní okresní archiv Jihlava, fond Místní národní výbor Dolní Vilímeč (nezpracováno), *Pamětní kniha Dolní Vilímče*, kniha I., s. 67.

²⁷¹ Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. opis34 (opis matriky narozených, oddaných a zemřelých, farnost Nová Říše, 1778–1799), rok 1792, oddíl zemřelí, nečisl. Je přístupné na: <https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/10401?image=216000010-000253-003373-000000-opis34-000000-00-B00624-02110.jp2>, snímek č. 211, dohledáno 13. 6. 2023.

Zadní Vydří

Obec Zadní Vydří je situována na okraji jižní části Mikroregionu Telčsko, sousedí s Jihočeským krajem. V pramenech je poprvé uváděna roku 1385, kdy patřila ke hradu Šternberku. Na počátku (pravděpodobně ve druhém desetiletí) 15. století se Zadní Vydří stalo součástí panství Telč, u kterého zůstalo až do roku 1849.²⁷²

Zdeňkov

Obcí Zdeňkov, která se nachází v jihovýchodní části Mikroregionu Telčsko, prochází silnice vedoucí z Telče do Želetavy. Tato malá obec je umístěna přibližně v polovině trasy z Nové Říše do Želetavy. Ves byla založena v 50. letech 17. století majitelem panství Budeč Zdeňkem Matyášovským z Matyášovic.²⁷³ V roce 1639 získal statek Krasonice, jehož součástí byly pozemky pustých vsí Martinic, Budějoviček, Stojšic a Votvrně. Pozemky zaniklých vsí si ponechal a samotné Krasonice prodal roku 1650 hraběnce Maxmiliáně z Thurnu. Na pozemcích založil roku 1655 zámeček a u něj novou ves Zdeňkov jako samostatný statek.²⁷⁴ Druhou ves založil před rokem 1655 při starší kapli sv. Magdaleny jihozápadně od Zdeňkova. Ves se nazývala Svatá Magdalena a později zanikla, samota dnes katastrálně patří ke Krasonicím. Ve Votvrni fungoval mlýn. Sám Zdeňk Matyášovský z Matyášovic v roce 1653 uvedl, že měl v těchto vsích celkem osm poddaných.²⁷⁵ Hraběnce Maxmiliáně z Thurnu prodal Zdeňk Matyášovský z Matyášovic roku 1659 nakonec i Zdeňkov.²⁷⁶ Další majitel Kristián Jan Matheides ze Závětic nechal roku 1729 založit poblíž novou ves se jménem Závětice, která však zanikla už roku 1749. V polovině 18. století se Zdeňkov spolu s Krasonicemi stal součástí telčského panství. Od roku 1828, kdy majitelé panství Podstazští-Lichtenštejnové oddělili želetavské panství od telečského, byl Zdeňkov začleněn do panství

---

²⁷² Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1015; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 394.

²⁷³ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 37; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1017; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 398.

²⁷⁴ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 37; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 896 a 1018; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 398 a 400.

²⁷⁵ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 896 a 1019; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 398–399.

²⁷⁶ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 896.

Želetava. Zámeček ve Zdeňkově byl stržen v roce 1817, na místě zůstala jen kaple Navštívení Panny Marie.²⁷⁷

---

²⁷⁷ Tamtéž, s. 1018; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008, s. 399.

Zvolenovice

Zvolenovice se nacházejí jihovýchodně od Telče. Tato malá obec stojí přibližně v polovině cesty z Telče do Nové Říše. Ves je poprvé připomínána v roce 1366 v držení rodu pánů z Hradce. Menhart z Hradce tohoto roku předal město Telč a několik vesnic, mezi kterými byly také Zvolenovice, Jindřichovi a Henzlínovi, synům Jindřicha z Hradce. Ves byla od této doby až do roku 1849 součástí telčského panství.²⁷⁸

64	Zvolenovice	1762
obr. č. 113, 114	extravilán	

Pamětní kámen se nachází východně od obce v zákoutí mezi třemi vzrostlými stromy u silnice vedoucí ze Zvolenovic směrem do Nové Říše. Tyto stromy rostou za rybníkem na okraji obce, po pravé straně silnice ve směru od Zvolenovic. Pod stromy uprostřed je umístěn kamenný kříž z roku 1933, za nímž se skrývá pamětní kámen ve tvaru desky završené obloukem o rozměrech 34 × 93 cm (v nadzemní části). Žulový pamětní kámen, o výšce nadzemní části 93 cm a šířce 34 cm, je na přední straně orámován úzkým reliéfním proužkem kopírujícím tvar desky, na pravé straně je rámeček vlivem povětrnostních podmínek již téměř nezřetelný. Uprostřed nápisového pole je umístěn reliéfní tlapatý kříž a kolem něj je vytesán devítiřádkový nápis. Na vrcholu desky je vytesán malý tenký křížek. Kámen se nenachází na svém původním místě. V práci Josefa Františka Svobody z roku 1937 je tento pamětní kámen uváděn ještě na svém původním místě, „*při cestě k Vilímčci opodál dřevěného kříže*“.²⁷⁹ Ve směru na Dolní Vilímeč se dnes již dřevěný kříž nenachází. V knize *Kamenné kříže Čech a Moravy* se zmiňuje, že pamětní kámen stál u dnes již zaniklé cesty.²⁸⁰ Zdeněk Jaroš píše, že kámen byl přemístěn v 60. letech 20. století během kolektivizace.²⁸¹

<i>Souřadnice:</i>	49° 9,652' severní zeměpisné šířky 15° 30,582' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	kapitála

---

²⁷⁸ Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1020.

²⁷⁹ Josef František SVOBODA, *Památné kameny na moravském Horácku: Druhý příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: *Věstník Československého zemědělského musea*, ročník X, rok 1937, č. 2, s. 70.

²⁸⁰ kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha 1997, s. 154.

²⁸¹ Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 104.

Velikost písma: písmena: 3–5 cm
číslice: 4–5 cm

LP 1762^I
W TO ^{II} MTO
MIS^{III}TE ^{II} N^{IV}EDA^V
LE ^{II}
ZES^{III} ^{II} EL
S^{III}WE ^{II} TA
S^{III}KTE ^{II} LS^{III}E^{VI}
GOZEF RAM
[B]^{VII}OSEK

Josef Rambousek byl telčským měšťanem. Matrika zemřelých telčské farnosti uvádí, že byl pohřben 26. listopadu roku 1762, zemřel ve věku 67 let.²⁸²

Literatura uvádějící přepis nápisu:

Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003, s. 103–104.

Josef František SVOBODA, *Památné kameny na moravském Horácku: Druhý příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: *Věstník Československého zemědělského musea*, ročník X, rok 1937, č. 2, s. 70.

kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha 1997, s. 154.

kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha² 2001, s. 186.

---

^I Číslice 2 má podobu písmena Z.

^{II} Zde je text přerušen reliéfním křížem.

^{III} Písmena S jsou psána zrcadlově obráceně.

^{IV} Písmeno N je zrcadlově otočené.

^V Jaroš přepisuje druhou polovinu třetího řádku a třetí řádek jako „MEDLE“. Svoboda, který uvádí přepis učitele Nováka ze Zvolenovic, píše „HNEDLE“. *Kamenné kříže Čech a Moravy* přepisují text jako „NEDLE“. Já bych chápala jako „NEDALE“ ve smyslu nenadále. Písmeno N přiléhá těsně ke kříži, písmeno H již před ním být nemůže.

^{VI} Svoboda uvádí sedmý řádek jako „SKATEL SE“. *Kamenné kříže Čech a Moravy* zmiňují v obou vydáních „ZKAZEL SE“, ale v jimi uvedeném náčrtku text zní „ZKTELZE“. Jaroš přepisuje jako „SKTE – L SE (?)“. Aby text dával smysl, dalo by se chápat jako „z Telče“.

^{VII} První písmeno posledního řádku je již nečitelné, přebírám od ostatních, kteří se v tomto shodují.

---

²⁸² Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6995 (matrika zemřelých, farnost Telč, 1729–1783), s. 208. Je přístupné na: <https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/5954?image=216000010-000253-003373-000000-006995-000000-00-B04485-01060.jp2>, snímek č. 106, dohledáno 15. 6. 2023.

Boží muka jsou umístěna jihozápadně od obce, při pravé straně silnice ze Zvolenovic do Radkova. Jsou tvořena hranolovým soklem, sloupem s entazí a hranolovou ořímsovanou kaplicí se stříškou, kamennou koulí a kovovým vrcholovým křížem. Kaplice je na přední straně opatřena prosklenou nikou, v níž je zasazen obrázek malovaný na skle (dnes již zcela opadaný) v dřevěném rámu, pod nikou je na římse vytesán nápis A. Boční strany kaplice nesou orámovaná vypouklá čtvercová pole (v podobě motivu čtvercového psaníčka). Zadní strana kaplice je hladká bez zdobení a je na ní ve spodní části vytesán nápis B. V současné době jsou boží muka obepínána větvemi rozrůstajícího se stromu v sousedství. Kaplice nejspíše v minulosti upadla a následně byla uložena zpět. Na zadní straně sloupu jsou čtyři otvory. Nápis A je ve velmi špatném stavu, už v roce 2013 byl v podstatě nečitelný. V současné době zasahuje větev sousedního stromu přímo k přední straně kaplice. Josef František Svoboda v roce 1937 uvádí, že v nice byl obrázek Nejsvětější Trojice malovaný na plechu.¹

<i>Souřadnice:</i>	49° 9,557' severní zeměpisné šířky 15° 30,071' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	A) kapitála, arabské číslice B) arabské číslice
<i>Velikost písma:</i>	A) 4 cm B) 9 cm

A)

B • L • [1803]²

B)

1803*Literatura uvádějící přepis nápisu:*Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských*

¹ Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: *Věstník Československého zemědělského musea*, ročník X, rok 1937, č. 3, s. 124.

² Letopočet přebírám od Svobody (viz *Literatura uvádějící přepis nápisu*).

výtvarných památek, in: Věstník Československého zemědělského musea, ročník X, rok 1937, č. 3, s. 124.

Žatec

Žatec je obec nacházející se severovýchodně od Telče, která bývala v minulosti nazývána také jako Žateč nebo Žatč. Poprvé je zmiňována roku 1371, kdy se uvádí Jakub ze Žatce. Přibližně někdy od poloviny 15. století náležela ves k telčskému panství. Roku 1579 statky zdejších sedláků koupila vrchnost, tedy Zachariáš z Hradce, který zde nechal založit panský dvůr. Místní sedláci byli přestěhováni do Rozsíček, které pravděpodobně během třicetileté války zpustly. Před rokem 1656 byla ves Žatec obnovena. Ves Žatec patřila k telčskému panství až do roku 1849.²⁸⁵

66	Žatec	1855
obr. č. 119, 120	při silnici do Urbanova	

Kříž se nachází severně od obce, stojí u silnice do Urbanova. Jetelový žulový kříž s rozšířenou patou, která má v přední části tesané IHS s křížem (velikost písmen je 6 cm), je umístěn na ořímsovaném kvádrovém dolu se rozšiřujícím dříku, který nese tesaný nápis (nápisové pole na výšku měří 48,5 cm). Plastika Krista chybí. Text je již velmi nezřetelný.

<i>Souřadnice:</i>	49° 12,565' severní zeměpisné šířky 15° 30,412' východní zeměpisné délky
<i>Materiál nositele nápisu:</i>	žula
<i>Druh písma:</i>	humanistická minuskula
<i>Velikost písma:</i>	malá písmena: 3 cm velká písmena: 4,5 cm číslice: 4 cm

Pán[.]

---

²⁸⁵ Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha ² 2004, s. 22; Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005, s. 1022–1023; Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno ² 2008, s. 173, 401–402.

**Ježíš[.] Puvodce
a zakladatele víry.
Postaven nákladem
Františka Dvořáka
z Žatče roku 1855.**

V literatuře není zpracováno.

Závěr

Ve vytyčené oblasti jednoznačně převažují české nápisy. Běžná je i latina, především v církevním prostředí a u zakázek oficiálnějšího rázu. Němčina se v tomto tradičně česky mluvícím obyvatelstvem osazeném prostředí vyskytuje zcela výjimečně, na rozdíl od oblasti tzv. jihlavského jazykového ostrova, který je situován severně od Mikroregionu Telčsko, kde je použití němčiny samozřejmě zcela běžné.

Stranou jsem ponechala kromě některých památek z druhé poloviny 19. století a zvonů, jak již bylo zdůvodněno v úvodu, také různé hraniční patníky.

Soupis ovšem i při velké snaze vzhledem k rozsahu území a nepřístupnosti některých epigrafických památek, např. nacházejících se na soukromých pozemcích a na věcech movitých, nemůže být úplný. Z časových důvodů se mi bohužel nepodařilo uvést všechny epigrafické památky, které bych uvést chtěla.

Seznam použité literatury a pramenů

Seznam literatury:

kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha 1997.

kol., *Kamenné kříže Čech a Moravy*, Praha² 2001.

kol., *Dobrá Voda*, (bez uvedení místa) 2004.

René BĚLOHRADSKÝ, Natálie BELISOVÁ, Petr BOŘIL, *Kamenné kříže Čech, Moravy a Slezska*, Liberec 2013.

Helena BENEŠOVÁ, *Pověsti z Telče a okolí*, České Budějovice 2009.

Jan BERINGER – Jaroslav JANOUŠEK, *Město a panství Telč*, Brno² 2016.

Jiří BLÁHA – Josef HRDLIČKA, *Kostel sv. Vojtěcha poblíž Studnic u Telče: K podobě pozdně středověkých krovů v okolí Telče*, in: Průzkumy památek, rok 1998, číslo II, s. 99–115.

Karel BRÁZDA, Ladislav VILÍMEK, *Pamětní kameny Třeště a okolí*, in: Vlastivědný sborník Třeště a okolí, rok 2010, č. 1, s. 18–31.

Lenka BRYCHTOVÁ, *Opomíjené sakrální památky: Kapličky na území města Telče*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. V, rok 2013, s. 133–143.

František BUKVAJ, *Historie obce Růžená (1483–2003) a hradu Roštejn (1350–2003)*, Růžená 2004.

František BUKVAJ, *650 let Panenské Rozsíčky (1351–2001)*, Panenská Rozsíčka 2001.

Antonio Federico BÜSCHING, *Nuova geografia*, svazek 9, Venezia 1774.²⁸⁶

Dominik ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě*, Praha 1877.²⁸⁷

Jiří ČERNÝ, *Poutní místa jihozápadní Moravy*, Pelhřimov 2005.

Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie: Vysočina*, Praha 2009.

---

²⁸⁶ Dostupné na:

https://books.google.cz/books?id=yxoNW3auxxC&printsec=frontcover&dq=Nuova+geografia+di+Ant.+Federico+Busching++9&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, dohledáno 20. 3. 2022.

²⁸⁷ Dostupné na:

https://books.google.cz/books?id=j78GAAAAQAAJ&printsec=frontcover&dq=Premonstráti+v+Čechách+a+na+Moravě&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, dohledáno 20. 3. 2022.

Milan DUŠEK, *Nová Říše*, Nová Říše 2007.

Miroslav FLODR, *Zásady popisu středověkých a novověkých epigrafických památek*, In: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, rok 1974–1975, číslo C 21–22, s. 167–174.

Dušan FOLTÝN, *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*, Praha 2005.

Anna HAMRLOVÁ, *Jezuitský mobiliář kaple Povýšení sv. Kříže v Knínicích v kontextu novodobých pramenů a restaurátorských prací*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 30–43.

Ladislav HOSÁK, *Historický místopis země Moravskoslezské*, Praha² 2004.

Martina INDROVÁ – Irena TOBIÁŠKOVÁ – kol., *Procházka panstvím Telč*, Telč 2016.

Zdeněk JAROŠ, *Pamětní kameny na Jihlavsku*, Jihlava 2003.

Petr JIŘÍČEK, *Hodice: Historie obce a šlechtického rodu*, Havlíčkův Brod 2020.

Jan KESSLER, *Pamětihodnosti Třeště a okolí*, Třešť 1999.

Karel KUČA, *České, moravské a slezské zvonice*, Praha 2001.

Radek LUNGA – Radim GONDA – Karel MALÝ – Petr VÁCHA, *Zvony na Vysočině: 1. díl – Okres Jihlava*, Jihlava 2022.

Vladimír NEKUDA a kol., *Dačicko. Slavonicko. Telčsko*, Brno 2005.

Alois Josef PÁTEK, *Jihlavský okres*, Brno² 2008.

Jiří ROHÁČEK, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007.

Václav RICHTER, *Farní kostel sv. Jana Křtitele v Urbanově*, in: Vlastivědný sborník Vysočiny, oddíl věd společenských, ročník VIII, 1992, s. 41–65.

Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 1. díl (A–I)*, Praha 1994.

Bohumil SAMEK, *Umělecké památky Moravy a Slezska. 2. díl (J–N)*, Praha 1999.

Jan STOKLASA – Petr POLEHLA, *Klášter premonstrátů v Nové Říši a jeho význam pro region v období 1918–1938*, Červený Kostelec 2016.

Josef František SVOBODA, *Památné kameny na moravském Horácku: Druhý příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: Věstník Československého zemědělského musea, ročník X, rok 1937, č. 2, s. 67–80.

Josef František SVOBODA, *Boží muka na mor. Horácku: Třetí příspěvek k soupisu venkovských výtvarných památek*, in: Věstník Československého zemědělského musea, ročník X, rok 1937, č. 3, s. 121–132.

Jan TIRAY, *Telecký okres*, Brno² 2008.

Klára ZÁŘECKÁ – Ondřej HNILICA – Anna HAMRLOVÁ, *Regionální poutní místo Knínice jako duchovní a krajinotvorné ohnisko panství telčských jezuitů*, in: Památky Vysočiny. Sborník NPÚ ÚOP v Telči, sv. IX, rok 2017–2018, s. 9–28.

Radovan ZEJDA, *Bohuslavice: Kronika kraje a domopis*, Třebíč 2019.

Radovan ZEJDA, *Letopis obce Rozseč*, Třebíč 2009.

Radovan ZEJDA, *Mrákotín*, Třebíč 2010.

Radovan ZEJDA, *Markvartice: Dějiny a domopis*, Třebíč 2012.

Seznam pramenů:

Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6647 (rejstřík zemřelých, farnost Kostelní Myslová, 1784–1892).

Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. opis34 (opis matriky narozených, oddaných a zemřelých, farnost Nová Říše, 1778–1799).

Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6732 (matrika oddaných, farnost Panské Dubenky, 1856–1901).

Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6735 (matrika zemřelých, farnost Panské Dubenky, 1864–1911).

Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6995 (matrika zemřelých, farnost Telč, 1729–1783).

Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 6999 (matrika zemřelých, farnost Telč, 1862–1894).

Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 7037 (matrika zemřelých, farnost Třešť, 1780–1806).

Moravský zemský archiv v Brně, fond E67 (Sbírka matrik), kniha č. 7062 (matrika zemřelých, farnost Urbanov, 1860–1941).

Fond E67 (Sbírka matrik) je dostupný na:

<https://www.mza.cz/actapublica/matrika/hledani>

Moravský zemský archiv v Brně, fond D9 (Indikační skici), signatura č. 1672 (Nepomuky, okres Jihlava, 1835).

Moravský zemský archiv v Brně, fond D9 (Indikační skici), signatura č. 1833 (Olšany, okres Jihlava, 1835).

Moravský zemský archiv v Brně, fond D9 (Indikační skici), signatura č. 2299 (Růžená, okres Jihlava, 1835).

Fond D9 (Indikační skici) je dostupný na:

<https://www.mza.cz/indikacniskici/skica>

Státní okresní archiv Jihlava, fond Místní národní výbor Dolní Vilímeč (nezpracováno),
Pamětní kniha Dolní Vilímče, kniha I.

Seznam dalších zdrojů:

Databáze kulturního a přírodního dědictví kraje Vysočina:

www.dedictvivysociny.cz

Farnost Studená:

www.farnoststudena.cz

František KOZÁK, *750 let první písemné zmínky v Sedlaticích*, Sedlatice 2007, <https://www.sedlatice.cz/stare-osidleni>, <https://www.sedlatice.cz/nove-osidleni>, dohledáno 23. 3. 2022.

Laboratoř geoinformatiky Fakulty životního prostředí Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (zpřístupnění map I., II. a III. vojenského mapování):

oldmaps.geolab.cz/index.pl?lang=cs

Mikroregion Telčsko:

<https://www.mikroregiontelcsko.cz>

Národní památkový ústav:

<https://pamatkovykatalog.cz>

<https://iispp.npu.cz/mis/public/homepage.htm>

Vokabulář webový:

<https://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>

Obrazová příloha

1. Mapa Mikroregionu Telčsko.

Zdroj: Mikroregion Telčsko, <https://www.mikroregiontelcsko.cz/clenske-obce/>, dohledáno 17. 6. 2023.

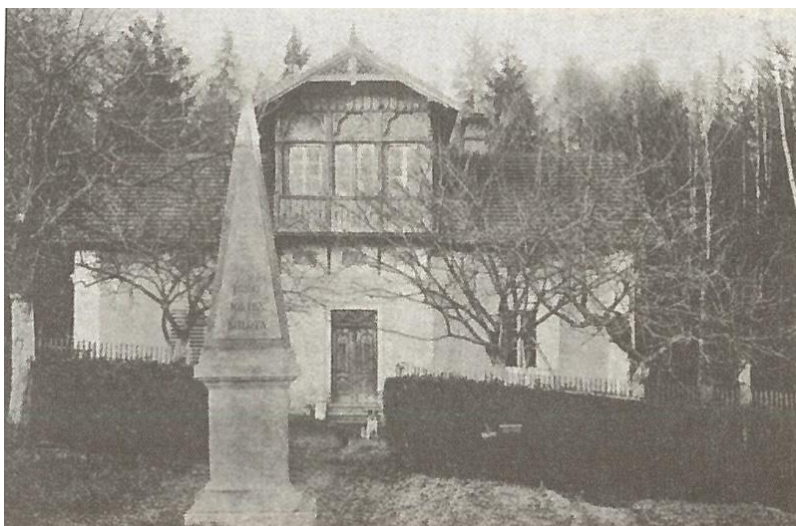

2. Bezděkov (místní část Pavlova), boží muka (1780), katalog. č. 1 – celkový pohled.

3. Bezděkov (místní část Pavlova), boží muka (1780), katalog. č. 1 – detail.

4. Bohuslavice, Milotův památník (přelom 18. a 19. století), katalog. č. 2 – původní umístění na fotografii z roku 1910.

Zdroj vyobrazení: Radovan ZEJDA, Bohuslavice: kronika kraje a domopis, Třebíč 2019, s. 571.

5. Dolní Vilímeč, boží muka (1730), katalog. č. 3 - celkový pohled.

6. Dolní Vilímeč, boží muka (1730), katalog. č. 3 – kaplice.

7. Doupě, Roštejn, výmalba Biskupského sálu (1584), katalog. č. 5.

8. Doupě, boží muka (nápis z roku 1879), katalog. č. 6 – celkový pohled.

9. Doupě, boží muka (nápis z roku 1879), katalog. č. 6 – detail.

10. Doupě, kámen (1890) – katalog. č. 7 – celkový pohled.

11. Doupě, kámen (1890) – katalog. č. 7 – detail.

12. Dyjice, boží muka (1693), katalog. č. 8 - celkový pohled.

13. Dyjice, boží muka (1693), katalog. č. 8 – zadní strana kaplice.

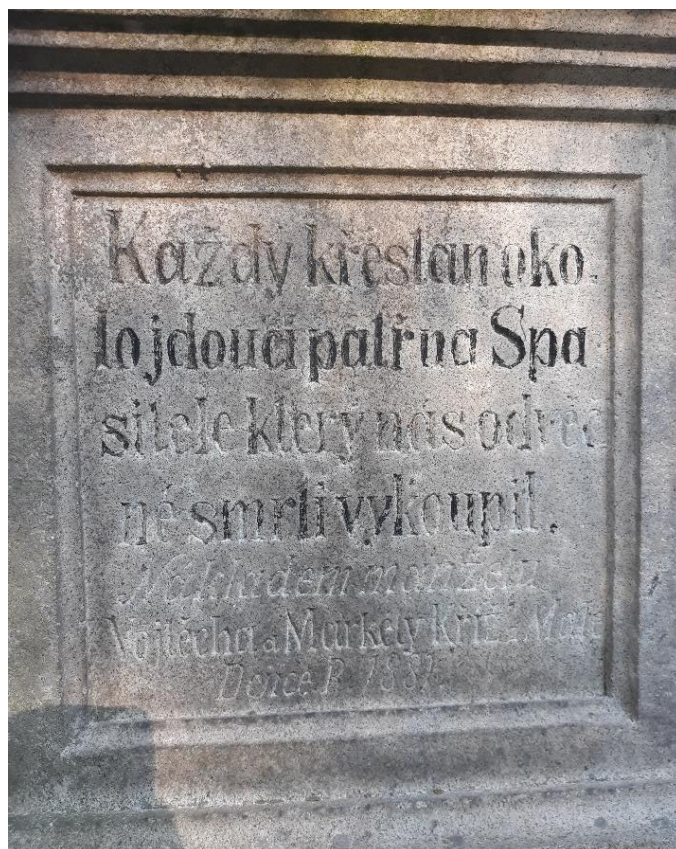

14. Dyjička (místní část Dyjice), pamětní kámen (1878), katalog. č. 9.

15. Dyjička (místní část Dyjice), kříž (1881), katalog. č. 10 – celkový pohled.

16. Dyjička (místní část Dyjice), kříž (1881), katalog. č. 10 – nápis A.

17. Dyjička (místní část Dyjice), kříž (1881), katalog. č. 10 – nápis B.

18. Hodice, pamětní kámen (1804), katalog. č. 11.

19. Hostětice, pamětní kámen, katalog. č. 12.

20. Jindřichovice, kříž (1852) – katalog. č. 13 – celkový pohled.

21. Jindřichovice, kříž (1852) – katalog. č. 13 – detail.

22. Klatovec, kříž (1868), katalog. č. 14 – celkový pohled.

23. Klatovec, kříž (1868), katalog. č. 14 – detail.

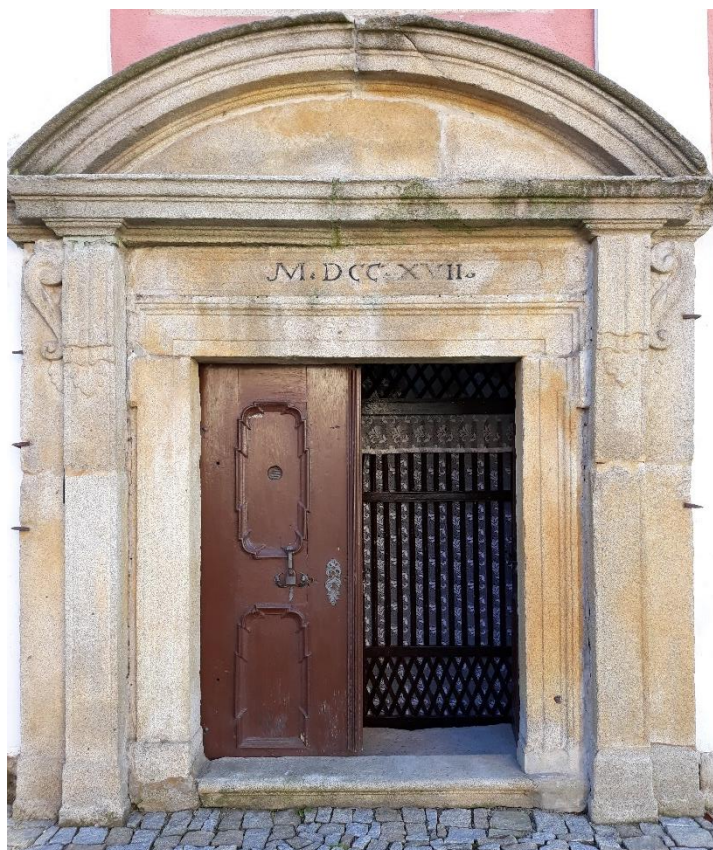
24. Klatovec, kříž (1868), katalog. č. 14 – detail.

25. Klatovec, kříž (1868), katalog. č. 14 – detail zadní části.

26. Knínice, kostel Povýšení sv. Kříže, katalog. č. 15 a 16 – celkový pohled.

27. Knínice, kostel Povýšení sv. Kříže, portál hlavního vstupu do kostela (1717), katalog. č. 15.

28. Knínice, kostel Povýšení sv. Kříže, portál hlavního vstupu do kostela (1717), katalog. č. 15 – detail.

29. Knínice, kostel Povýšení sv. Kříže, štukový nápis na fasádě (1717), katalog. č. 16.

30. Knínice, kříž (1841), katalog. č. 17 – celkový pohled.

31. Knínice, kříž (1841), katalog. č. 17 – detail.

32. Knínice, kříž (1860), katalog. č. 18 – celkový pohled, stav v roce 2013.

33. Knínice, kříž (1860), katalog. č. 18 – celkový pohled, stav v roce 2019.

34. Knínice, kříž (1860), katalog. č. 18 – pohled z boku, stav v roce 2019.

35. Knínice, kříž (1860), katalog. č. 18 – detail nápisu, stav v roce 2013.

36. Knínice, kříž (1860), katalog. č. 18 – detail nápisového pole, stav v roce 2019.

37. Knínice, kříž (1888), katalog. č. 19 – celkový pohled.

38. Knínice, kříž (1888), katalog. č. 19 – detail.

39. Kostelní Myslová, náhrobek (1785), katalog. č. 20.

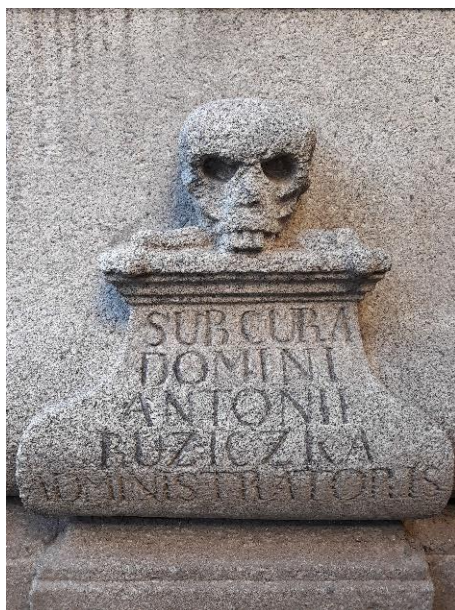

40. Kostelní Myslová, kříž (1812), katalog. č. 21 – celkový pohled.

41. Kostelní Myslová, kříž (1812), katalog. č. 21 – nápis A.

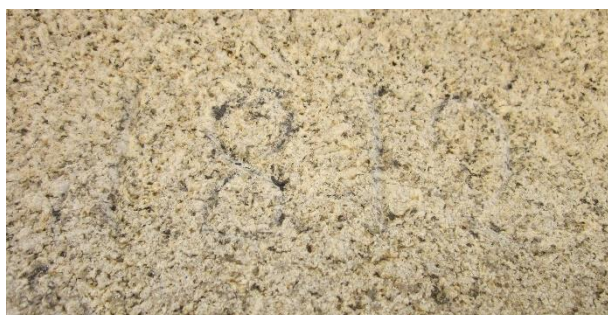

42. Kostelní Myslová, kříž (1812), katalog. č. 21 – nápis B.

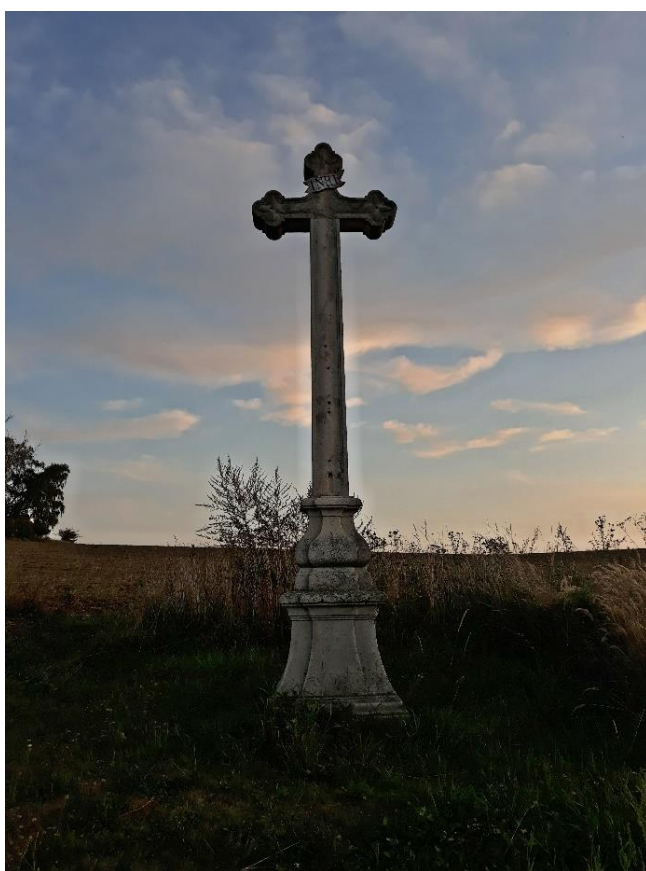
43. Kostelní Myslová, kříž (1812), katalog. č. 21 – nápis C.

44. Kostelní Myslová, kříž (1812), katalog. č. 21 – nápis D.

45. Krahulčí, kostel sv. Jana Nepomuckého, portál (1728), katalog. č. 22.

46. Krahulčí, kříž (1842?), katalog. č. 23 – celkový pohled.

47. Krahulčí, kříž (1842?), katalog. č. 23 – detail.

48. Olší, pamětní kámen (1882), katalog. č. 27 a kříž (1884), katalog. č. 28.

49. Olší, pamětní kámen (1882), katalog. č. 27.

50. Olší, kříž (1884), katalog. č. 28 – nápis.

51. Panské Dubenky, základní kámen (1787), katalog. č. 30.

52. Panské Dubenky, triumfální oblouk (1788), katalog. č. 31.

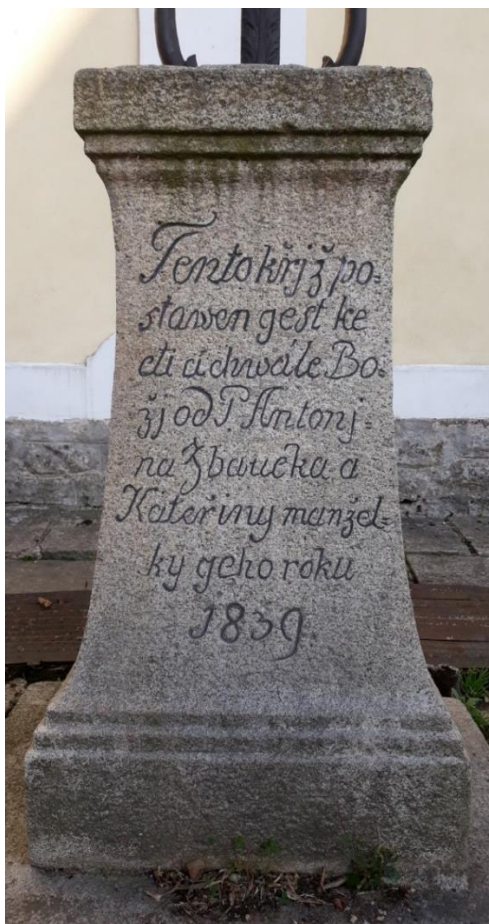
53. Panské Dubenky, nástěnná malba (1788),
katalog. č. 32 – sv. Petr (A).

54. Panské Dubenky, nástěnná malba (1788),
katalog. č. 32 – sv. Pavel (B).

55. Panské Dubenky, kříž (1839), katalog. č. 33 – celkový pohled.

56. Panské Dubenky, kříž (1839), katalog. č. 33 – detail.

57. Panské Dubenky, kříž (1895), katalog. č. 31 – celkový pohled.

58. Panské Dubenky, kříž (1895), katalog. č. 31 - detail.

59. Býkovec, kříž (1893), srovnání ke katalog. č. 34 - celkový pohled.

60. Býkovec, kříž (1893), srovnání ke katalog. č. 34 – detail.

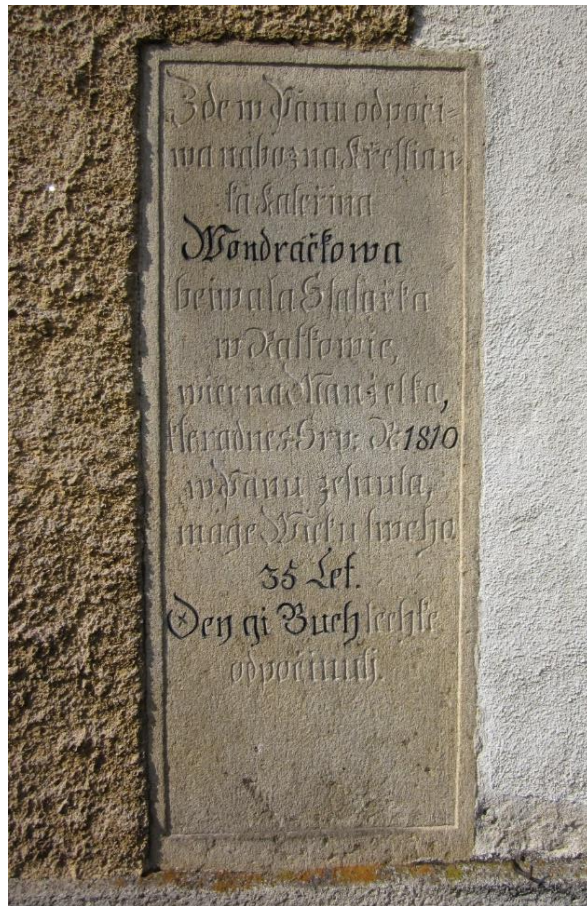

61. Radkov, boží muka (1768), katalog. č. 36 – celkový pohled.

62. Radkov, boží muka (1768), katalog. č. 39 – detail.

63. Radkov, kostel sv. Bartoloměje, náhrobník (1810), katalog. č. 37.

64. Radkov, kostel sv. Bartoloměje, portál (1817), katalog. č. 38 – celkový pohled.

65. Radkov, kostel sv. Bartoloměje, portál (1817), katalog. č. 41 – nápis A.

66. Radkov, kostel sv. Bartoloměje, portál (1817), katalog. č. 41 – nápis B, vlevo.

67. Radkov, kostel sv. Bartoloměje, portál (1817), katalog. č. 41 – nápis B, vpravo.

68. Radkov, kostel sv. Bartoloměje, náhrobník (1822), katalog. č. 39.

69. Rozseč, pamětní kámen (1681), katalog. č. 40 – stav v roce 2013.

70. Rozseč, pamětní kámen (1681), katalog. č. 40 – stav v roce 2019, celkový pohled na pamětní kámen a kříž v blízkosti.

71. Rozseč, pamětní kámen (1681), katalog. č. 40 – stav v roce 2019, vyvrácený pamětní kámen.

72. Rozseč, kříž (1893), katalog. č. 41 – celkový pohled.

73. Rozseč, kříž (1893), katalog. č. 41 – detail.

74. Růžena, portál kostela sv. Máří Magdalény (1648), katalog. č. 42 – celkový pohled.

75. Růžena, portál kostela sv. Máří Magdalény (1648), katalog. č. 42 – detail.

76. Růžená, boží muka (1780), katalog. č. 43 – celkový pohled

77. Růžená, boží muka (1780), katalog. č. 43 – nápis A.

78. Růžená, boží muka (1780), katalog. č. 43 – nápis B, stav v roce 2013.

79. Růžená, boží muka (1780), katalog. č. 43 – původní umístění v zahradě č. p. 13, pohled od západu, datace snímku: 1960–1970.

Zdroj vyobrazení: Národní památkový ústav, https://uispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=945881, dohledáno 15. 4. 2022.

80. Růžená, pamětní kámen Františky Hybáškové (1896), katalog. č. 44.

81. Řásná, kámen (1890), katalog. č. 47 – stav v roce 2019.

82. Řásná, kámen (1890), katalog. č. 47 – stav v roce 2023.

83. Řásná, kámen (1890), katalog. č. 48 – celkový pohled, stav v roce 2021.

84. Řásná, kámen (1890), katalog. č. 48 – detail, stav v roce 2021.

85. Řídelov, boží muka (1817), katalog. č. 4949 – celkový pohled od severu.

86. Řídelov, boží muka (1817), katalog. č. 494949 – detail.

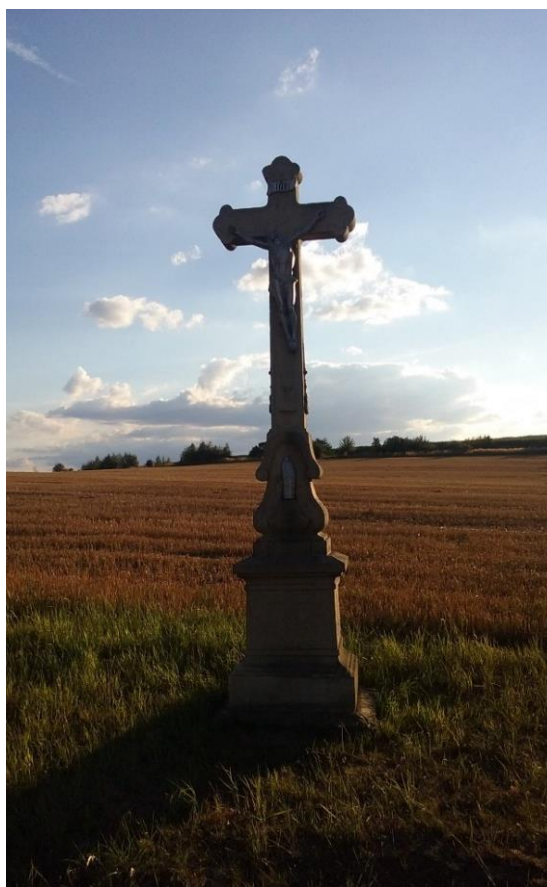

87. Sedlejev, pamětní kámen (1648), katalog. č. 50 – přední strana.

88. Sedlejev, pamětní kámen (1648), katalog. č. 50 – zadní strana.

89. Sedlejev, kříž (1869), katalog. č. 51 – celkový pohled zepředu.

90. Sedlejev, kříž (1869), katalog. č. 51 – celkový pohled z boku.

91. Sedlejev, kříž (1869), katalog. č. 51 – celkový pohled zezadu.

92. Sedlejev, kříž (1869), katalog. č. 51 – nápisová pole.

93. Sedlejev, kříž (19. století), katalog. č. 52 – celkový pohled.

94. Sedlejev, kříž (19. století), katalog. č. 52 – nápisová pole.

95. Stará Říše, portál fary (1758), katalog. č. 53 – celkový pohled.

96. Stará Říše, portál fary (1758), katalog. č. 53 – detail.

97. Studnice, kostel sv. Vojtěcha, nápis na fasádě (1673, 1897, 1908, 1930, 1985), katalog. č. 54.

98. Urbanov, kříž (1848), katalog. č. 56 – celkový pohled.

99. Urbanov, kříž (1848), katalog. č. 56 – pohled z boku.

100. Urbanov, kříž (1848), katalog. č. 56 – nápis A.

101. Urbanov, kříž (1848), katalog. č. 56 – nápis B.

102. Urbanov, pamětní kámen (1862), katalog. č. 57.

103. Urbanov, portál (1874), katalog. č. 58.

104. Nepomuky (místní část Staré Říše), pamětní kámen (1779), katalog. č. 24†.

Zdroj vyobrazení: Národní památkový ústav, https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=180035,

dohledáno 30. 3. 2022.

105. Vanov, kříž (1806), katalog. č. 60 – celkový pohled.

106. Vanov, kříž (1806), katalog. č. 60 – detail.

107. Vanov, kříž (1811), katalog. č. 61 – stav v roce 2019, celkový pohled.

108. Vanov, kříž (1811), katalog. č. 61 – stav v roce 2019, detail.

109. Zvolenovice, pamětní kámen (1762), katalog. č. 64 – celkový pohled.

110. Zvolenovice, pamětní kámen (1762), katalog. č. 64 – detail.

111. Zvolenovice, boží muka (1803), katalog. č. 65 – stav v roce 2013, celkový pohled zepředu.

112. Zvolenovice, boží muka (1803), katalog. č. 65 – stav v roce 2013, přední část kaplice.

113. Zvolenovice, boží muka (1803), katalog. č. 65 – stav v roce 2013, zadní strana kaplice.

114. Zvolenovice, boží muka (1803), katalog. č. 65 – stav v roce 2023.

115. Žatec, kříž (1855), katalog. č. 66 – celkový pohled.

116. Žatec, kříž (1855), katalog. č. 66 – detail.